

Begroting 2024-2027

Colofon

Uitgave Gemeente Voorschoten

Postbus 393

2250 AJ Voorschoten

Inlichting: gemeente@voorschoten.nl

September 2023

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Inleiding	5
Leeswijzer.....	7
Infographic	9
Financiële samenvatting	10
Beleidsbegroting.....	21
Programma's.....	22
Recapitulatie	22
P0 Bestuur en ondersteuning.....	23
P1 Veiligheid	35
P2 Verkeer en vervoer.....	40
P3 Economie	44
P4 Onderwijs.....	49
P5 Sport, cultuur en recreatie.....	54
P6 Sociaal Domein	65
P7 Volksgezondheid en milieu.....	81
P8 Wonen en bouwen	91
Paragrafen.....	97
Lokale heffingen	98
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
Onderhoud kapitaalgoederen.....	118
Financiering	124
Bedrijfsvoering	132
Verbonden partijen	136
Grondbeleid	153
Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen	155
Openbaarheidsparagraaf WOO.....	157
Huisvesting statushouders en ontheemden uit Oekraïne	158
Financiële begroting.....	159
Uitgangspunten	159
Meerjarenbeeld 2024-2027	161
Toelichting baten en lasten	162
Toelichting meerjarenperspectief	163
Incidentele baten en lasten	165
Mutaties reserves per programma.....	166
Bijlagen.....	167
Nieuw beleid per programma.....	168
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	169
Reserves en voorzieningen.....	172
Investeringen	174
Subsidies	181

Voorschoten in Verbinding Vooruit

In het coalitieakkoord stond het al. Het college vindt het belangrijk dat Voorschoten dicht bij de inwoner staat. Daarvoor is een goede communicatie nodig en een gemeente die bereikbaar is en haar dienstverlening op orde heeft. Een open bestuurscultuur, een bestuur dat bereikbaar is en transparant. We stimuleren daarnaast ook inwoners om met ons mee te denken.

De drie pijlers van het coalitieakkoord vormen het uitgangspunt. In de begroting zijn die verder uitgewerkt:

1) *Voorschoten blijft een heerlijk woondorp*

Ook in de toekomst blijft Voorschoten een heerlijk florerend woondorp, met betrokken inwoners, ondernemers en verenigingen. Een dorp met een groen karakter, voldoende voorzieningen, (preventieve) zorg en welzijn dichtbij en gezellige centra om onze boodschappen te doen of lokaal een baan te vinden.

2) *Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen*

We zetten in op het ontwikkelen van meer betaalbare woningen, met name gericht op jongeren, jonge gezinnen en senioren. De focus ligt dus op jongeren/starters, die graag in Voorschoten blijven wonen. Maar ook bouwen voor senioren om zo actief doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Levensloopbestendig wonen/bouwen vraagt extra aandacht.

3) *Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig*

Om klimaatveranderingen het hoofd te bieden gaan we aan de slag met oplossingen op het gebied van klimaatadaptatie. Duurzaam bouwen is de standaard, we gaan onze rioleringen wijkgericht up-to-date brengen. Ook zorgen we ervoor dat onze inwoners droge voeten houden in de toekomst en gaan daarbij zorgvuldig om met onze omgeving.

Voor de woonopgave is extra geld gereserveerd voor het realiseren van flexwoningen. Daarnaast wordt actief ingezet op sport door het realiseren van een nieuwe atletiekbaan en het reserveren van middelen voor een bijdrage aan de zogeheten combibaan (ijs- en skeelerbaan). Bepaalde ambities zijn nog niet financieel verwerkt omdat de besluiten hieromtrent pas na vaststelling van de begroting worden genomen. Dit betreft onder andere de effecten van het nieuw vast te stellen Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) en Integraal Waterketenplan (IWKp). Ook zijn nog geen middelen opgenomen voor de huisvesting van Oekraïense ontheemden. Er is op dit moment geen aanleiding om voor de opvang van Oekraïners voor 2024 tekorten te verwachten. Deze wijzigingen worden verwerkt met het vaststellen van de najaarsnota 2023.

Voor 2024 en 2025 begroting structureel sluitend, vanaf 2026 tekorten

Voor de jaren 2024 en 2025 is sprake van een reëel en structureel sluitende begroting. Daarmee is de begroting in lijn met de twee onderdelen van het begrotingsadvies 2024-2027 van de VNG. Maar vanaf 2026 worden helaas door keuzes van het kabinet structurele tekorten gepresenteerd. Daardoor hebben we onvoldoende middelen ter beschikking om ons huidige takenpakket te kunnen uitvoeren. Dit vraagt ons om nog duidelijkere keuzes te maken in onze ambities en waaraan we ons geld uitgeven. Afhankelijk van de ontwikkelingen rond de algemene uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026 (zoals het accres, herijking gemeentefonds en opschalingskorting), zullen ambities worden bijgesteld en/of getemporiseerd. Door de gevolgen van de keuzes van het kabinet in deze begroting te laten zien, wordt een helder signaal afgegeven aan het demissionaire kabinet en de Tweede Kamer.

De raad heeft een raadsinformatiebrief ontvangen over de meicirculaire 2023. Daaruit bleek al dat er tekorten gingen ontstaan. Deze negatieve effecten dragen bij aan de meerjarig kwetsbare financiële positie. In de septembercirculaire 2023 zullen deze wijzigingen verder worden toegelicht en krijgen we over de Rijksbijdrage meer duidelijkheid. De effecten worden verwerkt in een nota van wijzigingen.

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

De *beleidsbegroting* is opgebouwd uit een programmaplan en de verplichte paragrafen.

In het programmaplan is het beleid in Voorschoten op hoofdlijnen opgenomen, met het geld , inclusief de toelichtingen, dat we daarvoor beschikbaar hebben. De paragrafen richten zich op de beheeraspecten zoals bedrijfsvoering, weerstandsvermogen, kapitaalgoederen, lokale heffingen, grondbeleid en de paragraaf bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen.

De *financiële begroting* gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente. Hierin is het totale financiële overzicht opgenomen. Dit bestaat uit de door de raad vastgestelde kaders, het algemene financiële beeld en het overzicht van de baten en lasten.

De opbouw van de beleidsbegroting en de financiële begroting lichten we hieronder toe.

Beleidsbegroting

Op grond van artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat de beleidsbegroting:

- a. De te realiseren programma's;
- b. Een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- c. Een overzicht van de kosten van overhead;
- d. Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- e. Het bedrag voor onvoorzien.

In de programma's is opgenomen welke maatschappelijke doelen we nastreven en per taakveld wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn en wat het belangrijkste resultaat is. Per taakveld is daarnaast een inhoudelijke toelichting opgesteld voor het begrotingsjaar en volgende jaren. De beleidsindicatoren geven een indicatie van de gewenste maatschappelijke effecten. Voor de beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie' zijn geen landelijke vergelijkingscijfers, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is.

De totaalramingen per taakveld en programma en de cijfermatige vergelijking per taakveld zijn opgenomen aan het eind van het programma.

Naast het programmaplan bevat de beleidsbegroting de wettelijk verplichte paragrafen.

In de tabel hieronder staan deze vermeld.

Tabel Paragrafen

Paragraaf	Inhoud
1. Lokale heffingen	<i>Ontwikkelingen op het gebied van de belastingen en heffingen.</i> Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	<i>Financiële gezondheid van de gemeente</i> De paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om financiële risico's op te vangen.
3. Onderhoud kapitaalgoederen	<i>Beleid ten aanzien van het beheer van kapitaalgoederen.</i> Dit zijn onder andere onderhoud en vervanging van openbaar groen, wegen, riolering, openbare verlichting, verkeerslichtinstallaties en -borden, watergangen (waarvoor de gemeente een onderhoudsverplichting heeft) en civiele kunstwerken.

4. Financiering	<i>Ontwikkelingen en keuzes in het financieringsbeleid.</i>
5. Bedrijfsvoering	<i>De wijze waarop de gemeente met de bedrijfsvoeringstaken omgaat.</i>
6. Verbonden partijen	<i>Een overzicht van alle verbonden partijen. Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een financieel én een bestuurlijk belang heeft.</i>
7. Grondbeleid	<i>Visie van de gemeente op het grondbeleid. Licht de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht toe en de prognose van de resultaten van grondexploitatie, winstneming en verloop van reserves.</i>
8. Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen	<i>Een overzicht van de bezuinigingen in 2024-2027 die in de ramingen zijn verwerkt. De bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen die in deze begroting opgenomen zijn, staan expliciet vermeld in deze paragraaf. Hierdoor kunnen deze onderwerpen goed worden gemonitord.</i>
9. Openbaarheidsparagraaf WOO	<i>Informatie over de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).</i>
10. Huisvesting van statushouders en ontheemden uit Oekraïne	<i>Informatie over de opgaven en uitvoering van de huisvesting van statushouders en ontheemden uit Oekraïne.</i>

Financiële begroting

Naast de programma's en de paragrafen uit de beleidsbegroting kent de programmabegroting een financiële begroting. Volgens de voorschriften uit de BBV moet daarin opgenomen worden:

- a. Het overzicht van baten en lasten en de toelichting;
- b. De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting;
- c. De bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Bij het onderdeel financieel meerjarenbeeld 2024-2027 wordt een meerjarenoverzicht gepresenteerd van baten en lasten. In dit overzicht zijn de gevolgen van nieuw beleid en bezuinigingen integraal verwerkt. In de programmatoelichtingen zijn de concrete maatregelen toegelicht.

Bijlagen

In de begroting zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- Bijlage 1 Nieuw beleid per programma
- Bijlage 2 Algemene uitkering uit het gemeentefonds
- Bijlage 3 Reserves en voorzieningen
- Bijlage 4 Investerings
- Bijlage 5 Subsidies
- Bijlage 6 Baten en lasten per taakveld

Disclaimer: In het document worden de financiële tabellen automatisch gegenereerd, waardoor er afrondingsverschillen in cijfers kunnen voorkomen.

BEGROTING 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG

VERTROUWEN IN MENSEN, VERBINDEN VAN KRACHTEN

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

AAN WELKE TAKEN BESTEEDT GEMEENTE VOORSCHOTEN IN 2024 HAAR GELD?

MEER WETEN? KIJK OP WWW.VOORSCHOTEN.NL

Exploitatie

Inleiding

Het college vindt het belangrijk dat Voorschoten dicht bij de inwoner staat. Daarvoor is een goede communicatie nodig en een gemeente die bereikbaar is en haar dienstverlening op orde heeft. Een open bestuurscultuur, een bestuur dat bereikbaar is en transparant. We stimuleren daarnaast ook inwoners om met ons mee te denken. We willen hier ons zelf blijven verbeteren. Door te meten hoe we het doen in onze bereikbaarheid en dienstverlening weten we waar verbetering nodig is. Hiermee willen we dan ook aan de slag.

De drie pijlers van het coalitieakkoord vormen het uitgangspunt. Daarop ligt dus ook de focus. In de begroting zijn die verder uitgewerkt:

4) *Voorschoten blijft een heerlijk woondorp*

Ook in de toekomst blijft Voorschoten een heerlijk florerend woondorp, met betrokken inwoners, ondernemers en verenigingen. Een dorp met een groen karakter, voldoende voorzieningen, (preventieve) zorg en welzijn dichtbij en gezellige centra om onze boodschappen te doen of lokaal een baan te vinden.

5) *Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen*

We zetten in op het ontwikkelen van meer betaalbare woningen, met name gericht op jongeren, jonge gezinnen en senioren. De focus ligt dus op jongeren/starters, die graag in Voorschoten blijven wonen. Maar ook bouwen voor senioren om zo actief doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Levensloopbestendig wonen/bouwen vraagt extra aandacht.

6) *Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig*

Om klimaatveranderingen het hoofd te bieden gaan we aan de slag met oplossingen op het gebied van klimaatadaptatie. Duurzaam bouwen is de standaard, we gaan onze rioleringen wijkgericht up-to-date brengen. Ook zorgen we ervoor dat onze inwoners droge voeten houden in de toekomst en gaan daarbij zorgvuldig om met onze omgeving.

Voor 2024 en 2025 begroting structureel sluitend, vanaf 2026 tekorten

Voor de jaren 2024 en 2025 is sprake van een reëel en structureel sluitende begroting. Daarmee is de begroting in lijn met de twee onderdelen van het begrotingsadvies 2024-2027 van de VNG. Maar vanaf 2026 worden helaas door keuzes van het kabinet structurele tekorten gepresenteerd. Daardoor hebben we onvoldoende middelen ter beschikking om ons huidige takenpakket te kunnen uitvoeren. Dit vraagt ons om nog duidelijkere keuzes te maken in onze ambities en waaraan we ons geld uitgeven.

De raad heeft een raadsinformatiebrief ontvangen over de meicirculaire 2023. Daaruit bleek al dat er tekorten gingen ontstaan. In de septembercirculaire 2023 zullen deze wijzigingen verder worden toegelicht en krijgen we over de Rijksbijdrage meer duidelijkheid.

Belangrijke ontwikkelingen

Bij de gemeente Voorschoten speelt een groot aantal ontwikkelingen waarvan de financiële consequenties nog onzeker zijn. Een deel betreft ambitie en een deel betreft autonome ontwikkelingen. Hieronder volgt, niet-uitputtend, een aantal belangrijke ontwikkelingen.

Krappe arbeidsmarkt

Er zijn grote uitdagingen op de arbeidsmarkt, waarbij wij als kleinere gemeente hogere in- en uitstroompercentages hebben dan grotere gemeenten. We zien onszelf als doorstroomgemeente. Dat betekent dat we een gemeentelijke organisatie zijn waar jonge mensen tot ontwikkeling kunnen komen, maar ook kunnen doorstromen naar grotere gemeenten, hogere overheden en bedrijven. Door middel van een arbeidsmarktoffensief en extra inspanningen op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie proberen we ons als werkgever beter en breder te profileren in de regio en aantrekkelijk te zijn voor potentiële medewerkers. Tegelijkertijd moeten we ons ook realiseren dat de krapte die landelijk wordt ervaren soms zo groot is dat we ondanks de verhoogde inspanningen niet altijd zullen slagen.

Risico's woningmarkt, stikstof, omgevingswet

In het ruimtelijk domein spelen momenteel veel vraagstukken die vragen om een oplossing voor inwoners, bedrijven en onze fysieke leefomgeving. Door de groei van de bevolking neemt bijvoorbeeld de vraag naar woningen toe. Ook blijven ouderen langer in hun eigen woning wonen en neemt het gemiddelde aantal bewoners van een woning af. Daardoor is er een groeiend tekort aan woningen, in het bijzonder in het betaalbare segment. Dit geldt voor verschillende doelgroepen, zowel bij starters als senioren. Ook de gemeente Voorschoten heeft de opgave om meer betaalbare woningen te realiseren.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet gaat in per 1 januari 2024. De Omgevingswet voegt alle bestaande wetten en regels over de leefomgeving samen. Dat zijn bijvoorbeeld wetten en regels voor wonen, wegen, milieu, natuur en water. Als inwoners een bouwproject willen starten voor een huis of een bedrijf, hebben zij daardoor nog maar met één wet te maken. Daardoor kunnen besluiten sneller worden genomen en is lokaal maatwerk mogelijk.

Stikstofcrisis en krappe arbeidsmarkt ruimtelijk domein

Door de stikstofcrisis en de krappe arbeidsmarkt binnen het ruimtelijk domein gaan deze ontwikkelingen niet zo snel en treedt vertraging op. Zo is er een tekort aan bouwopzichters en andere belangrijke functies binnen het ruimtelijk domein. Binnen onze mogelijkheden sorteren we voor op deze risico's. Daarnaast blijven we voor het realiseren van nieuw beleid voor een groot deel afhankelijk van nieuwe regelgeving en externe partijen, zoals woningcorporaties en projectontwikkelaars of grondeigenaren.

Energietransitie

Ook de energietransitie, brengt grote veranderingen in de fysieke leefomgeving met zich mee. Zo is er meer onderzoek nodig, zoals naar de milieueffecten van grootschalige infrastructuur en wordt er duurzamer gebouwd. De behoefte aan andere vormen van energie heeft ook zichtbaar effect op de ruimte. Het meest zichtbare onderdeel vormt de opwekking van elektriciteit met wind en zon. Ook moet er een laadinfrastructuur komen voor het opladen van het groeiende aantal elektrische voertuigen.

Onzekere inkomsten gemeentefonds vanaf 2026

De Voorjaarsnota 2023 van het Rijk biedt geen informatie over de opschalingskorting. Het gemeentefonds wordt vanaf 2026 structureel met € 975 miljoen gekort, om gemeenten te bewegen tot efficiëntere samenwerking door opschaling. De vraag blijft of en ook wanneer het Rijk en de VNG overeenstemming bereiken over het schrappen van de opschalingskorting. Vooruitlopend op de meicirculaire 2023, is al rekening gehouden met het besluit van het kabinet om bij de Voorjaarsnota 2023 de eenmalige accresverhoging van 2026 van € 924 miljoen ook structureel vanaf 2027 beschikbaar te stellen. Daarmee is een van de onzekerheden rond het gemeentefonds van tafel.

Evaluatie verdeling algemene uitkering gemeentefonds

In 2026 wordt het huidige verdeelmodel geëvalueerd. Het verdeelmodel bepaalt het aandeel dat een gemeente heeft in de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Een volgend kabinet zal daarop een definitief besluit nemen voor het verdeelmodel van 2026 en verder. Onderdeel van de nieuwe financiering is een mogelijke verruiming van het eigen belastinggebied. Hierdoor zullen in 2027 opnieuw herverdeeleeffecten ontstaan.

Beide ontwikkelingen maken de ramingen van de structurele inkomsten vanuit het gemeentefonds vanaf 2026 in hoge mate onzeker. We zullen deze ontwikkelingen de komende jaren nauwlettend in de gaten houden. Toch achten we het op dit moment niet opportuun om met ombuigingsvoorstellen te komen voor de jaren 2026 en 2027. De kadernota voor 2025 biedt hiertoe een nieuw weegmoment.

Besparingsopgave uit Hervormingsagenda Jeugd

De Voorjaarsnota 2023 van het Rijk biedt meer duidelijkheid over de verdere invulling van de Hervormingsagenda Jeugd. Deze agenda komt voort uit de bestuurlijke afspraken die de VNG en het Rijk in 2021 over de jeugdhulp hebben gemaakt om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. Hierbij is de uitspraak van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt. Gemeenten moeten voldoende budget krijgen om de jeugdzorg te kunnen betalen. Het Rijk en de VNG hebben op 18 april van dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. Een van de financiële afspraken in het principeakkoord is dat de huidige besparingsreeks van € 374 miljoen voor 2023, € 463 miljoen voor 2024 en € 563 miljoen voor 2025, voor de jaren 2023 tot en met 2025 is bevroren op het niveau van € 374 miljoen.

Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt deze op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027. In 2024 en 2025 zorgt dit akkoord voor incidenteel hogere inkomsten uit het gemeentefonds. Vanaf 2026 wordt vastgehouden aan de eerdere financiële afspraken.

Oekraïne en opvang asielzoekers

In de begroting 2024 zijn geen middelen verwerkt voor de opvang van Oekraïners en asielzoekers. Bij de najaarsnota 2023 zullen beschikbare middelen worden overgeheveld naar 2024. Op basis van de huidige inzichten lijken de door het Rijk beschikbare middelen voldoende om de bijbehorende lasten volledig te kunnen dekken.

Ambities

Met de beperkte investeringsruimte die we hebben, maken we zorgvuldig afwegingen en brengen we 'Voorschoten in verbinding vooruit'. We hebben realistische ambities die daarbij passen. De belangrijkste punten waarmee we aan de slag gaan zijn hieronder op een rij gezet.

Wonen

Voorschoten wil meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen. Naast het realiseren van lopende woningbouwprojecten ligt de focus op het realiseren van flexwoningen en standplaatsen voor woonwagens. In 2024 weten we welke locaties voor flexwoningen ingezet gaan worden. Om snel flexwoningen te realiseren worden gesprekken gevoerd met woningcorporaties. De Sleutels en Rijnhart Wonen om gezamenlijk te komen tot een plan van aanpak. In 2024 wordt naar verwachting de uitplaatsing van de woonwagen aan Arsenaal-Segaar gerealiseerd, waarbij ook wordt gezocht naar een oplossing voor regionale taakstelling van het realiseren van woonwagenplaatsen.

Centrum

In 2024 wordt voor de vastgestelde Ontwikkelvisie centrum een uitvoeringsprogramma uitgewerkt, met als doel verschillende deelprojecten realistisch in de tijd uit te zetten. Tegelijkertijd willen we met hoge prioriteit uitvoering geven aan de ontwikkeling van de omgeving van de Kruispuntkerk.

In de Kruispuntkerk willen we een nieuw onderkomen realiseren voor de gebruikers van het huidige cultureel centrum aan de Prinses Marijkelaan. Dit is essentieel voor het kunnen vrijspelen van de locatie Prinses Marijkelaan voor de nieuwbouw van de Fortgensschool met integraal kindcentrum en woningen.

Omgevingswet- en visie

De Omgevingswet treedt in werking op 2024. De volledige implementatie van de Omgevingswet is complex en de transitie is niet op 1 januari 2024 volledig klaar. Verschillende processen en systemen moeten nog worden afgestemd op de nieuwe wetgeving, zodat aanvragen voor omgevingsvergunningen tijdig kunnen worden afgehandeld. Daarbij dienen ook nog verschillende verordeningen met terugwerkende kracht te worden aangepast.

Binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de wet moet een omgevingsvisie zijn vastgesteld. De huidige structuurvisie is vigerend tot 2025. Er spelen momenteel tal van maatschappelijke opgaven waar de structuurvisie niet in voorziet, zoals de energietransitie en klimaatadaptatie. In 2024 zal een startnotitie aan de raad worden voorgelegd, waarin proces en planning van de stappen die nodig zijn om tot een visie te komen zijn beschreven.

Duurzaamheid en klimaat

In 2024 wordt uitvoering gegeven aan de Lokale Energie Strategie (LES), met als doel meer verduurzaming en energiebesparing. Daarnaast wordt in de Leidse regio de samenwerking voor een regionaal warmtenet verder geïntensiveerd. Ook zal een beroep worden gedaan op de expertise van de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) om te ondersteunen bij oplossingen voor luchtkwaliteit en stikstofproblematiek.

Het maatschappelijk vastgoed dat de gemeente in eigen beheer wil houden (de kernportefeuille) zal worden verduurzaamd vanuit het voorgestelde verduurzamingsbeleid. Verduurzaming maakt structureel onderdeel uit van de beheerplannen van de kernportefeuille. Het college stelt zich als doel dat de beheerplannen van de kernportefeuille maatschappelijk vastgoed in 2024 zullen worden opgeleverd. De mogelijke financiële gevolgen van de herijking van de beheerplannen, waaronder de verduurzaming, zullen onderdeel uitmaken van de kadernota 2025.

Sport

De gemeente wil graag het sportaanbod verbreden door de realisatie van een zogeheten combibaan (ijs- en skeelerbaan) aan de Van Leeuwenhoekkade. In de begroting 2024 zijn ook extra middelen opgenomen om de atletiekbaan van Voorschoten'97 grondig te renoveren. Naast een budget voor projectbegeleiding dekken deze middelen ook het vervangen van de atletiekbaan en bijbehorende atletiekonderdelen. In 2024 zal bovendien een beleidsplan worden opgesteld voor sportaccommodaties.

Onderwijshuisvesting

In 2024 wordt het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) gehanteerd als koersdocument om te komen tot goede en duurzame huisvesting voor het onderwijs in de gemeente Voorschoten. De effecten van het IHP 2024-2039 zullen worden verwerkt in de begroting na de vaststelling in december 2023. Het college heeft als uitgangspunt om het juridisch eigendom van de openbare basisschool de VOS over te dragen aan het bevoegd gezag. Hiertoe worden momenteel al de nodige voorbereidingen getroffen.

Goede zorg

Zorg in Voorschoten is goed geregeld – voor alle inwoners, van welke leeftijd dan ook. Zeker omdat steeds meer mensen een beroep doen op zorg, maken wij ons sterk voor zorg die nu en in de toekomst toegankelijk is, ook in de buurt. Het aanbod van gezondheidscentra blijven we met voorrang ontwikkelen, zodat in deze centra verschillend aanbod uit de zorg bij elkaar komt. Een

inwoner moet de huisarts tenslotte net zo gemakkelijk weten te vinden als de praktijkondersteuner jeugd. Verder blijft ons doel, dat toetsing (triage) snel plaatsvindt als urgentie van zorg en/of ondersteuning noodzakelijk is.

Regionale samenwerking vanuit bestuurlijke zelfstandigheid

Ambities kan Voorschoten niet bereiken als solospeler. Bestuurlijke zelfstandigheid is weliswaar essentieel om grip te houden op eigen voorzieningen. Maar op meerdere gebieden, zoals zorg en welzijn, klimaat, afval, verkeer en ook delen van de bedrijfsvoering, zal intensief samengewerkt worden in de (Leidse) regio. Een goede dienstverlening voor onze inwoners heeft prioriteit, zelfs als regionale samenwerking soms ten koste gaat van eigen beleidsruimte.

Van kadernota naar begroting

Met de gemeenteraad is overeengekomen de kadernota als 'het moment' aan te wijzen om integrale afwegingen te maken tussen de beleidsmatige voornemens en de daarvoor beschikbare financiële ruimte.

Het financieel meerjarenbeeld zag er met de gepresenteerde ontwikkelingen bij de kadernota op 29 juni 2023 als volgt uit:

Tabel Recapitulatie ontwikkelingen kadernota 2024

Recapitulatie ontwikkelingen kadernota 2024				
(bedragen * €1.000,-/"-"=nadeel, "+"=voordeel)				
Omschrijving/Jaar	2024	2025	2026	2027
A. Startsaldo voor kadernota 2024	1.251	933	-198	-2.043
Autonome ontwikkelingen	93	57	37	1.044
Loon- en prijsontwikkelingen	83	38	37	29
Overig	238	118	90	-83
Nieuw beleid	-1.352	-509	-747	-615
Startsaldo Begroting 2024 (Kadernota 2024)	313	637	-781	-1.668

Terugblik kadernota

In de kadernota hebben de drie pijlers uit het coalitieakkoord een financiële doorvertaling gekregen. Op basis van de vastgestelde kadernota werd een structureel begrotingsoverschot van € 1,3 miljoen verwacht. Het structurele overschot voor 2024 is € 1 miljoen hoger dan het incidentele overschot als gevolg van de incidentele storting van € 1 miljoen in de reserve onderwijshuisvesting, zoals besloten bij de begroting 2023.

Het structurele overschot is flink teruggelopen als gevolg van de effecten van de meicirculaire. Werd hier bij de raadsinformatiebrief een kanttekening geplaatst, is inmiddels duidelijk dat deze effecten definitief zijn. Daarnaast spelen een aantal andere omgevingsfactoren een rol die mogelijk van invloed kunnen zijn op de te behalen resultaten. Behalve de onzekere inkomsten uit het gemeentefonds betreffen dit:

- Arbeidsmarktproblematiek
- Risico's woningmarkt, stikstof en omgevingswet
- Besparingsopgave uit Hervormingsagenda Jeugd

Bij behandeling van de kadernota is de raad geïnformeerd over de negatieve effecten van de meicirculaire. Een aantal van die onderwerpen zijn in de kadernota gekwantificeerd en maken onderdeel uit van financiële ontwikkelingen zoals in de tabel hierboven gepresenteerd. Een aantal van die onderwerpen spelen in de begroting nog steeds en zijn nog niet te kwantificeren.

Het college biedt de gemeenteraad de voorliggende structureel en reëel sluitende begroting 2024 aan en zal in het volgende hoofdstuk nader toelichten hoe dit tot stand is gekomen.

Ontwikkelingen na kadernota

Structureel sluitende begroting tot en met 2025, 2026 omslagjaar

Het meerjarenbeeld start met de begrotingspositie zoals vermeld in de kadernota 2024. In de raadsvergadering van 29 juni 2023 is de raad geïnformeerd over de gevolgen van de door het Rijk uitgebrachte meicirculaire 2023. Na deze raadsvergadering hebben zich ook (financiële) ontwikkelingen voorgedaan die verwerkt zijn in deze begroting. Hieronder treft u het meerjarenbeeld aan van de begroting 2024 en een toelichting op de ontwikkelingen na de kadernota 2024.

Tabel Ontwikkelingen meerjarenbegroting

Ontwikkelingen meerjarenbegroting 2024-2027				
(bedragen * € 1.000,-/ "-"= nadeel, "+"= voordeel)				
Omschrijving/ Jaar	2024	2025	2026	2027
Concept Kadernota 2024	313	637	-781	-1.668
Amendement 210	-25	-16	0	0
A. Startsaldo begroting 2024 (kadernota 2024)	288	621	-781	-1.668
1. Overige ontwikkelingen	-779	-822	-955	-842
1a. Meicirculaire 2023	-685	-728	-861	-748
1b. Effect investeringen Voorjaarsnota 2023	-94	-94	-94	-94
2. Wijzigingen na kadernota	-191	-122	531	35
2a. Correcties Kadernota'24	-10	-91	285	153
2b. Bijstelling Jeugdelden	-300	-300	-359	-306
2c. Subsidie Voorschoten voor Elkaar	-200	-200	0	0
2d. Actualisatie bestaande kapitaallasten	-5	-34	-17	-26
2d. Kapitaallasten Atletiekbaan	0	-31	-31	-31
2d. Kapitaallasten B+C gebouw	0	-50	-50	-50
2e. Actualisatie stelposten	156	150	160	160
2f. Stelpost organisatieontwikkeling	-200	-200	-200	-200
2g. Rente	285	112	153	-298
2h. Kostendekkendheid tarieven (overhead)	451	481	482	472
2i. Flexwoningen	-250	0	0	0
2j. Nieuw financieel systeem	-100	0	0	0
2k. Combibaan (skeelter & schaatsbaan)	-150	0	0	0
2k. Dekking concernreserve	150	0	0	0
2l. Nota mobiliteitsbeleid	-50	0	0	0
2m. Kleine wijzigingen	32	41	108	161
B. Totaal ontwikkelingen	-970	-944	-424	-807
Begrotingssaldo 2024-2027 (A + B)	-682	-323	-1.205	-2.457
w.v. Incidenteel	-1.000	-1.500	-	-
w.v. Structureel	318	1.177	-1.205	-2.457

De raadsbesluiten zijn verwerkt tot en met de raadsvergadering van 6 juli 2023. De in kaart gebrachte ontwikkelingen na de kadernota laten voor 2024 een negatief begrotingsaldo zien van € 682.000.

Bovenstaande tabel geeft een negatief beeld op de ontwikkeling van de gemeentelijke begroting in de jaren 2024 tot en met 2027. Echter, tot en met 2025 is er sprake van een structureel overschot. Vanaf 2026 slaat dit beeld door terugvallende rijksinkomsten om naar een structureel tekort. Hier staat de gemeente niet alleen in. De meeste gemeenten in Nederland hebben hiermee te kampen. De VNG heeft het kabinet gevraagd om erkenning van de financiële opgave waar gemeenten zich nog steeds voor gesteld zien. Vooral nog betekent bovenstaand meerjarenbeeld dat de gemeente de komende jaren wel over voldoende middelen beschikt om incidenteel in te zetten, maar geen ruimte heeft voor beleid met structurele gevolgen.

Hieronder worden de verschillende mutaties na kadernota toegelicht.

A. Correcties Kadernota 2024

Bij de kadernota zijn een aantal effecten niet juist gepresenteerd. Zie hiertoe onderstaande tabel, de correcties worden onder de tabel toegelicht.

Omschrijving/ Jaar	2024	2025	2026	2027
A1. Correctie Kadernota'24/ Omklappen Jeugd	170	170	170	170
A2. Correctie Kadernota'24/ Beëindiging DVO	-	-261	115	-17
A3. Correctie Kadernota'24/ Stelpost Kapitaallasten	-180	-	-	-
Totaal Correcties Kadernota	-10	-91	285	153

Omklappen Jeugd

Bij de kadernota zijn de effecten van het omklappen jeugd (B7) geactualiseerd. Bij de autonome effecten is hiertoe een voordeel opgenomen van € 324.000. Daar tegenover hebben we de uitgaven voor jeugd geïndexeerd en verwerkt in de stelpost Prijscompensatie (C5) van € 409.000 nadelig. Per saldo geeft dit een nadeel van € 85.000 in de kadernota 2024. Dit blijkt onjuist verwerkt. Het omklappen van jeugd naar de Leidse regio levert per saldo een voordeel op van € 85.000. De correctie zorgt voor een structureel positief effect van € 170.000.

Beëindiging DVO MO Wassenaar

Bij de kadernota zijn de effecten van het beëindigen van de DVO Maatschappelijke Ondersteuning geactualiseerd naar prijspeil 2024. Zowel bij het raadsvoorstel (5 april 2023) als bij de presentatie van de cijfers in de kadernota zijn de financiële gevolgen vanaf 2025 niet juist gepresenteerd. De effecten zoals in de kadernota weergegeven voor 2026 en 2027, betreffen resultaten voor een jaar eerder. Per saldo geeft dit een nadeel voor 2025 (€ 261.000), een voordeel voor 2026 (€ 115.000) en vanaf 2027 een structureel nadeel (€ 17.000).

Stelpost Kapitaallasten

Bij de kadernota zijn de kapitaallasten geactualiseerd. Hierbij was nog geen rekening gehouden met het saldo op de stelpost kapitaallasten. Bij de begroting heeft dit een negatief effect voor 2024 van € 180.000.

B. Bijstellen Jeugdelden

De kosten voor jeugdhulp zijn in 2023 harder gestegen dan we hadden verwacht. Zowel in onze regiogemeenten als landelijk is er sprake van onverwacht hoge kostenstijgingen. In Voorschoten leidt dit tot een structurele bijstelling van € 300.000. Naast de algehele invloed van de stigmatiserende en medicaliserende maatschappij, laten de kostenstijgingen zich het beste verklaren door de verder toegenomen complexiteit van de jeugdproblematiek en bijbehorende zorgtrajecten. De verwachte nasleep van corona is bovendien reëel, wat blijkt uit de signalen vanuit diverse (lokale) ketenpartners zoals jeugdconsulenten, de huisartsen, de

praktijkondersteuners, jeugdhulpaanbieders, jongerenwerk en het onderwijs. In lijn met de landelijke ontwikkelingen zien de lokale ketenpartners meer jongeren met ernstige klachten zoals suïcidegedachten, automutilatie, eetstoornissen, depressieve klachten, ontspoord gedrag, autisme en aanverwante klachten.

In Voorschoten lijkt het aantal hulpvragen ten aanzien van trauma gerelateerde problematiek en angstproblematiek te zijn toegenomen. De oorzaak hiervan ligt mogelijk in spanningen en huiselijk geweld wat in thuissituaties is ontstaan tijdens de coronapandemie, maar ook in de onzekerheden die deze periode met zich meebracht. Daarbij lijken de social media sinds de corona van grotere invloed op ernstige problematiek zoals automutilatie en eetstoornissen onder met name meisjes in de puberleefstijd. De verklaring van deze stijging kan liggen in het socialisatieproces dat twee jaar lang verstoord is. Diverse ketenpartners geven aan dat pubers elkaar opstoken via social media. Naast de gestegen jeugdkosten zijn er ook nieuwe inzichten met betrekking tot de te ramen jeugdelden. De provincie heeft voor de begroting richtlijnen bepaald hoe om te gaan met de jeugdelden. In 2026 en 2027 mogen de middelen zoals afgesproken in de Hervormingsagenda meegenomen worden in de meerjarenraming. Het gaat landelijk om respectievelijk € 284 miljoen en € 211 miljoen. Dit verklaart de afwijkende bedragen voor 2026 en 2027.

C. Subsidie Voorschoten voor Elkaar

Bij de kadernota 2024 is de subsidiebijdrage voor Voorschoten voor Elkaar (VVE) geïndexeerd conform de algemene uitgangspunten. Dit blijkt onvoldoende om de cao-stijging van zorg en welzijn (15%) volledig te bekostigen. Er wordt voorgesteld om de bijdrage voor 2 jaar te verhogen en op basis van de evaluatie van VVE te bezien of er andere besparings- of dekkingsmogelijkheden zijn.

D. Actualisatie Kapitaallasten

Bij de begroting 2024 zijn bestaande investeringen geactualiseerd naar prijspeil 2024, per saldo heeft dit een marginaal effect. De begroting 2024 bevat ook 2 nieuwe investeringen die separaat in beeld zijn gebracht. Dit betreft de investering in het B+C gebouw (Richard Wagnerlaan 22) en de atletiekbaan van Voorschoten'97.

E. Actualisatie Stelposten

Bij de kadernota zijn verschillende stelposten opgenomen. De stelposten voor cao-verhoging en areaaluitbreiding worden verwerkt bij de voor- en/ of najaarsnota 2024. De overige stelposten zijn grotendeels verwerkt in de begroting 2024. Er blijft een restant over bij stelpost indexatie, waarvan wordt voorgesteld om € 100.000 te behouden voor 2024. Zodoende is er een buffer om stijgende energieprijzen op te kunnen vangen.

Van het restant van de stelpost wordt voorgesteld deze vrij te laten vallen. De effecten hiervan zijn weergegeven in de tabel Ontwikkelingen meerjarenbegroting.

F. Stelpost organisatieontwikkeling

De ontwikkeling van de organisatie is noodzakelijk teneinde de dienstverlening verder te verbeteren, zowel naar de inwoners maar ook naar het bestuur. Na het loskomen van Wassenaar staat Voorschoten voor een nieuwe fase in haar organisatieontwikkeling. Daarbij is versterking van de organisatie op cruciale posities van essentieel belang om de zelfstandigheid van Voorschoten te kunnen waarborgen. In oktober 2023 wordt een concreet actieplan voor het versterken van de bedrijfsvoering door het college vastgesteld en informatief met de gemeenteraad gedeeld. Voor het implementeren en borgen van de veranderingen wordt voorgesteld om een stelpost organisatieontwikkeling op te nemen van structureel € 200.000.

G. Rente

De effecten als gevolg van de renteontwikkeling zijn tweeledig. Enerzijds hebben we een effect van de kortlopende rente voor 2024 en anderzijds hebben we een meerjarig effect van de langlopende rente.

Voor kortlopende rente is meerjarig nog geen bedrag opgenomen in de begroting. Mede door het huidige liquiditeitssaldo van de gemeente en de opgelopen rente is een inschatting gemaakt voor de rente die ontvangen gaat worden op de kortlopende leningen. Voor 2024 betreft dit ca. € 220.000.

Met de actualisatie van de paragraaf financiering wordt ook een actueel beeld van de verwachte langlopende rentelasten gemaakt. Op dit geactualiseerde beeld wordt de rente bijgesteld. Voor 2024 heeft dit een positief effect van € 65.000. Dit effect loopt verder op in 2025 en 2026 en zorgt vanaf 2027 voor een substantieel nadeel. Dit laatste is het gevolg van het doorschuiven van eerder geplande investeringen.

H. Kostendekkendheid tarieven (overhead)

Het actualiseren van de tarieven en heffingen, heeft ondanks hun gesloten systeem, per definitie een saldo effect op de begroting wanneer de overheadkosten wijzigen. De toename van de overheadkosten zijn bij de kadernota geraamd. De toerekening van de overheadkosten aan de tarieven vindt pas plaats bij het opstellen van de begroting. Daar de overheadkosten in 2024 zijn gestegen levert dit per saldo een voordeel op.

Het voordeel is in 2024 substantieel, omdat in 2023 lagere overheadkosten zijn verwerkt. Dit is het gevolg van een fout in de doorbelasting van salarislasteren in de begroting 2023. Bij die doorbelasting zijn de volledige kosten van afdeling Mens & Samenleving meegenomen en is er geen rekening gehouden met het deel (52%) dat wordt ingezet voor Wassenaar. Hierdoor was de overhead in 2023 lager geraamd, wat een effect heeft gehad op de tarieven. Dit wordt verder uitgelegd bij de financiële toelichting van taakveld 7.2 en 7.3 en de paragraaf lokale heffingen.

I. Flexwoningen

Er wordt voorgesteld om een voorbereidend budget van € 250.000 beschikbaar te stellen voor onderzoek en het aanleggen van nutsvoorzieningen en infrastructuur.

J. Implementatie nieuw financieel systeem

Het huidige financieel systeem is inmiddels 10 jaar in gebruik. Vanuit aanbestedingsregels is een nieuwe aanbesteding noodzakelijk. Daarbij wordt er ook een kwaliteits- en efficiency impuls verwacht van een nieuw financieel systeem.

K. Combibaan (skeeler & schaatsbaan)

Er wordt voorgesteld om een bedrag van € 150.000 uit de concernreserve te storten in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve sportaccommodaties. Zodoende heeft dit geen effect op het begrotingssaldo in 2024. Hiermee wordt een bedrag gereserveerd voor een bijdrage in het particuliere initiatief om een nieuwe skeeler- en schaatsbaan te realiseren.

L. Nota mobiliteitsbeleid

Het maken van een nota mobiliteitsbeleid inclusief de benodigde participatie kan niet binnen de eigen ambtelijke capaciteit worden uitgevoerd. We zullen hiervoor uitbesteden en intern begeleiden (€ 50.000).

M. Diverse kleine wijzigingen

Naast bovengenoemde mutaties zijn er ook nog verschillende marginale mutaties die van invloed zijn op het begrotingssaldo. Deze worden verder buiten beschouwing gelaten.

Overige ontwikkelingen begroting 2024

Sluitende begroting

Het college biedt de raad een structureel en reëel sluitende begroting tot en met 2025, waarbij 2026 geldt als een omslagjaar. De verwachting is niet dat de komende septembercirculaire, als gevolg van het gevallen kabinet, meer duidelijkheid zal geven over de rijksmiddelen vanaf 2026. Met het presenteren van een tekort in de laatste twee jaren, maar een sluitende begroting voor

2024, voldoet deze begroting aan het begrotingsadvies van de VNG. De verwachting is dat de provinciaal toezichthouder tot een positief oordeel komt.

Vermogenspositie

De vermogenspositie wordt onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Eigen vermogen
- Vreemd vermogen
- Weerstandsvermogen

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. De algemene reserves bestaan uit de concernreserve en de reserve weerstandsvermogen. De concernreserve heeft geen vastgestelde bestemming en is daarmee ook het vrij besteedbare deel van de reserves. De bestemmingsreserves hebben wel een door de raad vastgesteld doel en kunnen alleen voor dat doel worden aangewend, tenzij de bestemming van de reserve wordt gewijzigd door de raad.

In het meerjarenperspectief stijgt het eigen vermogen van € 34,9 miljoen in 2023 naar € 35,8 miljoen in 2027. In de toelichting op het meerjarenperspectief (in de financiële begroting) is een overzicht opgenomen van alle reservemutaties. In de bijlage 'Reserves en Voorzieningen' treft u een overzicht aan van alle algemene- en bestemmingsreserves.

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen als onderdeel van het totale vermogen. De solvabiliteitsratio bedraagt over 2023 36,3%. Dit betekent dat 36,3% van het gemeentebezit met eigen vermogen gefinancierd is, wat volgens VNG-normen matig is. De ratio van 29,5% in 2027 wordt nog steeds aangemerkt als matig. Hierbij dient men zich te realiseren dat de resterende 63,7% voor 28,7% bestaat uit lang aangetrokken geldleningen. De rest bestaat uit door de raad ingestelde voorzieningen voor de bekostiging van toekomstige lasten (voor bijv. onderhoud van de openbare ruimte) en uit exploitatie-gerelateerde posten zoals crediteuren en andere nog te betalen bedragen.

Tabel Solvabiliteitsratio 2023-2027 (bedragen * € 1.000)

Prognose per 31 december	2023	2024	2025	2026	2027
Eigen vermogen (A)	34.919	35.193	36.385	36.099	35.814
Totaal vermogen (B)	96.085	96.296	96.844	105.962	121.244
Solvabiliteitsratio (A/B)	36,3%	36,5%	37,6%	34,1%	29,5%

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen is opgebouwd uit de voorzieningen en de schulden.

Voorzieningen

De stand van de voorzieningen bedraagt per 1 januari 2024 € 15,2 miljoen en is na vier jaar tijd gedaald naar € 14,8 miljoen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en bijlage 2.

Schulden

De schulden van de gemeente Voorschoten bestaan uit langlopende en kortlopende geldleningen. Op de langlopende geldleningen wordt jaarlijks afgelost.

Binnen de integrale financiering zal Voorschoten per 1 januari 2024 naar verwachting voor € 27,6 miljoen aan langlopende geldleningen en € 4,9 miljoen aan rekening courant aangetrokken hebben. De netto schuldquote per 1 januari 2024 is 35,2%, neemt in 2024 toe tot 41,5% en

eindigt eind 2027 op 83,4%. Eind 2027 bedraagt de omvang van de lang aangetrokken financiering naar verwachting ca. € 51,0 miljoen.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

In de Nota schuldenbeheersing is afgesproken de omvang van de totale schuld, dus de lange én korte schuld, niet meer te laten oplopen dan 130% netto schuldquote. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde capaciteit ten opzichte van de jaarrekening 2022 is verslechterd. Bij de jaarrekening 2022 was deze 3,3 en bij de begroting 2024 geldt een score van 3,0. De huidige omvang van de reserve Weerstandsvermogen staat op dit moment op € 5,2 miljoen en is daarmee nog te laag ten opzichte van de verwachte benodigde € 6,7 miljoen. Bij de Najaarsnota van 2023 wordt de reserve verhoogd om wel voldoende te zijn.

Programma's

Recapitulatie

Tabel Recapitulatie

Programma's	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	581	-5.328	-4.746	581	-5.222	-4.640	581	-5.098	-4.517	581	-5.166	-4.584
P1 Veiligheid	220	-2.668	-2.448	220	-2.654	-2.434	220	-2.654	-2.434	220	-2.654	-2.434
P2 Verkeer en vervoer	85	-3.552	-3.467	85	-3.868	-3.782	85	-3.917	-3.831	85	-4.001	-3.916
P3 Economie	109	-430	-321	109	-410	-301	109	-410	-301	82	-383	-301
P4 Onderwijs	393	-1.958	-1.565	395	-1.970	-1.575	397	-1.970	-1.573	397	-2.133	-1.736
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.013	-7.217	-6.204	1.032	-7.189	-6.157	1.020	-7.189	-6.170	1.020	-7.180	-6.161
P6 Sociaal Domein	5.363	-24.860	-19.497	5.356	-24.443	-19.087	5.560	-24.234	-18.674	5.561	-24.333	-18.773
P7 Volksgezondheid en milieu	9.087	-8.882	205	9.135	-8.845	290	8.705	-8.419	287	8.811	-8.508	303
P8 Wonen en bouwen	7.934	-10.006	-2.071	3.673	-5.264	-1.591	1.150	-2.634	-1.484	686	-2.190	-1.504
Totaal programma's	24.786	-64.901	-40.115	20.586	-59.864	-39.278	17.828	-56.525	-38.697	17.443	-56.548	-39.105
Algemene dekkingsmiddelen	52.182	-1.036	51.146	52.505	-1.069	51.436	49.360	-1.049	48.310	49.005	-1.500	47.505
Overhead	3.931	-15.344	-11.413	3.486	-14.749	-11.263	3.486	-14.564	-11.078	3.486	-14.602	-11.116
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26
Saldo van baten en lasten	80.899	-81.307	-408	76.576	-75.708	869	70.674	-72.164	-1.490	69.934	-72.676	-2.742
Mutaties reserves	1.396	-1.670	-274	329	-1.520	-1.192	306	-20	285	306	-20	285
Geraamde resultaat	82.295	-82.977	-682	76.905	-77.228	-323	70.979	-72.185	-1.205	70.240	-72.696	-2.457
Bedragen x €1.000												
("-"= nadeel / "+"= voordeel)												

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5, 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 3.4), de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden behoren bij programma 0 en programma 3 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in te tabelregel van programma 0 en programma 3.

Door reserves op te bouwen (doteren) en weer in te zetten (onttrekken) zorgt de gemeente dat middelen na goedkeuring door de raad, beschikbaar zijn voor het behalen van haar doelstellingen.

De taakvelden 6.71, 6.72, 6.81 en 6.82 zijn vanaf 2023 vervallen en komen dus niet meer voor in de begroting. Omdat er nog wel baten en lasten in 2022 waren komen ze nog wel terug in financiële totaaloverzichten.

P0 Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken ?

Als gemeente zijn we er voor onze inwoners. De dienstverlening aan inwoners is één van de belangrijkste taken van de gemeente. Inwoners weten waar ze moeten zijn als zij iets van de gemeente nodig hebben. We willen graag de inwoners op een kwalitatief hoog serviceniveau kunnen bedienen. Bij een goede dienstverlening hoort een lage regeldruk: we proberen waar mogelijk regels te vereenvoudigen en regeldruk te verminderen. Informatie aan inwoners is essentieel. Daarom denken we goed na over hoe we communiceren naar de diverse doelgroepen. Daarbij willen we de beschikbare communicatiemiddelen zo effectief mogelijk inzetten. We maken een verbeteringsslag in het afhandelen van e-mails, brieven en telefoontjes, handhaving en de controle daarop. Klachten handelen we snel af en doen dit liever in gesprek dan via papier. De afstand tussen ambtenaren en het dorp verkleinen we.

Voorschoten is een zelfstandige gemeente, maar dat betekent niet dat we alles zelf doen. Daar waar het meerwaarde heeft of wat we simpelweg niet alleen kunnen doen we samen met andere gemeente. Voorschoten richt zich daarbij op de Leidse regio. We maken duidelijke afwegingen over welk beleid in Voorschoten te maken is en voor welk beleid we gebruik willen maken van de regionale denk- en organisatiekracht.

We willen dat inwoners zich herkennen in het bestuur en willen als bestuur dicht bij de inwoners staan. Daarom maken we beleid waar mogelijk in samenspraak met inwoners. Om dit tot stand te brengen willen we onze participatie verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.1 Bestuur

Belangrijkste resultaten 2024

- Uitvoeren van bestuurskrachtonderzoek.

Toelichting

Voorschoten is er voor haar inwoners. De dienstverlening aan inwoners is dan ook een van de belangrijkste taken van de gemeente. Inwoners moeten weten waar ze moeten zijn als zij iets van de gemeente nodig hebben. Daarom bieden wij de inwoners graag een kwalitatief hoog serviceniveau. Daarbij horen professionele communicatie, actuele informatievoorziening en onder meer een goed ingerichte gemeentelijke website, ondersteund door sociale media.

We denken goed na over hoe we communiceren naar de diverse doelgroepen binnen de gemeente. Daarbij zetten we de beschikbare communicatiemiddelen zo effectief mogelijk in, van de website en de sociale media, tot kranten, bewonersbrieven, filmpjes, enzovoorts. Doorlopende aandacht besteden we aan het tijdig en correct afhandelen van e-mails, brieven, telefoontjes, handhaving en de controle daarop.

Bestuurskrachtonderzoek

In 2023 hebben we de basis gelegd voor ons bestuurskrachtonderzoek door de Quick Scan Lokale democratie uit te voeren. De uitkomsten worden meegenomen in de opdrachtformulering voor het bestuurskrachtonderzoek dat in 2024 wordt uitgevoerd. We nemen hiermee zelf het initiatief om de slagvaardigheid van ons gemeentebestuur te evalueren en te verbeteren.

Naam	Leidse Regio
Juridische vorm	Informeel bestuurlijke samenwerking
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Samenwerkingsverbanden in de regio Portefeuillehouders regio van de 5 Leidse regio-gemeenten (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude).
Doelstelling	De gemeente Voorschoten werkt waar dit meerwaarde biedt samen in de Leidse regio (gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Oegstgeest en Zoeterwoude). We zien daarin de Leidse regio als een "daily urban system". Afhankelijk van het onderwerp kan dit op verschillende schaalniveaus zijn. Soms is dat Holland Rijnland-niveau, soms Hollands Midden en soms Leidse regio. Gemeenten kunnen meer bereiken voor hun inwoners wanneer zij hun krachten bundelen en samenwerken met burgers, bedrijven en maatschappelijke partners. Uitgangspunt is dat Voorschoten zelfstandig blijft. We zien daarin regionale samenwerking als het slimste antwoord op de opgaven van de toekomst: de overgang naar duurzame energie; toenemende vergrijzing; een groeiende zorgbehoefte; behoud van banen en welvaart; de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen; de bereikbaarheid van huis, school en werk; een leefbare en veilige omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.2 Burgerzaken

Belangrijkste resultaten 2024

- Aanvragen en afgifte identiteitsdocumenten en verwerking van brondocumenten in de Basisregistratie Personen.
- Opleidingen Burgerzaken.
- Digitaliseren.

Toelichting

Aanvragen en afgifte identiteitsdocumenten en verwerking van brondocumenten in de Basisregistratie Personen.

De afdeling Burgerzaken is dagelijks bezig met het vaststellen van de identiteit van onze klanten. Hierbij worden identiteitsdocumenten (paspoort, rijbewijs) en brondocumenten (buitenlandse akten) overlegd waarbij de medewerker de echtheid van het document moet kunnen vaststellen. Hiervoor zijn de medewerkers opgeleid voor het herkennen van de eerstelijns echtheidskenmerken (bijvoorbeeld een voelbaar reliëf en het watermerk). Deze kenmerken zijn zonder apparatuur te controleren. Voor de controle van overige echtheidskenmerken is echter apparatuur nodig. Het aanvraag- en uitgifteproces moet robuust en betrouwbaar zijn door te investeren in opleiding en apparatuur om de echtheid van brondocumenten en identiteitsdocumenten te kunnen vaststellen. Hiermee kunnen we fraude in aanvraag- en uitgifteprocessen voorkomen, het

manipuleren of namaken van identiteits- of brondocumenten niet kan plaatsvinden en kunnen we de kwaliteit van onze dienstverlening verbeteren.

Door deze apparatuur zal de kwaliteit van de dienstverlening verbeteren:

- Een Documenten Scanner bij de aanvraag van identiteitsdocumenten die geautomatiseerd de ID-documenten controleert met een verbinding naar een fraudedesk waar document specialisten aan verbonden zijn.
- Een Counter Check Digital (CCD) bij brondocumenten die het mogelijk maakt om alle echtheidskenmerken in een document op te merken, maar ook als er fraude met het document is gepleegd.

Opleidingen Burgerzaken.

Voor medewerkers op de afdeling Burgerzaken is actuele vakkennis onmisbaar en dit betekent dat de medewerkers regelmatig herhalingsopleidingen moeten volgen aangezien de diploma's voor een periode van 3 jaar geldig zijn. Tevens is de afdeling Burgerzaken een traject ingeslagen om een aantal mensen ook op te leiden voor andere werkzaamheden en om de medewerkers verder te professionaliseren binnen het vakgebied Burgerzaken. Dit voorkomt kwetsbare functiebezetting en draagt bij aan een optimale dienstverlening aan onze inwoners.

Digitaliseren.

De afdeling Burgerzaken moet gedigitaliseerd worden. Op dit moment is weinig gedigitaliseerd of verwerkt in Join (document beheer systeem). Voordat we hiermee kunnen starten moeten werkprocessen opnieuw worden ingericht en moeten documenten die nu nog aanwezig zijn op de afdeling worden gearchiveerd en/of gedigitaliseerd. Dit is een ingrijpend proces welke we willen afronden in 2024.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Belangrijkste resultaten 2024

- Vastgoedbeleid Voorschoten

Toelichting

Vastgoedbeleid

Eind 2023 en begin 2024 zal het Vastgoedbeleid worden vormgegeven. Dit zal vanuit bestaande beleidsstukken worden gedaan waaronder het Beheerplan 2021-2024. We dienen ons vastgoedbeleid te herijken vanuit bestaande wet- en regelgeving (o.a. Didam-arrest) en vanuit de rol die de overheid heeft op het gebied van maatschappelijk vastgoed. Dit resulteert onder andere in een beleid met exponenten als één verkoopbeleid, één verhuurbeleid en één verduurzamingsbeleid.

Een herijkte omvang van de maatschappelijke vastgoedportefeuille zal het gevolg zijn, waarbij een besluit wordt genomen welk maatschappelijk vastgoed de gemeente in beheer wil houden (de kernportefeuille) en welk maatschappelijk vastgoed wordt afgestoten.

Verduurzaming vastgoed

Het maatschappelijk vastgoed dat de gemeente in eigen beheer wil houden (de kernportefeuille) zal worden verduurzaamd vanuit het voorgestelde verduurzamingsbeleid. Verduurzaming maakt structureel onderdeel uit van de beheerplannen van de kernportefeuille.

De duurzaamheidsmaatregelen bij de buurthuizen aan de B.S. v.d. Oyelaan 39 en Sixlaan 4 zijn eind 2023 afgerond. De werkzaamheden aan het Aletta Jacobsplantsoen 97 t/m 101 worden in het eerste halfjaar van 2024 afgerond.

Het college stelt zich als doel dat de beheerplannen van de kernportefeuille maatschappelijk vastgoed in 2024 zullen worden opgeleverd. De mogelijke financiële gevolgen van de herijking van de beheerplannen, waaronder de verduurzaming, zullen onderdeel uitmaken van de kadernota 2025.

In 2024 dient het Duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) per pand te worden uitgewerkt met als doel om een routekaart te hebben hoe we onze vastgoedportefeuille in 2050 CO2-neutraal hebben. Met het in kaart brengen van de routekaart (inclusief de door de rijksoverheid verplichte documenten, zoals pandlabeling) voldoen we aan de huidige landelijke wet- en regelgeving, hierbij hebben we geen bovenwettelijke ambities. In 2023 heeft de gemeente Voorschoten zich aangesloten bij het meerjarig Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed van de Provincie Zuid-Holland. In dit programma kan de provincie voor een tiental panden de benodigde onderzoeken doen.

De totale kosten van de routekaart zijn afhankelijk van het aantal panden in de kernportefeuille, en zullen pas duidelijk zijn na vaststelling van het Vastgoedbeleid in 2024.

Richard Wagnerlaan 22

In 2023 zal er een nieuwe invulling gegeven worden aan het gebouw aan de Richard Wagnerlaan 22. Om deze invulling gestalte te geven zal het pand in 2024 voor ca. € 950.000 moeten worden verbouwd en verduurzaamd. Het verduurzamen wordt geschat op, € 262.000, en wordt voor 2024 aangevraagd. De verbouwing van het pand in 2024 wordt geschat op een bedrag van € 688.000.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.4 Overhead

Belangrijkste resultaten 2024

- Identiteit van Voorschoten en organisatieplan onderzoeken of aanpassingen nodig zijn om de organisatie nog beter te laten functioneren.
- Met een arbeidsmarktoffensief, aandacht voor behoud van huidige medewerkers en structurele verbetering van ons instrumentarium/processen realiseren we meer vaste invulling van de (moeilijk te vervullen) vacatures door gekwalificeerd personeel waardoor sprake is van minder externe inhuur op vacante formatie.
- In 2024 zal het doel van de opzegging van de Dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke ondersteuning Voorschoten en Wassenaar worden gerealiseerd. Dat betekent dat Voorschoten volledige vrijheid heeft om de gewenste taken op het Sociaal Domein uit te voeren op de manier waarop zij dat zelf wenst en met de partijen waarmee zij dat wenst te doen. Ten aanzien van Wassenaar geldt dan dat er tussen de beide gemeenten onderling geen aanspraken zijn die kunnen leiden tot kosten of werkzaamheden.
- De evaluatie van het jaarverslag klachten is de basis voor een aangepaste en verbeterde klachtenverordening.

Toelichting

Organisatieontwikkeling

In het organisatieplan (2021) is uiteengezet hoe we de organisatie willen vormgeven. De organisatie staat voor de komende jaren en daarmee is fase één van de ontvlechting afgesloten. Mede door de splitsing van het sociaal domein in 2024 is er aanleiding om kritisch te kijken naar de identiteit van Voorschoten en het organisatieplan en te onderzoeken of aanpassingen nodig zijn om de organisatie nog beter te laten functioneren. De volgende stap is de identiteit van de organisatie bloot te leggen op basis wat de medewerkers, inwoners en stakeholders uitspreken.

Arbeidsmarktoffensief

Het gaat hier enerzijds om het verbeteren van onze bekendheid als aantrekkelijke werkgever (employer-branding) met meer aansprekende vacaturebeschrijvingen en anderzijds om het bereiken van nieuwe getalenteerde medewerkers via verschillende wervingskanalen en -methoden, waaronder inzet van professionele recruiters, online vacaturebanken, sociale media, netwerkevenementen en uiteraard ook via ons eigen netwerk en dat van onze medewerkers. Ook willen we kijken of het vissen in andere vijvers ons succesvoller maakt bij de vervulling van onze vacatures. We denken dan aan meer werken met trainees en stagiairs om hen enthousiast te maken om zich ook na de trainee- of stageperiode aan onze organisatie te verbinden. Maar ook meer oog hebben voor de talenten en ontwikkelmogelijkheden van kandidaten die nog niet binnen de sector gemeenten werkzaam zijn.

Om ook het behoud van medewerkers te bevorderen, zetten we in op een interessant en uitdagend takenpakket, opleidingsmogelijkheden en een concurrerend arbeidsvoorwaardenpakket.

Tot slot besteden we aandacht aan de structurele verbetering van ons instrumentarium/processen op het gebied van werving en selectie en arbeidsmarktcommunicatie. We verwachten dat de inspanningen zeker effect zullen sorteren. Tegelijkertijd moeten we ons ook realiseren dat de krapte die landelijk wordt ervaren soms zo groot is dat we ondanks de verhoogde inspanning niet altijd zullen slagen.

Opzegging van de Dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke ondersteuning Voorschoten en Wassenaar

Vanaf april 2023 wordt uitvoering gegeven aan het besluit om de dienstverleningsovereenkomst op te zeggen. Voorzien is dat de uitvoering van de taken voor Wassenaar vanaf mei 2024 wordt overgedragen. De zogenaamde formeel administratieve afhechting daarvan zal ook in 2024 plaatshebben.

Klachtenafhandeling

Wij willen in eerste instantie onze dienstverlening verbeteren, zodat er minder klachten komen en klachten in een gesprek met de inwoner oplossen voordat er een officiële klacht wordt ingediend. Mochten er toch officiële klachten worden ingediend dan willen we de klachtenafhandeling zo goed mogelijk doen. Hierin is verbetering mogelijk. Dit blijkt uit de evaluatie van het jaarverslag klachten 2022. Daarom is er een continue procesverbetering van de organisatie en het werkproces op gang gebracht. Dit heeft tot gevolg dat door de vele wijzigingen in de verordening een nieuwe klachtenverordening dient te worden vastgesteld. Deze kan in 2024 tegemoet worden gezien.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 neemt het college een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. De rechtmatigheidsverantwoording van het college steunt op de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC toetst of de maatregelen van interne controle in de financiële processen goed werken. De VIC rapportage wordt gebruikt om de kwaliteit van de processen te verbeteren. Vanaf 2023 zijn er meer processen onderwerp van de VIC. Hiermee is een goede basis gelegd voor de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Implementatie nieuw financieel systeem

Het huidige financieel systeem is inmiddels 10 jaar in gebruik. Vanuit aanbestedingsregels is een nieuwe aanbesteding noodzakelijk. Daarbij wordt er ook een kwaliteits- en efficiency impuls verwacht van een nieuw financieel systeem.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,75 (2021)	7,84 (2022)	*)
02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,15 (2021)	7,53 (2022)	*)
03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 319,73 (2021)	€ 363,30 (2022)	*)
04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	35,83% (2021)	21,29% (2022)	*)
05	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	13,32% (2021)	17,55% (2022)	*)

Toelichting beleidsindicatoren

01 Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari.

Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

02 Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.

Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

03 Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

04 Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

05 Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.5 Treasury

Belangrijkste resultaten 2024

- Het voeren van een financieel beleid waarbij we binnen het vastgestelde financiële kader blijven van o.a. de netto schuldquote, kasgeldlimiet en renterisiconorm.

Toelichting

We voeren in Voorschoten een financieel beleid waarbij sturing plaatsvindt op basis van de netto schuldquote. Bij de begroting en de jaarrekening wordt gekeken of de investeringen de grenswaarde van 130% netto schuldquote niet overschrijden. We houden ook voldoende liquide middelen aan om aan de betalings- en investeringsverplichtingen te kunnen voldoen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.61 OZB Woningen

Belangrijkste resultaten 2024

- Toepassen inflatiecorrectie.

Toelichting

In het coalitieakkoord is vastgelegd dat het uitgangspunt is dat de onroerende-zaakbelastingen (OZB) in principe niet meer dan trendmatig mag groeien, waarbij de inflatie als maximum percentage geldt. De opbrengst van de OZB voor woningen stijgt met het inflatiepercentage van 4,4%. Dit inflatiepercentage betreft het door het CPB geraamde inflatiepercentage, de zogeheten geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI). Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Daarnaast is rekening gehouden met het waardestijgingspercentage bij woningen en niet-woningen. Overigens zal de totale opbrengst van de OZB door alleen de herwaardering niet veranderen. Immers wanneer de WOZ-waarde daalt wordt het tarief verhoogd en andersom. Per saldo blijft de OZB voor de belastingbetaler en de OZB-opbrengst voor de gemeente voor wat betreft de herwaardering gelijk.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.62 OZB Niet-Woningen

Belangrijkste resultaten 2024

- Toepassen inflatiecorrectie.

Toelichting

De opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) voor niet-woningen stijgt met het inflatiepercentage van 4,4%. Dit inflatiepercentage betreft het door het CPB geraamde

inflatiepercentage, de zogeheten geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI). Met deze verhoging wordt overeenkomstig de afgesproken spelregels in het coalitieakkoord de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.64 Belastingen overig

Belangrijkste resultaten 2024

- Toepassen inflatiecorrectie.

Toelichting

Onder de overige belastingen vallen de hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en roerende-ruimtebelastingen.

De overige belastingen (m.u.v. de reclamebelasting) worden per 2024 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 4,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex). Met deze verhoging wordt overeenkomstig de afgesproken spelregels in het coalitieakkoord de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Omdat de opbrengst van de reclamebelasting onder aftrek van de perceptiekosten (heffing en invordering) wordt uitgekeerd aan het ondernemersfonds wordt de opbrengst in overleg met de centrumondernemers vastgesteld. De opbrengst is voor 2024 niet verhoogd.

De tarieven voor de roerende-ruimtebelastingen (woonboot, woonwagen en kiosk) zijn op basis van de wettelijke voorschriften gelijk aan die van de OZB. Het onder taakveld 0.61 OZB-woningen opgenomen uitgangspunt geldt onverkort voor de roerende-ruimtebelastingen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds

Belangrijkste resultaten 2024

- Het volgen van de ontwikkelingen herijking van het gemeentefonds.

Toelichting

De uitkeringen uit het gemeentefonds in de begroting 2024-2027 zijn berekend op basis van de meicirculaire 2023.

We volgen de ontwikkelingen op het gebied van de herverdeling van het gemeentefonds op de voet. Momenteel is sprake van een nadelig herverdeeffect van € 140 per inwoner structureel. In de meicirculaire 2022 is besloten een ingroepad te hanteren waarbij het tekort per gemeente in deze kabinetsperiode maximaal mag oplopen tot € 37,50 per jaar per inwoner in 2025. Vanuit voorzichtigheid is gekozen om hiervoor een stelpost in 2026 en verder op te nemen van € 15 per inwoner, overeenkomstig met het huidige ingroepad. Hoe het herverdeeffect uit zal pakken vanaf

2026, hangt af van een evaluatie van het gewijzigde verdeelmodel en van besluiten over een eventueel nieuw ingroeipad door een volgend kabinet.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.8 Overige baten en lasten

Belangrijkste resultaten 2024

Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Toelichting

Op dit taakveld worden de baten (taakstellingen) en lasten geraamd voor zover deze niet direct op de individuele inhoudelijke taakvelden te ramen zijn. Tevens wordt op dit taakveld de post onvoorzien begroot. Beleidsmatige ontwikkelingen vinden niet plaats op dit taakveld.

Wat gaan we daarvoor doen ?

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Belangrijkste resultaten 2024

Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Toelichting

Jaarlijks moeten diverse werkzaamheden worden uitgevoerd om van alle opbrengstencategorieën te bepalen of er sprake is van fiscale winst voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Om dit goed te kunnen managen is een standaard clustering gemaakt van alle activiteiten die voor de Vpb van belang zijn, inclusief een onderliggend dossier met relevante onderbouwingen.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 0

Naam	Taakveld
Holland Rijnland	0.1 Bestuur
Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland	0.1 Bestuur
BNG NV	0.5 Treasury
Alliander NV	0.5 Treasury
Dunea NV	0.5 Treasury

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Programma: P0 Bestuur en ondersteuning		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.1 Bestuur	Baten	260	160	160	160	160	160
	Lasten	-4.252	-2.723	-2.677	-2.379	-2.299	-2.299
	Saldo	-3.991	-2.563	-2.517	-2.219	-2.139	-2.139
0.2 Burgerzaken	Baten	372	375	382	382	382	382
	Lasten	-787	-908	-973	-973	-973	-972
	Saldo	-415	-533	-590	-591	-590	-590
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	171	39	39	39	39	39
	Lasten	-317	-254	-132	-182	-182	-181
	Saldo	-146	-215	-93	-143	-142	-142
0.4 Overhead	Baten	3.720	4.166	3.931	3.486	3.486	3.486
	Lasten	-13.293	-14.831	-15.344	-14.749	-14.564	-14.602
	Saldo	-9.573	-10.665	-11.413	-11.263	-11.078	-11.116
0.5 Treasury	Baten	976	950	1.107	909	902	948
	Lasten	-438	-423	-549	-582	-562	-1.013
	Saldo	539	527	558	327	341	-64
0.61 OZB Woningen	Baten	6.815	6.884	7.186	7.186	7.186	7.186
	Lasten	-315	-346	-334	-334	-334	-334
	Saldo	6.499	6.537	6.852	6.852	6.852	6.852
0.62 OZB Niet-Woningen	Baten	1.143	1.134	1.183	1.183	1.183	1.183
	Lasten	-53	-53	-56	-56	-56	-56
	Saldo	1.090	1.081	1.127	1.127	1.127	1.127
0.64 Belastingen overig	Baten	299	251	243	243	243	243
	Lasten	-95	-93	-97	-97	-97	-97
	Saldo	204	158	146	146	146	146
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	Baten	38.933	39.818	42.286	42.808	39.669	39.268
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	38.933	39.818	42.286	42.808	39.669	39.268
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-40	-44	-1.572	-1.714	-1.671	-1.739
	Saldo	-40	-44	-1.572	-1.714	-1.671	-1.739
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-3	0	0	0	0	0
	Saldo	-3	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	Baten	52.688	53.776	56.518	56.396	53.251	52.896
Totaal lasten	Lasten	-19.592	-19.674	-21.734	-21.065	-20.737	-21.294
Saldo van baten en lasten	Saldo	33.096	34.102	34.785	35.331	32.514	31.603
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 0.2 Burgerzaken (€ 57.000 nadeel)

Het verschil op taakveld 0.2 is te verklaren door een mutatie in de toerekening van uren aan dit taakveld (€ 56.000). Het restantverschil (€ 1.000) wordt verklaard door overige mutaties.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€122.000 voordeel)

Voor de businesscase naar de huisvesting van de gemeentelijke organisatie was in de begroting 2023 éénmalig een onderzoeksbudget van € 100.000 (voordeel) opgenomen. Een voordeel van € 40.000 is te danken aan een éénmalig budget voor versnellingsgelden dat in 2023 wordt ingezet voor de pilot verduurzaming vastgoed. Overige kleine verschillen van € 18.000 (nadeel).

Taakveld 0.4 Overhead (€ 748.000 nadeel)

Bij de begroting 2023 ontstond een flink voordeel op dit taakveld als gevolg van het doorbelasten aan salarislasten. Als gevolg van de cao-verhoging in 2023 is deze doorbelasting geactualiseerd. Hierbij is gebleken dat in 2023 per abuis de volledige salariskosten van het sociaal domein zijn meegenomen bij de doorbelasting. Dit is onjuist, want een deel (52%) van deze kosten worden gemaakt voor Wassenaar. Dit is in de begroting 2024 gecorrigeerd. Dit verklaart bij verschillende taakvelden een lagere doorbelasting, ondanks de cao-verhoging. Per saldo geeft de actualisatie van de doorbelasting salarislasten een nadeel van bijna € 1.232.000.

Daarnaast hebben we in 2024 ook extra inhuurbudget opgenomen voor een nieuw financieel systeem (nadeel van € 100.000). Daar tegenover staat een voordeel door incidentele inhuurbudgetten in 2023 met betrekking tot inhaalwerkzaamheden (€ 272.000) en de reorganisatie (€ 266.000).

Tot slot hebben we in 2024 ook te maken met lagere energielasten voor het gemeentehuis als gevolg van een nieuwe inkoopstrategie (€ 39.000). Het resterend verschil van € 7.000 wordt verklaard door overige kleine mutaties.

Taakveld 0.5 Treasury (€ 31.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 0.5 is te verklaren door een bijstelling van de rentevisie. Op basis van de vernieuwde paragraaf financiering is de rentevisie bijgesteld. Dit zorgt in 2024 voor een vernieuwde rentelast op langlopende leningen van € 453.000, ten opzichte van de rentelasten 2023 is dit een nadeel van € 32.000. Daarnaast leidt de rentevisie ook tot een bijstelling van de rente met € 95.000 op kortlopende leningen in 2024. Ten opzichte van 2023 is dit een nadeel van € 94.000. Verder wordt door overliquiditeit in 2023 verwacht dat in 2024 nog voor een gedeelte van het jaar geld aanwezig is op de schatkist. Over dit saldo wordt rente ontvangen, dit leidt tot een raming van rentebaten op kortlopende geldleningen van € 220.000. Voor 2023 staat € 46.000 aan rentebaten kortlopende leningen geraamd. Dit zorgt voor een voordelig effect van € 174.000. Het restantverschil van € 17.000 nadelig wordt verklaard door de bespaarde rente die lager uitvalt.

Taakveld 0.61 OZB Woningen (voordeel € 315.000)

De opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) voor woningen stijgt met het inflatiepercentage van 4,4%. Dit inflatiepercentage betreft het door het Centraal Economisch Planbureau (CPB) geraamde inflatiepercentage, de zogeheten geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI). Met deze verhoging wordt overeenkomstig de afgesproken spelregels in het coalitieakkoord de algemene prijsontwikkeling gevolgd (niet meer dan trendmatig laten groeien). Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Taakveld 0.7 Alg. uitk. & ov. uitk. gemeentefonds (€ 2.468.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 0.7 is grotendeels te verklaren door de meicirculaire 2023. Dit levert een voordeel op € 2.513.000. Hiertegenover staat een nadeel van € 45.000 dat veroorzaakt wordt door effecten uit eerdere circulaire.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten (€ 1.528.000 nadeel)

Het verschil op taakveld 0.8 wordt volledig verklaard door de verschillende stelposten die zijn opgenomen in de begroting 2024. In 2024 zijn o.a. de volgende stelposten verwerkt:

- Stelpost CAO (€ 764.000; inclusief € 20.000 voor politieke ambtsdragers)
- Stelpost Areaaluitbreiding (€ 401.000)
- Stelpost Indexatie (€ 100.000)
- Stelpost Organisatie Ontwikkeling (€ 200.000)

Dit verklaart in totaal een nadeel van € 1.465.000 in 2024. Een nadeel van € 63.000 wordt verklaard door de stelpost kapitaallasten in 2023 die bij de najaarsnota zal worden gecorrigeerd.

P1 Veiligheid

Wat willen we bereiken ?

Een veilig dorp, voor zowel inwoners als ondernemers, waarbij wij ons richten op het terugdringen van inbraken en overlast en veilig ondernemen. De samenleving is aan verandering onderhevig en het zorgen voor de leefbaarheid en veiligheid van een ieder binnen onze gemeente delen we met onze inwoners, ondernemers en onze ketenpartners. We vinden betrokkenheid bij het integraal veiligheidsbeleid belangrijk en de contacten met de inwoners zijn goed. Het accent ligt op preventie. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. Wij ondersteunen onze inwoners hierbij. De wijkgerichte aanpak wordt verder uitgewerkt met onze wijkboa's die naast een wijk ook een eigen taakaccent hebben. Hierdoor versterken we ons informatiebeeld maar ook het handelen naar de ontwikkelingen in de samenleving. Dit doen we samen met verschillende partners als politie, welzijnsorganisaties en woningbouwcorporaties. Het handhaven van de geldende wet- en regelgeving blijft belangrijk. We hanteren de integrale aanpak van jeugdoverlast. Hierbij werken we samen met het zorgdomein om enerzijds overlast te voorkomen en anderzijds zicht te hebben op de risico's van jeugdcriminaliteit en hier door middel van preventieve maatregelen naar te kunnen handelen. Het tegengaan van ondermijning is één van de prioriteiten binnen het veiligheidsbeleid. Dit doen we samen met ondernemers en partners als het RIEC en de politie. Ten aanzien van crisisbeheersing en brandveiligheid werken we nauw samen met de Veiligheidsregio en we ondersteunen de (vrijwillige) brandweerorganisatie van ons dorp waar nodig.

Wat gaan we daarvoor doen ?

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Belangrijkste resultaten 2024

- Voorkomen, beperken en voorbereiden op risico's conform het Regionaal Beleidsplan 2024-2027.
- Een adaptieve en veerkrachtige risico- en crisisorganisatie.
- Samenwerken met de Leidse Regio.
- Mee ontwikkelen met een veranderende en complexere samenleving.

Toelichting

Voorkomen, beperken en voorbereiden op risico's conform het Regionaal Beleidsplan 2024-2027.

In het nieuwe Regionaal Risicoprofiel 2023-2026 staan risico's beschreven die in de regio Hollands Midden kunnen plaatsvinden. In het risicoprofiel staan diverse risicothema's beschreven die worden beïnvloed door zeven trends die de kans op of de gevolgen van bestaande risico's voor de fysieke veiligheid kunnen vergroten. Deze trends zijn: hyperconnectiviteit, digitale afhankelijkheid, klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing en langer zelfstandig blijven wonen, verdichting, polarisatie en radicalisering. Op basis van het risicoprofiel kan door het veiligheidsbestuur

strategisch beleid gevoerd worden om de aanwezige risico's in de toekomst te voorkomen en te beperken en om de crisisorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden. De ambities hiervoor worden vastgelegd in het nader op te stellen Regionaal Beleidsplan 2024-2027.

Een adaptieve en veerkrachtige risico- en crisisorganisatie.

De afgelopen jaren heeft de veiligheidsregio met verschillende crises te maken gehad waarvan de oorzaak niet in de regio zelf of zelfs niet in Nederland lag. Doordat de wereld zowel fysiek en digitaal steeds meer met elkaar verbonden is, kunnen incidenten die in andere landen of continenten plaatsvinden snel effect hebben op de Nederlandse samenleving. Dit brengt een dynamiek teweeg die permanente risicomonitoring vereist. Voorbeelden hiervan zijn de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne. Daarnaast is er in de maatschappij een verschuiving zichtbaar van traditionele flitsrampen naar langdurige crises. Niet alleen ligt de oorsprong van dit type crisis vaak buiten Hollands Midden, ook duren deze crises over het algemeen langer en is de impact divers en wijdverspreid. Dit nieuwe type crisis vraagt om een fundamenteel andere aanpak van het monitoren van risico's en incidentgevolgbestrijding. Het is daarom van belang om te streven naar een adaptieve en veerkrachtige risico- en crisisorganisatie. Dit is een risico- en crisisorganisatie die in staat is te anticiperen op en zich aan te passen aan veranderingen in de samenleving en de variabiliteit in het type incident dat zich voordoet. De ambities hiervoor worden vastgelegd in het nader op te stellen Regionaal Beleidsplan 2024-2027.

Samenwerken met de Leidse Regio.

De gemeenten in de Leidse Regio, waar Voorschoten deel van uitmaakt, volgen de regionale ontwikkelingen en planvorming van de Veiligheidsregio Hollands Midden en vertalen dit naar lokale uitvoering binnen de door de raad beschikbaar gestelde middelen. Naast de regionale ontwikkelingen wordt de samenwerking in de Leidse Regio binnen bevolkingszorg steviger en professioneler doordat er samen wordt geoefend en getraind. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de basiszorg voor verminderd zelfredzamen en wordt zelfredzaamheid gestimuleerd. Wij vormen in Voorschoten de crisisorganisatie samen met de gemeenten in de Leidse Regio.

Brandweer - Mee ontwikkelen met een veranderende en complexere samenleving.

Ontwikkelingen in de samenleving en het wettelijk stelsel maken dat de opgaven van de veiligheidsregio veranderen en complexer worden. Dit inzicht vertaalt zich in vier opgaven waarop de veiligheidsregio moet worden versterkt in de komende jaren. De opgaven luiden als volgt:

- Opgave 1: een deskundig partner en adviseur zijn in (fysieke) veiligheid;
- Opgave 2: verder bouwen aan een moderne en daadkrachtige hulpverlenings- en crisisorganisatie;
- Opgave 3: tonen van maatschappelijke betrokkenheid op het gebied van duurzaamheid, gezondheid en inclusie;
- Opgave 4: werken aan een wendbare organisatie en nieuwe werkwijze omarmen.

Voor een verdere toelichting op de taken van de brandweer verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen (VRHM).

Wat gaan we daarvoor doen ?

1.2 Openbare orde en veiligheid

Belangrijkste resultaten 2024

- De uitwerking van de aanpak Ondernijning krijgt gestalte.
- De gemeente Voorschoten heeft het Bibobbeleid op orde.
- Wijkgericht werken volgens het Handhavingsuitvoeringsprogramma.

Toelichting

De uitwerking van de aanpak Ondernijning krijgt gestalte.

Het onderwerp Ondernijning is één van de prioritaire thema's van het Integraal Veiligheidsplan 2023 -2026. In het plan van aanpak 2024 is overzichtelijk gemaakt wat dit jaar aan projecten op de planning staat. Ook is hierin opgenomen op welke wijze interne borging plaatsvindt in onze organisatie. Daarnaast worden handelingskaders bij o.a. witwassen en adresfraude opgenomen. De regisseur Ondernijning neemt namens Voorschoten deel aan de regionale Ondernijningstafels en werkgroep uitvoeringsagenda Ondernijning Leiden-Bollenstreek om samen te werken met de verschillende ketenpartners en informatie en ervaringen te delen. Onder voorzitterschap van de regisseur Ondernijning vindt het lokaal signalenoverleg van Voorschoten plaats, waardoor de verschillende afdelingen van onze organisatie alert blijven op signalen van ondernijning, weten hoe te handelen en in overleg met de regisseur ondernijning tot actie overgaan.

De gemeente Voorschoten heeft het Bibobbeleid op orde.

Naar aanleiding van de in 2021 vastgestelde Bibobnormen wordt het lokale Bibobbeleid herijkt. Op basis van het ondernijningsbeeld wordt een overzicht van risicocategorieën samengesteld en een werkwijze opgesteld ten aanzien van het behandelen van vergunningaanvragen en dergelijke. Op uniforme wijze worden dossiers beoordeeld en advies gevraagd bij het Landelijk Bureau Bibop (LBB) Het actualiseren van het Bibob-beleid en het bijhouden van wijzigingen in wet- en regelgeving van Bibob zijn structurele taken van de Bibobspecialist.

Wijkgericht werken volgens het Handhavingsuitvoeringsprogramma.

In het Handhavingsuitvoeringsplan 2024 is opgenomen op welke wijze de handhavers werken met de uitgangspunten binnen het integraal veiligheidsbeleid. Thema's als jeugdoverlast, ondernijning, inbraakpreventie, woonoverlast en cybercrime zijn niet overal in Voorschoten op elk moment van het jaar even actueel. In het uitvoeringsprogramma wordt inzichtelijk gemaakt hoe de wijkboa's het informatiebeeld compleet krijgen, hoe de wijkindeling is opgezet en bij wie welke taakaccenten zijn ondergebracht. Gewerkt wordt met een maandelijkse forecast waarin vooruit wordt gekeken met een planning en onderwerpen worden opgenomen in een termijncalendar. Op basis van deze forecast worden activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd en wordt de capaciteit bepaald. In de maandelijkse rapportages wordt vervolgens verantwoording afgelegd over de uitvoering (zowel inhoudelijk als capaciteit). Door het maandelijks bepalen van prioriteiten en aanpak kan, indien nodig, tijdig worden bijgestuurd.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
06	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Stichting Halt	11 (2021)	6 (2022)	8 (2022)
08	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,0 (2021)	1,0 (2022)	2,3 (2022)
09	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,5 (2021)	2,0 (2022)	4,6 (2022)
10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,0 (2021)	1,2 (2022)	1,4 (2022)
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,3 (2021)	3,9 (2022)	6 (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

06 Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

08 Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

09 Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

10 Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 1

Naam	Taakveld
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	1.1 Crisisbeheer en brandweer

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 1 Veiligheid

Programma: P1 Veiligheid		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	113	116	116	116	116	116
	Lasten	-1.564	-1.638	-1.943	-1.929	-1.929	-1.929
	Saldo	-1.450	-1.522	-1.827	-1.813	-1.813	-1.813
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	120	275	104	104	104	104
	Lasten	-688	-659	-725	-725	-725	-725
	Saldo	-568	-384	-621	-621	-621	-621
Totaal baten	Baten	233	391	220	220	220	220
Totaal lasten	Lasten	-2.252	-2.297	-2.668	-2.654	-2.654	-2.654
Saldo van baten en lasten	Saldo	-2.018	-1.906	-2.448	-2.434	-2.434	-2.434
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 305.000 nadeel)

Het verschil op taakveld 1.1 is grotendeels te verklaren door de gestegen bijdrage aan de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) (€ 287.000 nadeel). Daarnaast is het budget brandkranenonderhoud structureel opgehoogd met € 6.000 en is er een hogere doorbelasting van salarislasteren (€ 12.000) als gevolg van de cao-verhoging.

Taakveld 1.2 Openbare Orde en Veiligheid (€ 237.000 nadeel)

Het verschil op taakveld 1.2 is grotendeels te verklaren door extra leges in verband met de uitrol van glasvezel in 2023 (€ 171.000 nadeel). Daarnaast zijn er hogere lasten als gevolg van doorbelasting salarislasteren (€ 61.000). Deze worden verklaard door de cao-verhoging en de regisseur ondermijning die is opgenomen in de formatie. Het restantverschil (€ 5.000) wordt verklaard door hogere lasten voor zwerfdierenopvang.

P2 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken ?

Een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Voorschoten voor alle modaliteiten, met extra aandacht voor de zwakke verkeersdeelnemers (fietsers, voetgangers, mensen met een beperking, schoolgaande kinderen, etc.).

Wat gaan we daarvoor doen ?

2.1 Verkeer en vervoer

Belangrijkste resultaten 2024

- Voorschoten is bereikbaar; bereikbaarheid is een blijvend aandachtspunt.
- De Trompweg is aangesloten op het Fortuyn van Voorschoten.
- Verkeersveiligheid is een constante afweging bij alle projecten en/of gebiedsgerichte werkzaamheden in de openbare ruimte.
- Vastgestelde uitgangspunten voor de actualisatie van het mobiliteitsbeleid in 2025.

Toelichting

Aanleg RijnlandRoute

Openstelling van de Corbulotunnel/ N434 wordt verwacht medio 2024.

Lammenschansplein

De aanbesteding van het projectonderdeel Lammenschansplein en Europaweg, door de provincie Zuid-Holland (PZH), is begin 2023 begonnen en eind 2023 zal er een gunning zijn voor een aannemer. Vanaf 2024 gaat aannemer de werkzaamheden voorbereiden en 2025 starten met uitvoering. Vanuit de provincie en de gemeente worden strenge eisen ten aanzien van bereikbaarheid gesteld aan de opdrachtnemer waarbij de opdrachtnemer wordt uitgedaagd om de verkeershinder tot een minimum te beperken. Ook voor Voorschoten. Het is echter niet te voorkomen dat er tijdens de werkzaamheden overlast kan zijn. Hiervoor zal de PZH tijdens de werkzaamheden aan omgevingsmanagement doen zodat, daar waar het kan, de overlast beperkt blijft.

Mobiliteitsbeleid

Het verkeersplan 2017 is aan vernieuwing toe. Na corona zijn een aantal mobiliteitsvraagstukken in een sneltreinvaart veranderd. Zo zijn de klimaatvraagstukken belangrijker geworden en is landelijk gezien de verkeersveiligheid verminderd. De inrichting van 30 km-wegen en 50 km-wegen is in beweging. In de nota mobiliteitsbeleid willen we omschrijven hoe we om willen gaan met deze ontwikkelingen. Het maken van een nota mobiliteitsbeleid zullen we uitbesteden en intern begeleiden. In 2024 zullen wij de uitgangspunten vaststellen voor de in 2025 vast te stellen nota.

Kruising Trompweg - Leidseweg

Voor de herinrichting van de kruising Trompweg - Leidseweg is vorig jaar een voorbereidingskrediet verleend. Ten gevolge van de ontwikkelingen op de Intratuinlocatie, het omleggen van de ontsluitingsweg door de Intratuinlocatie en het aansluiten van Arsenaal/Segaar hierop, is bij de uitwerking gebleken dat een VRI-installatie op dit kruispunt overbodig is. Een herinrichting naar een kruispunt, waarbij de Trompweg in de voorrang is en aan weerskanten twee uitritconstructies voor Leidseweg-deel-midden en deel noord, verhoogt de verkeersveiligheid en biedt ook mogelijkheden voor klimaatadaptatie. In 2024 gaan we de Trompweg aansluiten op het Fortuyn van Voorschoten.

Verkeersveiligheid in relatie tot het in stand houden fysieke leefomgeving

Het in stand houden van de fysieke leefomgeving is erop gericht om met minimale kosten de veiligheid en functionaliteit te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen. Er komen grote ontwikkelingen op ons af zoals onder andere klimaatverandering en energietransitie. Ook is het onderhoud van de leefomgeving van invloed op de mate waarin gemeentelijke doelen en ambities worden bereikt.

De mobiliteit is veranderd en vraagt doorgaans om meer aanpassingen. Denk aan: meer parkeervakken, plateau's op kruisingen of andere verkeerskundige aanpassingen. Bij alle werkzaamheden in de openbare ruimte die ook de inrichting van wegen beïnvloedt zal verkeersveiligheid een essentiële randvoorwaarde zijn. Inzet is om werk met werk te maken.

Fietsveiligheid; verbeteringen op diverse kruisingen Leidseweg

In het door de raad vastgestelde plan van aanpak fietsveiligheid zijn actiepunten en voorstellen voor verbetering van fietsknelpunten opgenomen. De aanpak van de fietsknelpunten is nagenoeg afgerond. De aandacht voor het bereiken van (fiets)veiliger verkeersgedrag blijft een jaarlijks terugkerend punt. Begin 2024 zal er gestart worden met de herinrichting van de rotonde tegenover het gemeentehuis, samen met de herinrichting van de Raadhuislaan e.o., zodat de verkeersveiligheid hier verbeterd wordt. In de toelichting onder projecten 'Groot onderhoud Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o., inclusief rotonde' wordt de samenhang met andere werkzaamheden in de openbare ruimte beschreven. De rotonde Raadhuislaan is in de bijlage 'Investeringen' separaat terug te vinden bij de Verkeersmaatregelen/ -inrichting.

Voor deze werkzaamheden hebben we van de PZH en I&W een subsidie-beschikking ontvangen. Investeren in verkeersveiligheid is altijd urgent. De bijdrage voor de gemeente is, dankzij de subsidie, minimaal. De verdeling van de kosten op het project bedraagt: gemeente 25%, PZH 25% en I&W 50%. De totale kosten zijn geraamd op € 500.000. Op basis van de subsidie-beschikking is de gemeentelijke bijdrage € 125.000. Eind 2023/ begin 2024 willen we deze werkzaamheden voorbereiden middels een voorbereidingskrediet.

Daarnaast heeft een aantal kruispunten langs de Leidseweg nog een redelijk hoog percentage ongevallen. We zullen nagaan of we hier de oversteekbaarheid en zichtbaarheid van de voet- en fietsoversteek kunnen verbeteren.

Fietsveiligheid; rotonde Wijngaardenlaan

Ook voor de rotonde Wijngaardenlaan geldt dat het percentage ongevallen relatief hoog is. Voor het veilig maken van de rotonde hebben we van de PZH en I&W een subsidie-beschikking ontvangen. Deze subsidie kent eenzelfde verdeling van kosten als hierboven aangegeven voor de Leidseweg: gemeente 25%, PZH 25% en I&W 50%. De totale kosten zijn geraamd op € 100.000. Op basis van de subsidie-beschikking is de gemeentelijke bijdrage € 25.000. In 2024 zullen we deze werkzaamheden voorbereiden middels een voorbereidingskrediet.

Wat gaan we daarvoor doen ?

2.2 Parkeren

Belangrijkste resultaten 2024

- 150 tot 200 laadpalen met ingang van 2025
- Een nota parkeerbeleid

Toelichting

Uitbreiding aantal openbare oplaadpunten voor elektrische auto's

De vraag naar laadpalen zal in het komende jaar nog verder toenemen. In Voorschoten zijn tot 2022 ca. 85 openbare laadpalen geplaatst. Een trend die in 2023 doorzet is de toename van het aantal elektrische auto's en de vraag naar meer elektrische oplaadpalen en een goede infrastructuur daarvan. In Voorschoten zijn we inmiddels gestart met data-gestuurd plaatsen. Hierbij wordt bekeken hoe vaak laadpalen bezet zijn en hoeveel er geladen wordt. Deze vorm van proactief en strategisch plaatsen van laadinfrastructuur draagt bij aan een snelle en voldoende hoeveelheid aan laadpalen in de omgeving van de inwoners van een elektrische auto. Daarnaast zijn we met de regio Holland Rijnland en de PZH aan het onderzoeken of we ook snelladers in de woonomgeving kunnen realiseren.

Oplaad infrastructuur

Om de opgave van 150 tot 200 oplaadpalen tot 2025 te realiseren wordt, gegeven de toenemende complexiteit om het netwerk uit te breiden, voorgesteld om een jaarlijks bedrag beschikbaar te stellen voor de plaatsing van extra oplaadpalen. Het gaat daarbij vooral om het deel van de taakstelling waarin de concessie niet voorziet en waardoor de gemeente hier zelf kosten moet gaan maken. Voorbeelden hiervan zijn: op eigen regie oplaadpalen plaatsen, trottoirtegels plaatsen, laadpleinen inrichten, bijdrage leveren aan herinrichtingen en particuliere initiatieven ondersteunen.

Nota Parkeerbeleid

De gemeente Voorschoten heeft nog geen nota parkeerbeleid. In een nota parkeerbeleid staat het beleid omtrent parkeren en de parkeernormen. De komende jaren groeit Voorschoten verder door de diversen woningbouwprojecten. Er komen meer inwoners en meer arbeidsplaatsen. Inwoners willen allemaal prettig wonen, werken en ontspannen waarbij de openbare ruimte schaars is. Maar de ruimte in het dorp is niet groot genoeg voor al deze wensen. De ruimte die er is, moet dus zo goed mogelijk worden verdeeld. In de nota parkeerbeleid kunnen we omschrijven hoe we dat willen gaan doen. Het maken van een nota parkeerbeleid en nota parkeernormen zullen we uitbesteden en intern begeleiden. Uitgangspunt hierbij is de startnotitie die in de tweede helft van 2023 aan de Raad is voorgelegd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

2.5 Openbaar vervoer

Belangrijkste resultaten 2024

- De overbruggingsconcessie is in 2024 verlengd.

Toelichting

Openbaar vervoernetwerk in en rond Voorschoten

De COVID-19 pandemie stelde het openbaar vervoer voor grote opgaven, waaronder een plotselinge drastische teruggang in de reizigersopbrengsten. Vanwege de onzekere marktsituatie was het te prematuur om het programma van eisen voor de nieuwe concessie vrij te geven voor de inspraak. De voorbereidingen voor de nieuwe concessie zijn dan ook opgeschort. De looptijd van de overbruggingsconcessie, die medio december 2022 is ingegaan, is twee jaar verlengd. Eind 2021 hebben de vervoerders Arriva en EBS noodgedwongen besloten om tijdelijke versoeringen in de dienstregeling door te voeren. Dit is gebeurd in overleg tussen de vervoerders en de provincie Zuid-Holland (opdrachtgever Arriva) en de MRDH (opdrachtgever EBS). Voor Voorschoten heeft dit gelukkig niet geleid tot het verminderen van lijndiensten. Wel zijn er op een aantal dalmomenten (tussen 01.00 en 06.00 geen nachtbussen) minder ritten per tijdseenheid gereden. In de tussentijd hopen we dat de reizigersaantallen zich weer herstellen, en dat de

marktwerking in de OV-sector weer zal normaliseren. Wij blijven met vervoerder en de vervoersautoriteiten in gesprek om de dienstregelingen (lijnvoering en frequentie) te optimaliseren of minimaal in stand te houden.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 2 Verkeer en Vervoer

Programma: P2 Verkeer en vervoer		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	214	430	82	82	82	82
	Lasten	-3.356	-4.866	-3.467	-3.782	-3.831	-3.915
	Saldo	-3.141	-4.435	-3.384	-3.699	-3.748	-3.833
2.2 Parkeren	Baten	30	3	3	3	3	3
	Lasten	-68	-116	-86	-86	-86	-86
	Saldo	-39	-113	-83	-83	-83	-83
2.3 Recreatieve havens	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-7	0	0	0	0	0
	Saldo	-7	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-13	0	0	0	0	0
	Saldo	-13	0	0	0	0	0
Totaal baten	Baten	244	433	85	85	85	85
Totaal lasten	Lasten	-3.444	-4.981	-3.552	-3.868	-3.917	-4.001
Saldo van baten en lasten	Saldo	-3.200	-4.548	-3.467	-3.782	-3.831	-3.916
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (€ 1.051.000 voordeel)

De lagere baten (€ 348.000) op taakveld 2.1 zijn het gevolg van incidentele bijdragen in 2023. Dit betreft subsidie voor werkzaamheden aan fietstation "De Vink" (€ 281.000) en een subsidie voor snelheidsremmende maatregelen op de Multatulilaan (€ 37.000). Daarnaast zijn de degeneratievergoedingen als gevolg van de uitrol van glasvezel binnen de gemeente in 2023 incidenteel hoger (€ 30.000).

Daar tegenover staat een flinke daling in de lasten. Deze wordt grotendeels verklaard door de incidentele dotatie (€ 1.000.000 voordeel) aan de voorziening groot onderhoud voor civieltechnische kunstwerken in 2023. Deze dotatie was onderdeel van de beheerplannen die dat jaar zijn geactualiseerd. Daarnaast zijn er in 2024 lagere lasten voor fietsstation de Vink (€ 313.000) en kabels en leidingen voor de inhuur van een toezichthouder (€ 128.000). Hier tegenover staan hogere lasten inzake het uitbesteden van werkzaamheden voor het opstellen van de Nota mobiliteitsbeleid (€ 50.000). Overige kleine verschillen verklaren het restantvoordeel van € 8.000.

P3 Economie

Wat willen we bereiken ?

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, winkels en horeca;

Meer werkgelegenheid, met aandacht voor banen in de duurzame sector en voor duurzaam ondernemen;

Vitaal en aantrekkelijk houden van het centrum voor inwoners en toeristen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

3.1 Economische ontwikkeling

Belangrijkste resultaten 2024

- Eind 2024 is de economische agenda 2021-2024 geëvalueerd (opstellen update economische agenda 2025-2028 volgt begin 2025).
- We benutten de regionale economische samenwerkingen waar deze voor Voorschoten relevant zijn.
- We krijgen het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor het centrum.
- We hebben een marktbeleid die bijdraagt aan een evenwichtig aanbod voor de weekmarkt en standplaatsen.
- Economie maakt in samenhang onderdeel uit van de uitwerking van de ontwikkelvisie centrum.

Toelichting

Economische agenda 2021-2024 en 2025-2028

In 2024 geven wij verdere uitvoering aan het stimuleren van onze centra, innovatieve groeisectoren, het multifunctioneel gebruik van (openbare) locaties, toerisme en recreatie en behouden wij oog voor onze dienstverlening aan ondernemers en ZZP-ers. Echter loopt de huidige economische agenda tot en met 2024. De agenda bevat concrete maatregelen per economisch thema, die is geprioriteerd door de raad. In 2024 zal de huidige agenda worden geëvalueerd. Deze evaluatie volgt eind 2024. De bevindingen zullen (samen met de ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026) als input dienen voor een update; de economische agenda 2025-2028. Deze bieden wij medio 2025 aan ter vaststelling van de raad.

Versterken strategisch relevante regionale economische samenwerkingen

Voor een kleine ambtelijke organisatie als die van de gemeente Voorschoten is samenwerken in de regio van groot belang. Immers, kunnen we niet alles op de voet volgen, de economie en de economische kansen en uitdagingen stoppen niet bij de gemeentegrens. In 2024 werken wij binnen de regio projectmatig samen onder de vlag van Economie071. Bij Holland Rijnland en de provincie Zuid-Holland zitten wij aan tafel om op de hoogte te blijven van inhoudelijk relevante projecten en sluiten we daar waar opportuun en mogelijk bij aan. Vanwege onze hoge ambities, maar bescheiden capaciteit kijken we kritisch welke samenwerkingen echt meerwaarde bieden en of deze samenwerkingen bijdragen aan de Voorschotense wensen en ambities.

Verkrijgen van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor het centrum

Samen met ondernemers werken wij aan het verkrijgen en het behouden van een Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor het centrum. Om voor het keurmerk in aanmerking te komen zullen de aanbevelingen vanuit het KVO aan de basis liggen van de uitwerking en de uitvoering van de (deel)projecten uit de ontwikkelvisie centrum.

Stimuleren evenwichtig aanbod weekmarkt en standplaatsen

We zien dat de markt optimaler ingericht en georganiseerd kan worden. Daarvoor willen we een marktbeleid opstellen. In overleg met de marktcommissie en de centrumondernemersvereniging stellen wij een branchering op voor de markt die goed aansluit bij het huidige consumentengedrag. Met het op te stellen marktbeleid en de branchering die daar onderdeel van uitmaakt, borgen wij de toekomstbestendigheid van de markt en het voorzieningenniveau in Voorschoten.

Economie maakt in samenhang onderdeel uit van de uitwerking van de ontwikkelvisie centrum

De uitwerking van de ontwikkelvisie centrum, zoals vastgesteld in juli 2023, lijkt een zwaartepunt te hebben vanuit de ruimtelijke invalshoek, hierbij is van belang dat integraliteit aan de basis ligt van de uitwerking. Voor economie betekent dit dat de ruimtelijke uitwerking rekening houdt met de economische samenhang in het centrum en de verschillende economische belangen betrokken worden in die uitwerking. Economie is een vaste gesprekspartner bij de uitwerking.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
14	Functiemenging	%	CBS/ BAG LISA	38,4% (2021)	38,8% (2022)	53,8% (2022)
16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	167,4 (2021)	174,1 (2022)	175,3 (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

14 Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

In Voorschoten zijn meer woningen dan banen (functiemenging <50). Dit is een normaal beeld in een gemeente gelegen aan de snelweg, tussen de twee steden. Voorschoten is mede door het hoogwaardige woonmilieu en de goede bereikbaarheid de ideale woonplaats voor hoogopgeleide forensen. De verwachting is dat op basis van het beleid het % functiemenging toeneemt, door een stijging van het aantal banen.

16 Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Wat gaan we daarvoor doen ?

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Belangrijkste resultaten 2024

- Een brede ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten.
- Onderbouwd go/no go-moment voor herontwikkelingsmaatschappij bedrijventerreinen Economie071 (RHOM)

Toelichting

Bedrijventerreinen zijn van belang voor een goed functionerende economie. Bedrijven zorgen voor ruim een derde van de werkgelegenheid in onze regio. Door de vele transformaties van

werklocaties naar woonruimte in en rondom de Leidse regio staat het aanbod van bedrijfsruimte onder druk. Steeds meer midden en grote bedrijven zijn op zoek naar vierkante meters, het college ziet hierin de kans om onze lokale economie te versterken. In de ontwikkelvisie bedrijventerreinen stellen wij per bedrijventerrein een passend profiel op voor onze bedrijventerreinen en maken een heroverweging van de bestemmingen. De kennis die wij hierover hebben opgedaan binnen Economie071 en de inzet van onze bedrijventerreinenregisseur helpen ons hierbij de vraag en ons aanbod beter bij elkaar te brengen.

In overeenstemming met de regionale behoefte aan grotere bedrijfsunits, willen wij in de Dobbewijk inzetten op grotere bedrijfspanden in plaats van kleine units. We onderzoeken de mogelijkheid de Dobbewijk efficiënter in te delen, bijvoorbeeld door gesprekken met de eigenaar van het voormalig Mexx-terrein. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden een strook aan de westkant toe te voegen. Vestiging van bedrijvigheid gelieerd aan de Universiteit Leiden of Leiden Bio Science park juichen we toe. Voor de Molenlaan, Rouwkooplaan en Hofweg onderzoeken we de mogelijkheden die passen binnen de regionale bedrijventerreinenstrategie en de behoefte van Voorschoten en de regio. Uiteraard kijken wij, bij het opstellen van de visie voor onze bedrijventerreinen, naar de mogelijkheden die wij hier hebben om in te spelen op technische en duurzame ontwikkelingen van vandaag en morgen.

Begin 2024 weten we of een Herontwikkelingsmaatschappij Bedrijventerreinen Economie071 (RHOM) haalbaar is

In het najaar van 2023 onderzoeken de zes gemeente in het Economie071-verband of het oprichten van een regionale herontwikkelingsmaatschappij (RHOM) haalbaar is. Het doel van een RHOM is het bevorderen van voldoende ruimte voor bedrijven op de verschillende bedrijventerreinen in de Leidse regio. Het bureau Erac is geselecteerd om hiervoor een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. Ze bieden ondersteuning bij het opstellen van een gedetailleerd plan en onderzoeken de haalbaarheid van het project. Ook zal worden gekeken naar de optimale organisatie- en besturingsstructuur. Begin 2024 is bekend of een RHOM haalbaar is. Er is dan een go/no go-moment voordat de regio eventueel verder gaat met een uitwerkingsfase.

Wat gaan we daarvoor doen ?

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Belangrijkste resultaten 2024

- Uitkomst behoeftebepaling oprichting ondernemersfonds.

Toelichting

Uitkomst behoeftebepaling oprichting ondernemersfonds

Een Ondernemersfonds kan een middel zijn om de gemeentebrede organisatiegraad van onze ondernemers te verhogen en (toekomstige) samenwerkingen te stimuleren en te borgen. We voorzien verbreding van de samenwerking op het gebied van duurzaamheid, personeel, innovatie en digitalisering.

De Dobbewijk kent al een samenwerkingsverband via de BIZ Dobbewijk, deze samenwerking loopt van 2022 tot 2026. In 2024 verwacht het college duidelijkheid over de haalbaarheid van de oprichting van een ondernemersfonds op Voorschotense schaal, alsmede duidelijkheid over draagvlak onder ondernemers en overige stakeholders.

Wat gaan we daarvoor doen ?

3.4 Economische promotie

Belangrijkste resultaten 2024

- We zetten Voorschoten meer op de kaart door gerichte acties en campagnes.
- Een vastgesteld gemeentelijk Bed and Breakfastbeleid.
- Voorsorteren ontwikkelen potentieel toerisme Vlietland.

Toelichting

Toerisme en recreatie verhogen door gerichte acties en campagnes

Het uitdragen van het authentieke profiel van Voorschoten, met de kernwaarden Cultuur, Culinaire en Kwaliteit is belangrijk. Het onderscheidt ons dorp van andere plaatsen in de regio. Met gerichte promotiecampagnes willen wij Voorschoten in de regio nóg beter op de kaart zetten en daarnaast onze lokale cultuur, restaurants, retail en evenementen versterken.

Uitwerken gemeentelijk Bed and Breakfastbeleid

Als gemeente Voorschoten willen we stimuleren dat er meer overnachtingsmogelijkheden zijn in ons dorp. Echter willen we ook voorkomen dat er overlast ontstaat vanwege bewoners die hun woning of bijgebouwen te huur zetten via een online platform terwijl de woning of de naaste omgeving hier eigenlijk niet voor geschikt is. Dat vraagt om heldere kaders en uitgangspunten die we willen vastleggen in een Bed and Breakfastbeleid.

Voorsorteren op ontwikkelen potentieel toerisme Vlietland

Komt het daadwerkelijk zover? We weten het nog niet op moment van schrijven van deze begroting. Maar indien Vlietland ontwikkeld gaat worden willen we als Voorschoten hierop voorsorteren en samen met Vlietland bedenken hoe we toeristen richting ons mooie dorp kunnen krijgen.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 3 Economie

Programma: P3 Economie		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-269	-319	-215	-195	-195	-195
	Saldo	-269	-319	-215	-195	-195	-195
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Baten	57	69	109	109	109	82
	Lasten	-109	-153	-120	-120	-120	-93
	Saldo	-52	-84	-11	-11	-11	-11
3.4 Economische promotie	Baten	103	184	176	176	176	176
	Lasten	-76	-133	-95	-95	-95	-95
	Saldo	27	50	81	81	81	81
Totaal baten	Baten	160	253	285	285	285	258
Totaal lasten	Lasten	-454	-606	-430	-410	-410	-383
Saldo van baten en lasten	Saldo	-294	-353	-145	-125	-125	-125
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling (€ 104.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 3.1 is te verklaren door het vervallen van de eenmalige budgetten voor de actualisatie van de visie Dobbewijk (€ 25.000 voordeel), projectbudget British school (€ 8.000 voordeel) en het stimuleren van de lokale economie (€ 80.000 voordeel). Tegenover deze voordelen staat een nadeel van € 8.000 door een hogere doorbelasting aan salarislasteren als gevolg van de cao-verhoging. Het restant wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen (€ 73.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt grotendeels verklaard door een incidenteel budget in 2023 voor onderzoek naar een ondernemersfonds (€ 25.000) en hogere marktbatens in 2024 (€ 39.000). Het restantverschil (€ 9.000) betreft overige kleine verschillen.

P4 Onderwijs

Wat willen we bereiken ?

De gemeente Voorschoten wil dat de kinderen goed onderwijs ontvangen. De scholen dienen huisvestingstechnisch aan de huidige normen te voldoen (goede en adequate onderwijshuisvesting). En waarbij wordt geanticipeerd op toekomstige eisen die aan gebouwen gesteld gaan worden, te denken valt aan energieverbruik, ventilatie e.d.. Daartoe is het IHP herijkt.

Daarnaast heeft de gemeente een belangrijke rol in het opvangen van nieuwkomers en ontheemden die in de gemeente gehuisvest zijn of zullen worden. Taalonderwijs, Internationale Schakelklassen (ISK) worden, ondanks alle personeelstekorten, zoveel als mogelijk georganiseerd voor deze kwetsbare groep.

Elk kind in Voorschoten moet dezelfde kansen krijgen voor de ontwikkeling, ongeacht de omstandigheden waar zij in opgroeien. Op het gebied van onderwijs is het Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) beleid het voornaamste middel waarmee we dit willen bereiken. De gemeente werkt actief samen met de scholen. Deze samenwerking is vastgelegd in en geborgd door middel van de Lokaal Educatieve Agenda.

We willen schooluitval en schoolverzuim voorkomen door nauwe samenwerking met de scholen en Leerplicht.

Wat gaan we daarvoor doen ?

4.1 Openbaar basisonderwijs

Belangrijkste resultaten 2024

- Het college heeft als uitgangspunt om het juridisch eigendom van de scholen over te dragen van de gemeente naar de Stichting Voorschotense Openbare school (VOS) overdragen.

Toelichting

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken om invulling te geven aan de zorgplicht voor voldoende openbaar onderwijs, zoals het aanstellen van het bestuur van een openbare school. De gemeente voldoet aan deze verplichting. In Voorschoten bevindt zich 1 openbare school met twee vestigingen, De Voorschotense Openbare Scholen (VOS). Het bestuur van de VOS legt verantwoording af aan de gemeente door het overleggen van de begroting en jaarrekening. De gemeente stelt hierover een zienswijze op. Daarnaast wordt over de benoeming en het ontslag van leden van de Raad van Toezicht door de gemeenteraad een besluit genomen.

Door de gemeente worden er op bestuurlijk niveau gesprekken georganiseerd met het bestuur van de Stichting Voorschotense Openbare School om de juridische overdracht feitelijk zo snel mogelijk te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen ?

4.2 Onderwijshuisvesting

Belangrijkste resultaten 2024

- In 2024 wordt het vastgestelde IHP gehanteerd als koersdocument om te komen tot goede en duurzame huisvesting voor het onderwijs in de gemeente Voorschoten.

Toelichting

In 2023 is gestart met de evaluatie en herijking van het IHP. Het vast te stellen IHP 2024-2039 heeft een kaderstellend karakter. Dit IHP geeft een doorkijk welke huisvestingsbehoefte er is voor de komende 16 jaar en biedt daardoor gelegenheid financieel en organisatorisch te anticiperen. Bijzondere aandacht is er voor de ontwikkeling en mogelijke realisatie van een (Integraal) Kindcentrum.

Het college van B&W stelt jaarlijks het 'Programma Onderwijshuisvesting' vast waarin de eventueel goedgekeurde aanvragen voor onderwijshuisvesting van schoolbesturen worden opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Belangrijkste resultaten 2024

- De gemeente Voorschoten voert een proactief onderwijsbeleid zodat alle kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar doorlopend onderwijs kunnen volgen binnen de gemeentegrenzen.

Toelichting

De gemeente Voorschoten voert een proactief onderwijsbeleid zodat alle kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar doorlopend onderwijs kunnen volgen binnen de gemeentegrenzen. Dat uitgangspunt leidt ertoe dat de gemeente op vele onderwijsgebieden een actief beleid voert.

Passend onderwijs

Voor het passend onderwijs is Voorschoten ingedeeld bij de Leidse regio. Ook in 2024 neemt de gemeente Voorschoten actief deel aan het regionaal overleg passend onderwijs (OOGO) in de Leidse regio.

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)

In het kader van dit beleidsonderdeel wordt momenteel primair aandacht besteed aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE) vanwege de beschikbare capaciteit en middelen. Het beleidsplan VVE 2023-2026 is vastgesteld door de gemeenteraad en wordt uitgevoerd. Er is een aanbod van 16 uur per week voorschoolse educatie. Met scholen en maatschappelijke partners wordt samengewerkt om de doorgaande lijn met het primair onderwijs en de verbinding met vroegschoolse educatie te verbeteren (zie LEA hieronder).

Nationaal programma onderwijs (NPO)

De NPO-beleidsnotitie is in 2023 vastgesteld door het college. Het NPO is gekoppeld aan de LEA en wordt uitgevoerd. De ingezette koers wordt verder uitgewerkt samen met het onderwijs en maatschappelijke partners. Het NPO loopt door tot augustus 2025.

Lokale educatieve agenda (LEA)

In 2023 is de LEA door het college vastgesteld. Samen met de kinderopvang, scholen en maatschappelijke partners wordt uitvoering gegeven aan de volgende thema's in vier werkgroepen:

- Een goede verbinding tussen kinderopvang en zorg & tussen onderwijs en zorg
- Voorkomen en bestrijden van stagnatie in de (taal)ontwikkeling
  - o (Taal)ontwikkeling in de voorschoolse periode
  - o (Taal)ontwikkeling binnen de NT2 context
- Sterke doorgaande lijnen en goede overgangen

Voortijdig Schoolverlaters

Er wordt uitvoering gegeven aan het arbeidsmarktbeleidsplan voor schoolverlaters in het kader van het regionaal beleid Voortijdig Schoolverlaters. Het regionale uitgangspunt is om het aantal schoolverlaters en thuiszitters de komende jaren – middels programma's – te verlagen.

Leerplicht

Voor leerplicht worden de wettelijke taken uitgevoerd door het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en het RBL stelt jaarlijks een verslag leerplicht op. In Voorschoten is het verzuim al jaren lager dan in de regio. Dit is ook het uitgangspunt waarnaar wordt gestreefd. Nauwe samenwerking tussen scholen en RBL levert deze resultaten op.

Coördineren en begeleiden bij plaatsing vluchtelingenkinderen (Oekraïense kinderen en kinderen van statushouders)

De Oekraïense kinderen zijn vanaf september 2022 opgevangen in de Kruispuntkerk en ontvangen daar een onderwijsprogramma. Op dit moment wordt 's ochtends het onderwijsprogramma in de ruimte van de kerk aangeboden en in de middag ontvangen de leerlingen het onderwijsprogramma dat op de school wordt gegeven waar het kind naartoe gaat.

We werken toe naar een permanente onderwijsruimte voor het NT2 onderwijs aan deze doelgroep, streven is om dit in het B+C gebouw te realiseren in het najaar van 2024.

Het streven is om in 2024 de taalklas open te stellen voor kinderen van statushouders (t/m 12 jaar) die dan in Voorschoten komen wonen. Momenteel volgen kinderen van statushouders onderwijs in Leiden. Het openstellen van de taalklas voor kinderen van statushouders is afhankelijk van de huisvesting van statushouders.

Aanpak laaggeletterdheid

Taalbeheersing is cruciaal om mee te kunnen doen aan de samenleving. Het is van belang dat kinderen en volwassenen goed kunnen lezen en schrijven. Hiervoor werkt Voorschoten samen met andere gemeenten binnen de regio Zuid-Holland Centraal. De gezamenlijke ambities, zoals samenwerken aan een passend aanbod voor alle doelgroepen en een groter bereik, zijn vastgelegd in het regioplan laaggeletterdheid 2021-2024. Lokaal is de bibliotheek de voornaamste partner om laaggeletterdheid tegen te gaan, o.a. door taaltrajecten en een taalspreekuur.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	3,4 (2021)	6,0 (2022)	4,2 (2022)
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	10 (2021)	15 (2022)	24 (2022)
19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	0,9% (2020)	1,2% (2021)	1,9% (2021)

Toelichting beleidsindicatoren

17 Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere

van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

18 Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017/2018".

Het aantal Voortijdig School Verlaters voor Voorschoten stabiliseert. Voorschoten blijft hiermee onder het landelijk en regionaal gemiddelde. Toch is blijvende aandacht noodzakelijk omdat het aantal VSV'ers tot 18 jaar hoger ligt in Voorschoten dan in vergelijkbare gemeenten (bron: Gemeentelijke monitor sociaal domein, DUO). Absoluut en relatief verzuim ligt onder het regionaal gemiddelde. Kinderen zijn nu beter in beeld gebracht en scholen melden sneller waardoor problemen eerder worden aangepakt.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 4

Naam	Taakveld
GR Holland Rijnland (RBL)	Onderwijs: Leerplicht

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 4 Onderwijs

Programma: P4 Onderwijs		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	105	125	65	67	69	69
	Lasten	-331	-410	-286	-290	-295	-295
	Saldo	-225	-285	-221	-223	-226	-226
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	278	61	45	45	45	45
	Lasten	-977	-1.178	-962	-969	-964	-1.127
	Saldo	-699	-1.117	-917	-923	-919	-1.082
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	337	581	283	283	283	283
	Lasten	-760	-1.149	-711	-712	-712	-712
	Saldo	-423	-568	-428	-429	-429	-429
Totaal baten	Baten	720	767	393	395	397	397
Totaal lasten	Lasten	-2.068	-2.737	-1.958	-1.970	-1.970	-2.133
Saldo van baten en lasten	Saldo	-1.348	-1.970	-1.565	-1.575	-1.573	-1.736
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs (€ 64.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 4.1 is voor € 65.000 te verklaren door een lagere doorbelasting aan salarislasten. Het restant wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting (€ 200.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 4.2 is voor € 63.000 te verklaren door lagere doorbelasting aan salarislasten. Een onderzoek naar de nieuwe Fortgensschool in 2023 zorgt voor een voordeel van € 75.000 in 2024. Daarnaast zijn er in 2023 incidenteel kosten in verband met opstellen van het nieuwe IHP (€ 50.000 voordeel). Het restantverschil (€ 12.000 voordeel) wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 140.000 voordeel)

Het verschil op taakveld 4.3 is voor € 79.000 te verklaren door een lagere doorbelasting aan salarislasten. Daarbij vallen de lasten voor leerlingenvervoer in 2024 € 59.000 lager uit. Het restant betreft kleine verschillen.

P5 Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken ?

Gezonde, betrokken en actieve inwoners en sterke verenigingen die zoveel mogelijk zelfstandig hun verenigingsactiviteiten kunnen uitvoeren;

Sport is in onze visie belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Daarom stimuleren wij de samenwerking tussen sportverenigingen, zodat ze samen sterker worden;

We willen zoveel mogelijk inwoners vitaal in beweging krijgen en houden met als doel een gezonde generatie 2040;

We investeren in toekomstgerichte en duurzame sportaccommodaties, omdat het de lokale sport vitaal houdt en we zuinig om willen gaan met onze omgeving.

Cultuur

Cultuur is een bouwsteen in het versterken van de samenleving en draagt, net als sport, bij aan een gezonde en sociale samenleving. Daarom vinden wij het belangrijk dat er aandacht voor cultuur is.

We willen bereiken dat:

cultuur beter zichtbaar is;

Cultuur een onderdeel is van educatie

Meer inwoners mee doen of bezig zijn met culturele activiteiten;

Er sterke culturele verenigingen/organisaties zijn met oog voor samenwerking.

Media

De bibliotheek heeft een belangrijke functie in het sociaal domein. De voor een ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening draagt met de invulling van de functies uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) bij aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek in Voorschoten.

We willen bereiken dat:

De bibliotheek z'n functie goed kan blijven vervullen en voor de gemeente betaalbaar blijft.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.1 Sportbeleid en activering

Belangrijkste resultaten 2024

- Waarderen vrijwilligers in sport en cultuur: Voorschoten Awards
- Sport- en Preventieakkoord wordt voortgezet als Vitaliteitsakkoord
- Deelname aan Brede regeling combinatiefuncties
- Nieuwe Sportvisie Voorschoten

Toelichting

Waarderen vrijwilligers in sport en cultuur: Voorschoten Awards

In het Coalitieakkoord staat dat de gemeente Voorschoten vrijwilligers, sporters en cultuur-beoefenaars wil waarderen. In samenwerking met verschillende partijen uit het dorp is in 2023 de eerste editie van de Voorschoten Awards opgezet. De gemeente streeft naar een jaarlijkse

uitreiking van de Awards. Om de continuïteit te borgen wil de gemeente jaarlijks vanaf 2024 budget reserveren.

Sport- en Preventieakkoord wordt voortgezet als Vitaliteitsakkoord

De rijksregeling voor het Sport- en Preventieakkoord loopt in 2023 af. Het rijk zet de regeling onder de noemer Sportakkoord 2.0 voort. De gemeente gaat ook de komende vier jaar uitvoering geven aan ingediende plannen vanuit het nieuwe Vitaliteitsakkoord Voorschoten. De gemeente krijgt hiervoor via een Brede specifieke uitkering vier jaar uitvoeringsbudget van het rijk. In 2024 zetten de samenwerkende partijen in op het versterken van het fundament in de sport, een groter bereik van inwoners en het vergroten van de maatschappelijke waarde van sport.

Deelname aan Brede regeling combinatiefuncties

De gemeente heeft in 2023 ingetekend op deelname aan de Brede regeling combinatiefuncties. Het intekenen maakt onderdeel uit van een brede specifieke uitkering. Hiervoor stelt een procesbegeleider een integraal plan van aanpak op. De regeling kent zes type functies zoals een buurtsportcoach of een clubkadercoach. In het plan van aanpak staat welke functies de voorkeur hebben. Het is de bedoeling dat de functies onder meer een verbinding maken met het Vitaliteitsakkoord Voorschoten. De coaches dienen in 2024 aangesteld en werkzaam te zijn.

Nieuwe Sportvisie Voorschoten

In 2024 heeft de gemeente – na instemming eind 2023 door de Raad - een nieuwe sportvisie. Het kader bestaat uit vier pijlers. Onze visie is waar mogelijk afgestemd met een aantal regelingen in plan van aanpak voor de brede specifieke uitkering. Om de doelen te bereiken benoemt de gemeente een aantal opgaven. Vanaf 2024 voert de gemeente gefaseerd de opgaven uit.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
20	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	43,1% (2016)	41,7% (2020)	49,2% (2020)

Toelichting beleidsindicatoren

20 Niet-sporters

Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Onder een sporter wordt verstaan, iemand die minimaal 1 keer in de week sport. Over heel Nederland genomen is het percentage niet-sporters 48,7%. Landelijk wordt gestreefd naar een afname van het aantal niet-sporters met 10%. Voor de gemeente Voorschoten wordt aangesloten bij deze streefwaarde, de realisatie in 2018 laat zien dat deze streefwaarde lokaal wordt gehaald. Voor 2019 en 2020 is een streefwaarde gesteld van 42%. Met het stimuleren van verenigingen om hun sportaccommodaties voor een breed publiek open te stellen wordt intensiever gebruik bewerkstelligd. Ook worden op netwerkbijeenkomsten met sportverenigingen en andere partijen de mogelijkheden uitgewisseld om mensen te stimuleren te gaan sporten.

Het regionale GGD-onderzoek naar dit cijfer vindt éénmaal per vier jaar plaats, de volgende meting is in 2020. Hierdoor zijn geen recente realisatiewaarden beschikbaar.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.2 Sportaccommodaties

Belangrijkste resultaten 2024

- Realisatie combibaan (skeeler- en schaatsbaan)
- Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97
- Beleidsplan sportaccommodaties
- Behoeften-/ participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten

Toelichting

Realisatie combibaan

De gemeente streeft naar de realisatie van een schaatsskeelerbaan (combibaan) op de ijsbaan aan de A. van Leeuwenhoekskade. De gemeente wil het sportaanbod verbreden en tegemoet komen aan de wens van vele inwoners voor een combibaan. Hiermee kan de vereniging jaarrond activiteiten bieden. Het verbrede sportaanbod biedt ook meerwaarde tussen de nieuwe ijsbaan aan de Vliet in Leiden en een nieuwe schaatsskeelerbaan in Voorschoten. De gemeente stelt hierbij als voorwaarde dat ook andere verenigingen dan de IJclub initiatieven (tot verduurzaming) kunnen ontwikkelen, die lange-termijn consequenties hebben op het gebruik van hun accommodatie en, in het verlengde daarvan, op de huurtermijn van de voorziening. De gemeente streeft naar het behoud van een open, groene, duurzame functie van het betreffende gebied.

Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97

De atletiekbaan en de bijbehorende atletiekonderdelen zoals de verspringbak bij Voorschoten '97 verkeren in slechte staat. De baan is afgeschreven en dient grondig opgeknapt te worden. Omnisportvereniging Voorschoten '97 heeft een renovatieplan opgesteld. De sportkoepel Atletiekunie is al enige jaren betrokken bij de plannen van Voorschoten '97 in hun ambitie een kunststof atletiekbaan te realiseren. De gemeente onderschrijft de visie van de Atletiekunie dat een atletiekaccommodatie een belangrijke multifunctionele (basis)voorziening is in een gemeente. Naast een budget voor projectbegeleiding neemt de gemeente het vervangen van de atletiekbaan en bijbehorende atletiekonderdelen in het investeringsplan 2024 op. Met als doel om de atletiekbaan in 2024 daadwerkelijk te vervangen.

Beleidsplan sportaccommodaties

De raad heeft tijdens de vergadering op 5 april 2023, bij de behandeling van de startnotitie Sportvisie Voorschoten, besloten dat er volgend op de Sportvisie een sportaccommodatiebeleid wordt opgesteld. De gemeente wil graag een impuls geven aan diverse verzoeken en/of opgaven voor sportaccommodaties.

Daarnaast is in het coalitieakkoord afgesproken dat in de huidige overeenkomsten met sportverenigingen meer harmonie en duidelijkheid moet komen. Een onderhouds- en beheerplan sportaccommodaties is hiervoor nodig. De gemeente inventariseert en beoordeelt de huidige individuele afspraken. (inclusief bijvoorbeeld het beheer en onderhoud). Afhankelijk van de uitkomst bekijkt de gemeente in hoeverre afspraken herzien worden.

Behoeften-/ participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten

Ter voorbereiding op een definitief besluit over de toekomst van het zwembad wordt in 2024 een behoeften-/ participatieonderzoek uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Belangrijkste resultaten 2024

- We geven handen en voeten aan de Cultuurvisie Voorschoten 2023-2026, met een uitvoeringsagenda, waarbij wij ons richten op de onderdelen uit de agenda voor het jaar 2024.

Toelichting

Uitvoeringsagenda

In maart 2023 heeft de raad de Cultuurvisie Voorschoten 2023-2026 vastgesteld. De vertaling van de visie heeft z'n beslag in een uitvoeringsagenda met concrete doelen, waarbij de onderwerpen cultuureducatie, cultuurparticipatie en verenigingsleven prioriteit hebben.

De uitvoeringsagenda is een 'levend document' waarin bijeen wordt gebracht wat er al gebeurt op het gebied van cultuur, waar we nog meer op gaan inzetten en welke resultaten we (jaarlijks) willen behalen. De eerste versie van de uitvoeringsagenda is in het vierde kwartaal van 2023 voorzien. De uitvoeringsagenda wordt door het college vastgesteld. Deze bevat voor 2024 naast de concrete doelen ook een planning en een begroting.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.4 Musea

Belangrijkste resultaten 2024

Ten aanzien van dit taakveld zijn er geen nieuwe ontwikkelingen voorzien.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.5 Cultureel erfgoed

Belangrijkste resultaten 2024

- In 2024 hebben we ca. 16 redengevende omschrijvingen van gemeentelijke monumenten geactualiseerd.
- De aanbesteding van het opstellen van gebiedskarakteristieken ten behoeve van het omgevingsplan heeft plaatsgevonden.
- In 2024 wordt een reparatie uitgevoerd aan de Hekpijler en hekwerk naast Voorstraat 9, een gemeentelijk monument.

Toelichting

De Wettelijke taken die de gemeente ten aanzien van Cultureel erfgoed heeft zijn terug te voeren op Besluit ruimtelijke ordening (Bro) 3.1.6 onder 5a: *een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.*

Dit betekent dat de cultuurhistorische waarden moeten worden vastgelegd om als onderlegger te dienen bij ontwikkelingen, zoals ook de Omgevingswet voorschrijft (BKL art 5.130).

De bestemmingsreserve monumenten bevat een budget van € 290.000. Op 25 mei 2023 heeft de gemeenteraad besloten om hiervan € 50.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering en opstellen van het beleid ten behoeve van de basis op orde (beslispunt 1).

Uit dit budget gaan we vanuit de context van bovengenoemde wettelijke taken in 2024 circa 16 redengevende omschrijvingen van gemeentelijke monumenten actualiseren. De huidige beschrijvingen uit de jaren 80 zijn summier en sluiten niet aan bij de criteria uit bijlage 3 van de kadernota erfgoed, Cultureel erfgoed loont, leeft en inspireert. Daarnaast geven de huidige beschrijvingen eigenaren en initiatiefnemers onvoldoende houvast indien zij het object willen wijzigen. Daarnaast gaan we het opstellen van gebiedskarakteristieken ten behoeve van het omgevingsplan in 2024 aanbesteden en verder in procedure brengen. Voor deze wettelijke taken verwachten we ca. € 20.000 nodig te hebben. Het restantbedrag van € 30.000 wordt naar verwachting besteed in 2025.

De muren van de panden op Voorstraat 9 en Voorstraat 11 zijn voorzien van twee pijlers met hekwerk. Restauratie van deze pijlers met hekwerk is noodzakelijk. Als we de restauratie niet oppakken is de kans op schade aan voornoemde panden (in particulier eigendom) veroorzaakt door deze pijlers reëel. Pijlers en hekwerk zijn in gemeentelijk eigendom en aangewezen als monument. In lijn met de discussie in de raad over de inzet van bestemmingsreserve monumenten (voor stenen; dus fysieke restauratie) willen we op basis van amendement 206 een deel van het budget uit de bestemmingsreserve inzetten voor de restauratie van deze twee monumenten om de oorzaak van de schade aan Voorstraat 9 weg te nemen. Voorgesteld om een bedrag van € 30.000 uit de bestemmingsreserve monumenten beschikbaar te stellen voor de restauratie van de pijler aan Voorstraat 9 en beide draaihekken.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.6 Media

Belangrijkste resultaten 2024

- Korte lijnen met de gemeente
- Bibliotheek op school

Toelichting

Korte lijnen met de gemeente

De bibliotheek staat midden in de samenleving en biedt, als plek van ontmoeting, diverse activiteiten aan verschillende doelgroepen. Om nog meer te komen tot een gedeelde en optimale

focus op deze activiteiten zijn er korte lijnen tussen de bibliotheek en de gemeente. In ieder geval twee keer per jaar vindt overleg plaats met de portefeuillehouder('s). Hierbij vindt wederzijdse uitwisseling van (actuele) ontwikkelingen met betrekking tot de bibliotheek en z'n activiteiten plaats. Op basis hiervan kan eventueel benodigde bijsturing op beleid worden ingezet. Daarnaast wordt medewerking verleend aan de audit die iedere vier jaren wordt gehouden door de Certificeringsorganisatie 'Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT). Dit is een onafhankelijke organisatie die de kwaliteit en toekomstbestendigheid toetst van onder meer bibliotheken. Certificering is een voorwaarde voor de gemeentelijke subsidieverlening voor het bibliotheekwerk.

Bibliotheek op school

Als onderdeel van de uitvoeringsagenda Cultuurvisie houdt de gemeente in 2024 een onderzoek waaruit moet blijken of en op welke wijze 'de bibliotheek op school' mogelijk en wenselijk is.

Wat gaan we daarvoor doen ?

5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie

Belangrijkste resultaten 2024

Klimaatverandering

- Plan van aanpak klimaatadaptatie
- Risicodialoog met inwoners
- Herijking bomenbeleid
- Uitvoering motie 288 babyboom
- Uitbreiding bomenareaal
- Minder verharding, meer groen
- Vergroenen bedrijventerreinen

Gezonde leefomgeving*

- Beleidsplan Biodiversiteit
- Openbare ruimte meer biodivers

Participatie in het groen

- Grotere betrokkenheid bij de leefomgeving in de buurt

Regionale samenwerking

- Recreatief en toekomstbestendig landschap

*Een gezonde inrichting van de leefomgeving beschermt EN bevordert de gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een omgeving waar inwoners zich prettig voelen, die uitnodigt tot gezond gedrag en zo min mogelijk negatieve invloed heeft op de gezondheid. Denk aan een omgeving die uitnodigt tot wandelen, fietsen, spelen, ontspannen of elkaar ontmoeten. Andere belangrijke elementen voor een gezonde leefomgeving zijn een goede milieukwaliteit (lucht, geluid) en een goede toegang tot voorzieningen.

Toelichting

Klimaatverandering

In 2023 is het klimaatadaptatiebeleid vastgesteld. Om de ambities uit dit plan te kunnen halen, is een uitvoeringsprogramma opgesteld. In 2024 gaan we verder aan de slag met de realisatie van dit programma. Het programma richt zich onder andere op het klimaatbestendig maken van onze

plannen en projecten en het inbrengen van wateraspecten daarin, op basis van ons klimaatadaptatiebeleid. Daarnaast stellen we conform het programma een plan van aanpak op en doen we enkele onderzoeken (o.a. verdieping stresstest resultaten). Tot slot gaan we ook naar aanleiding van het thema klimaat en water met inwoners in gesprek (risicodialog).

Uiteindelijk werken we toe naar een programmatische aanpak, waar projectmatige onderdelen inzitten (b.v. afkoppelen riolering in een wijk), maar ook repeterende onderdelen (zoals het continu adviseren in en afstemmen op nieuwbouw- en rioleringsplannen en de afstemming van ons beheer op het klimaatadaptatiebeleid).

Herijking bomenbeleid

Het huidige bomenbeleid dateert uit 2011. Inmiddels is er klimaatadaptatiebeleid, komt de omgevingswet eraan en hebben we in 2023 een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een herplantfonds in te stellen voor Voorschoten. Hierdoor is het noodzakelijk om ons bomenbeleid te evalueren en waar nodig aan te passen. Dit zullen we in 2024 dan ook doen.

Uitvoering motie 288 babyboom

In 2024 zal uitvoering worden gegeven aan de motie babyboom. De benodigde middelen zijn gevonden in de bestaande budgetten.

Uitbreiding bomenareaal

Bomen hebben een positief effect op de bestrijding van het hittestress-effect. We breiden het bomenareaal daarom gestaag uit. Zodat we in 2050, 5% meer bomen hebben ten opzichte van 2021.

Actualiseren beschermwaardige bomenlijst

Voorschoten is een lommerrijke gemeente. Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de beeldkwaliteit en de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners. Wij streven naar een duurzame instandhouding en ontwikkeling van ons bomenbestand binnen de wettelijke kaders en de mogelijkheden als beheerder. Voor de duurzame instandhouding hebben we bepaald, welke bomen en boomgroepen beschermwaardig zijn. Beschermwaardige bomen worden jaarlijks intensief gecontroleerd op vitaliteit, ziekten en plagen. Daarnaast geldt er een zware procedure voor het kappen van beschermde bomen. De laatste actualisatie van de beschermwaardige bomenlijst dateert uit 2010. Bomen zijn levende organismen en aan verandering onderhevig. Daarom wordt in 2024 de lijst weer geactualiseerd.

Minder verharding, meer groen

Om het regenwater meer in onze eigen bodem op te kunnen vangen én de kans op hittestress te verlagen, verkleinen we het verhard oppervlak in onze gemeente. Bij grote renovatieprojecten in de openbare ruimte wordt gekeken of het mogelijk is om de hoeveelheid verharding te verkleinen en het oppervlakte aan groen te vergroten. Daarnaast proberen we via 'Operatie Steenbreek' onze inwoners te verleiden om dit voorbeeld te volgen en hun tuinen groener te maken.

Vergroenen bedrijventerrein

In 2024 stellen wij een brede ontwikkelvisie bedrijventerreinen op voor Voorschoten. In deze ontwikkelvisie nemen we de kansen voor (verdere) vergroening en verduurzaming van deze gebieden mee. Zie ook programma 3 Economie.

Gezonde Leefomgeving

Een gezonde inrichting van de leefomgeving beschermt en bevordert de gezondheid. Als de biodiversiteit in onze leefomgeving hoger is, is een ecosysteem robuuster en kunnen planten en dieren er gemakkelijker overleven. Een robuust ecosysteem kan zich beter aanpassen aan klimaatverandering. Ook zijn robuuste ecosystemen van belang voor de kwaliteit van ons leven en de economie: ze leveren voedsel, hout, mineralen, water en medicijnen.

Beleidsplan biodiversiteit

Een van de ambities uit het klimaatadaptatiebeleid is om Voorschoten biodiverser te maken. Dit gaan we doen met behulp van het beleidsplan Biodiversiteit. Dit plan stellen we in 2024 samen met belangenorganisaties, betrokken inwoners en ondernemers op.

Landschapstafel Duin Horst & Weide

De Landschapstafel Duin, Horst & Weide bestaat al sinds 2015. Er komen allerlei nieuwe ontwikkelingen op onze regio af. Denk daarbij aan energie- & landbouwtransitie, klimaatverandering, verstedelijking. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan de erkenning van de Hollandse Duinen als Nationaal Park. We zijn overeengekomen dat wij als Landschapstafel het uitvoerende gremium zijn voor dit sterke merk met ook haar eigen Uitvoeringsprogramma. Dit en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de regionale investeringsagenda van Holland Rijnland vragen om een herijking van het huidige meerjarenprogramma waarbij we onze ambities richten tot en met 2030.

Speeltoestellen

De gemeente is verantwoordelijk voor alle speelvoorzieningen in de openbare ruimte en het beheer. De speelvoorzieningen dienen hierbij ook zoveel mogelijk aan te sluiten op de aanwezige doelgroepen. Doel hierbij is een evenwichtige verdeling van de speelvoorzieningen over de wijken in relatie tot de huidige en toekomstige doelgroep aantallen. Hierbij wordt gestreefd om de openbare sportlocaties te verbeteren en in aantal uit te breiden. Bij herinrichting van speelplekken wordt er gekozen voor passende ondergronden en toestelmateriaal. Op enkele plekken is extra aandacht wenselijk voor klimaatbestendigheid en liggen kansen voor natuurlijk spelen. Denk hierbij aan grasondergronden, voldoende bosschage en bomen voor beschutting. Daarnaast kunnen wadi's of infiltratiekrachten toegepast worden om wateroverlast tegen te gaan.

Naam	Landschapstafel Duin, Horst en Weide
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leischendam-Voorburg (Financiën zijn hier ondergebracht)
Bestuur en toezicht	De Landschapstafel is de bestuurlijke samenwerking van 6 gemeenten (Den Haag, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer), maatschappelijke organisaties en ondernemers. Elke gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn eigen projecten.
Doelstelling	Behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van Duin Horst & Weide, gericht op waarborgen van authenticiteit, versterken van de vitaliteit en het vergroten van de leefbaarheid. Er is een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma, het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide. De provincie Zuid-Holland heeft 50% cofinanciering toegezegd voor uitvoering van het programma.

Naam	Leidsche Ommelanden
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Stuurgroep Leidsche Ommelanden met daarin wethouders van acht deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger namens de samenwerkende Agrarische natuurverenigingen.

Doelstelling

Toekomstbestendige kwaliteitsimpuls voor behoud en toegankelijk maken van het landschap in de Leidse regio. Deelnemende gemeenten voeren projecten uit op het gebied van recreatie en biodiversiteit.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	151	125	164	164	144	144
	Lasten	-243	-489	-474	-504	-513	-513
	Saldo	-92	-365	-310	-340	-369	-369
5.2 Sportaccommodaties	Baten	616	646	664	684	703	703
	Lasten	-1.578	-1.650	-1.673	-1.593	-1.625	-1.649
	Saldo	-962	-1.004	-1.008	-909	-921	-946
5.3 Cultuurpresentatie, -prod.en-particip	Baten	74	31	31	31	31	31
	Lasten	-203	-384	-354	-336	-301	-264
	Saldo	-129	-353	-324	-305	-270	-233
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-7	-18	-9	-9	-9	-9
	Saldo	-7	-18	-9	-9	-9	-9
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	28	27	27	27	27	27
	Lasten	-665	-381	-318	-317	-317	-317
	Saldo	-638	-355	-291	-291	-291	-291
5.6 Media	Baten	64	87	64	64	64	64
	Lasten	-461	-568	-519	-568	-568	-568
	Saldo	-398	-481	-455	-504	-504	-504
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	Baten	95	381	64	64	52	52
	Lasten	-2.856	-4.175	-3.870	-3.862	-3.857	-3.860
	Saldo	-2.761	-3.795	-3.807	-3.799	-3.805	-3.808
Totaal baten	Baten	1.028	1.296	1.013	1.032	1.020	1.020
Totaal lasten	Lasten	-6.015	-7.667	-7.217	-7.189	-7.189	-7.180
Saldo van baten en lasten	Saldo	-4.987	-6.371	-6.204	-6.157	-6.170	-6.161
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering (€ 55.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt grotendeels verklaard door lagere lasten. In 2023 is er aanvullende inzet voor de sportcoördinator van € 40.000, die vervalt in 2024. Daarnaast is er in 2024 een lagere doorbelasting aan salarislasten (€ 46.000 voordeel). Hiertegenover staat de gemeentelijke cofinanciering voor de brede spuk (nadeel € 34.000). Het restantverschil (€ 3.000 voordeel) wordt verklaard door andere kleine verschillen.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed (€ 64.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld ontstaat door incidenteel hogere lasten in 2023 als gevolg van extra advieskosten voor het Ambachts & Baljuwhuis (€ 73.000 voordeel). Daartegen hebben we een hogere doorbelasting aan salarislasten als gevolg van de cao-verhoging (€ 12.000 nadeel). Het overige verschil (€ 3.000 voordeel) wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie (nadeel € 12.000)

Ondanks de geringe afwijking per saldo is er wel een substantieel verschil in de baten en lasten tussen 2023 en 2024. Dit is grotendeels het gevolg van de budgetten en bijbehorende werkzaamheden voor recreatieve maatregelen Duivenvoordecorridor. Dit betreft een bedrag van

€ 313.000 zowel op de baten als op de lasten (per saldo geen effect). Afhankelijk van de uitputting van deze middelen zullen deze budgetten bij de jaarrekening 2023 worden doorgeschoven naar 2024. Daarnaast zijn er voordelen op de lasten als gevolg van incidentele budgetten in 2023. Dit betreft het onderzoek naar bomcompensatiefonds (€ 10.000 voordeel), het opstellen van de groenvisie (€ 50.000) en het baggeren van watergangen dat alleen periodiek plaats vindt (voordeel € 82.000). Tegenover deze voordelen staat een stijging van de lasten in 2024 als gevolg van hogere doorbelasting aan salarislasten in verband met de nieuwe cao (€ 117.000 nadeel). Het restantverschil (€ 37.000 nadeel) wordt verklaard door overige kleine verschillen.

P6 Sociaal Domein

Wat willen we bereiken ?

Inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden;

Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen;

Voorschoten is veilig en er is sociale cohesie;

Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats;

Inwoners die hulp nodig hebben, krijgen de juiste ondersteuning op tijd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Belangrijkste resultaten 2024

Brede welzijnsorganisatie Voorschoten voor Elkaar

- We zetten stevig in op preventie, het verder versterken en het bieden van een sluitend netwerk rondom inwoners.
- Stichting Voorschoten voor Elkaar geeft vanuit haar opdracht van de gemeente invulling aan het terugdringen van het beroep op maatwerkvoorzieningen om hiermee de kosten voor de gemeente beter beheersbaar te krijgen. Zij doen dit onder andere door vroegsignalering, bieden van ondersteuning, het vergroten van de zelfredzaamheid en de inzet van algemene, laagdrempelige, collectieve voorzieningen.
- In 2024 worden de resultaten en aanbevelingen van de evaluatie van Voorschoten voor Elkaar verwerkt.

Gezond en actief leven akkoord (GALA)

- In 2024 geven we invulling aan het GALA, door middel van het plan van aanpak 'Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026'

Integraal Zorgakkoord (IZA)

- In 2024 wordt verbinding gelegd tussen het GALA en het IZA. Dit wordt regionaal vormgegeven.

Wet Inburgering

- Uitvoeren van de nieuwe Wet Inburgering 2021 (in werking getreden op 1 januari 2022).
- Verder ontwikkelen van duale trajecten binnen het inburgeringsproces.
- Verbetering en verdere ontwikkeling van de monitoring.
- Optimalisatie van de Startklas als onderdeel van de brede intake om te komen tot een passende inburgeringsroute.
- Versterken partnerschap met Voorschoten voor Elkaar voor het bevorderen van participatie bij inburgering.
- Ondernemerschap als manier voor nieuwkomers om hun inburgeringsproces te bevorderen en (economische) zelfstandigheid te bereiken.

Toelichting

Brede welzijnsorganisatie Voorschoten voor Elkaar

De gemeente Voorschoten streeft naar een sterke sociale samenleving waar alle inwoners in elke fase van hun leven kunnen meedoen. Van veilig opgroeien tot veilig ouder worden. In een vitale, veilige samenleving met voorzieningen, waarin voldoende ruimte is voor ontmoeting, ontspanning

en ontplooiing. In Voorschoten krijgt de brede welzijnsorganisatie Voorschoten voor Elkaar (VVE) subsidie voor het bieden van hulp en ondersteuning met een preventief karakter voor inwoners van Voorschoten van 0-100+ jaar op alle levensdomeinen. Deze preventieve hulp en ondersteuning is van belang om te voorkomen dat inwoners zwaardere (en duurdere) hulp nodig hebben uit bijvoorbeeld de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. De zogenaamde 'beweging naar de voorkant'.

Gezond en Actief leven akkoord

Met het Gezond en Actief leven akkoord (GALA) en het herijkte Sportakkoord II bouwt de gemeente Voorschoten verder aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Doel is het bevorderen en behouden van de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin, waarbij speciale aandacht uitgaat naar mensen in kwetsbare situaties. Hierbij wordt bijgedragen aan de beweging van ziekte en zorg, naar gezondheid en preventie en wordt de 'beweging naar de voorkant' verder versterkt. Met het GALA en het Sportakkoord II wordt de komende vier jaren ook een financiële impuls gegeven aan gemeenten om de doelen die gesteld zijn te kunnen behalen. Het financieel arrangement onder het GALA, en het herijkte Sportakkoord II, is één nieuwe brede regeling 'Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (Spuk).

Integraal Zorg Akkoord

Het Integraal Zorg Akkoord (IZA) richt zich in hoofdzaak op de houdbaarheid van het zorgstelsel waarbij goede zorg toegankelijk en betaalbaar blijft, waardoor inwoners ook in de toekomst passende zorg kunnen blijven ontvangen. Gemeenten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen of uitstellen dat mensen ziek worden, vereenzamen of mentale klachten ontwikkelen en het beperken van de instroom in duurdere zorgvoorzieningen.

In het IZA zijn afspraken opgenomen ten aanzien van regionale samenwerking over de domeinen heen waarbij gemeenten en zorgverzekeraars samenwerken op het terrein van gezond leven en preventie. Kiezen voor passende zorg vraagt om fundamentele veranderingen. Die verandering is niet binnen een paar jaar gerealiseerd. De gemeente Voorschoten neemt deel aan deze regionale samenwerking.

Wet Inburgering

- De wet is neergezet als lerend, adaptief stelsel, waarin ruimte is om te leren van de uitvoering en aanpassingen in de regelgeving tijdig en relatief snel doorgevoerd kunnen worden. Daarom is er continue aandacht voor de doorontwikkeling van het lerende stelsel met extra aandacht voor het raakvlak werk
- Een duaal traject combineert taalverwerving met participatie in de praktijk, bijvoorbeeld door werk of stage. Hiervoor werken we samen met het Werkgeversservicepunt en kiezen voor een methodische aanpak.
- De monitoring is in 2023 opgezet om de voortgang en effectiviteit te volgen van de inburgering en bij te sturen waar nodig? In 2024 wordt hier verder aan gewerkt.
- De brugklas is na evaluatie doorontwikkeld naar de startklas inburgering. De startklas is onderdeel van de Brede Intake en levert input voor het Plan Integratie en Participatie (PIP). De deelnemers ontwikkelen een netwerk en leren hun woonplaats kennen door middel van sociale excursies. Dit doen we onder andere door inzet van maatschappelijke begeleiders van Vluchtelingenwerk.
- We streven ernaar om de samenwerking te optimaliseren door efficiënte communicatie, gedeelde doelstellingen en een gezamenlijke strategie.
- De mogelijkheden voor ondernemerschap onder de aandacht brengen bij nieuwkomers. De pilot die loopt met Stichting Meraki is een specifiek programma dat ondersteuning en training biedt gericht op het bevorderen van ondernemerschap.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Belangrijkste resultaten 2024

- De brede doeluitkering (voorheen Gezond en Actief Leven Akkoord) wordt integraal ingezet op sport, gezondheid en welzijn met als doel al onze inwoners gezond te laten meedoen in de samenleving. Daarnaast wordt er ingezet om een impuls te geven aan onze bestaande sportaccommodaties. Tevens zetten wij in op de versterking van de cultuursector in Voorschoten.
- In 2024 zetten we in op het versterken van de samenwerking tussen Sumona en de eerstelijns en maatschappelijke organisaties.

Toelichting

De brede doeluitkering (voorheen Gezond en Actief Leven Akkoord) wordt integraal ingezet op sport, gezondheid en welzijn met als doel al onze inwoners gezond te laten meedoen in de samenleving. Daarnaast wordt er ingezet om een impuls te geven aan onze bestaande sportaccommodaties. Tevens zetten wij in op de versterking van de cultuursector in Voorschoten.

Suïcidepreventie

Begin 2023 is de aanpak 'Suïcidepreventie, monitoring en nazorg' (Sumona) geïmplementeerd in de gemeente Voorschoten.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.3 Inkomensregelingen

Belangrijkste resultaten 2024

- Nieuw minimabeleid opleveren.
- De samenwerking versterken tussen de gemeente en de armoederegisseur.
- Bestuurlijk besluitvorming over een eventuele omklap W&I.

Toelichting

- In 2023 wordt een analyse uitgevoerd van de bestaande situatie en behoeften van de doelgroep. Vervolgens starten we een beleidsontwikkelingsproces waarbij belanghebbenden actief worden betrokken, zoals maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van de doelgroep. Op basis van deze input wordt in 2024 een nieuw beleidskader opgesteld dat rekening houdt met de specifieke behoeften van mensen met een laag inkomen en is gericht op het verbeteren van hun levensomstandigheden. Het is belangrijk om bij het nieuwe minimabeleid aandacht te besteden aan het voorkomen van de armoedeval en ervoor te zorgen dat werk lonend is voor mensen met lage inkomens.
- Onder andere door het opstellen van gezamenlijke doelstellingen en actieplannen om armoede effectief aan te pakken.
- Het (verder) onderzoek naar het overbrengen van de uitvoering W&I is hervat. Het overleg met de betrokken partners is (weer) opgestart. Op basis van de uitkomsten van het verder onderzoek wordt een raadsvoorstel gedaan. De raad besluit of een eventuele overstap tegen voor haar acceptabele kosten kan.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	4% (2020)	4% (2021)	6% (2021)
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	332,4 (2020)	242,4 (2021)	431,2 (2021)

Toelichting beleidsindicatoren

23 Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. De cijfers zijn afkomstig van het CBS.

De economie is verder aangetrokken tot en met 2019. Dit blijkt landelijk uit een dalend aantal werklozen en een stijgend aantal banen en vacatures. Het aantal personen met een bijstandsuitkering daalde ook in die periode; dit komt doordat de aantrekkende economie meer banen oplevert, en dat de doelgroep met een participatiewet uitkering door het nieuwe plan van aanpak arbeidsmarktoffensief vanaf 2019 zich met name op deze problematiek richt, er wordt gestreefd naar een verdere daling van het aantal personen met een uitkering in 2020. Doelgroepen die hiermee richting werk moeten worden begeleid bestaan uit personen die ouder dan 18 zijn, langer in een uitkeringssituatie verkeren en statushouders. De situatie in 2020 is als gevolg van de Corona-pandemie veranderd, welke gevolgen dit heeft voor omvang van het bijstandsbestand en van kinderen in een uitkeringsgezin is nog niet bekend.

27 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

De economie is verder aangetrokken. Dit blijkt landelijk uit een dalend aantal werklozen en een stijgend aantal banen en vacatures. Het aantal personen met een bijstandsuitkering daalt inmiddels; dit komt doordat de aantrekkende economie meer banen oplevert, en dat de doelgroep met een participatiewet uitkering door het nieuwe plan van aanpak arbeidsmarktoffensief vanaf 2019 zich met name op deze problematiek richt, er wordt gestreefd naar een verdere daling van het aantal personen met een uitkering in 2022. Doelgroepen die hiermee richting werk moeten worden begeleid bestaan uit personen die ouder zijn, langer in een uitkeringssituatie verkeren en statushouders.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.4 WSW en beschut werk

Belangrijkste resultaten 2024

- Het doel is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij het vergroten van hun participatie en zelfstandigheid, zodat zij (indien mogelijk) kunnen deelnemen aan betaald werk of andere vormen van zinvolle activiteiten binnen de samenleving.

Verder geen bijzondere prestaties 2024 buiten de going concern taken

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.5 Arbeidsparticipatie

Belangrijkste resultaten 2024

- Uitvoering geven aan het nieuwe beleidsplan Re-integratie en Participatie 'Opstap naar werk'.

Toelichting

Het beleid richt zich op 3 pijlers:

- Beperking van de (her)instroom in de bijstandsuitkering
- Duurzame uitstroom van de re-integratiegroep richting werk of studie
- Doorstroom van de participatiegroep

De gemeente zet naast werkconsulenten ook participatieconsulenten, matchmakers en een leerwerkmakelaar in. Er gaat extra aandacht uit naar jongeren zonder startkwalificatie, inwoners van 55 jaar en ouder en inwoners met een verblijfstatus.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijk cijfer
21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	CBS/LISA	473,3 (2021)	483,1 (2022)	825,4 (2022)
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	71,5% (2021)	72,4% (2022)	72,2% (2022)
26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1% (2020)	1% (2021)	2% (2021)
28	Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 65 jaar	CBS	151,6 (2021)	131,8 (2022)	197,7 (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

21 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

24 Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

26 Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

28 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

De economie is nog verder aangetrokken. Dit blijkt uit een dalend aantal werklozen en een stijgend aantal banen. Het lopende re-integratiebeleid voorziet in het begeleiden van personen naar werk door het actief koppelen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dergelijke inspanningen worden vastgelegd en verantwoord door het opvoeren van een re-integratievoorziening, het aantal geregistreerde voorzieningen ligt hoger dan de streefwaarde. De gevolgen van de Corona-pandemie op deze cijfers voor de komende jaren zijn nog niet

bekend.

Naam	Gezamenlijke afdeling werk en inkomen
Juridische vorm	Samenwerking op basis van een overeenkomst
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg
Bestuur en toezicht	Het samenwerkingsverband heeft geen eigen bestuur waarin bestuurders van de gemeenten zitting hebben.
Doelstelling	Per 1 januari 2012 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan om de werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen door de gemeente Leidschendam-Voorburg te laten verzorgen. De samenwerking is per 1 juli 2017 in een geactualiseerde overeenkomst voortgezet.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

- Het contractmanagement zorgt dat aanbieders alert blijven handelen op de markt voor hulpmiddelen. Er wordt meer ingezet op recycling, herstel en reparatie van materialen bij de aanbieders.

Toelichting

De beschikbaarheid van vervoer- en hulpmiddelen blijft een aandachtspunt in verband met de mondiale prijs- en aanbodsituatie. Alle prijzen zijn de afgelopen jaren verhoogd vanwege hogere prijzen voor grondstoffen, olie en energie. Ook transport is in crisis geweest. Dit werkt door op prijzen van ruwe materialen die verwerkt zijn in materiële voorzieningen zoals scootmobielen en accu's en woonvoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

We ontwikkelen in de Leidse regio gezamenlijk uitvoeringsafspraken met betrekking tot:

1. de wachtlijsten rondom huishoudelijke ondersteuning en
2. het ontwikkelen van een lichte voorziening die geschikt is voor mensen die nog zelf lichte huishoudelijke taken kunnen uitvoeren.

Toelichting

In de Leidse regio wordt samengewerkt om de regelgeving en uitvoeringsafspraken beter op elkaar af te stemmen. In het kader van de implementatie van de aanbesteding is hier een goede start mee gemaakt via diverse regionale werkgroepen. Voor Voorschoten is deze opgave groter dan voor de andere regiogemeenten. Dit komt doordat Voorschoten pas sinds de nieuwe aanbesteding Wmo volledig meedraait in het Leidse regio-overleg, waarin de beleidsregels en uitvoeringspraktijk van de Wmo wordt afgestemd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.71b Begeleiding (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

Het ontwikkelen van een passend collectief aanbod.

Toelichting

Voorliggend aan de maatwerkvoorzieningen zijn alle algemene voorzieningen die eerst moeten worden ingezet, alvorens er een recht op Wmo bestaat. Dit zijn o.a. andere wettelijke voorzieningen uit de Zorgverzekeringswet (ZVW) en Wet langdurige zorg (WLZ), maar ook de algemeen toegankelijke voorzieningen zoals alle welzijnsactiviteiten. Denk aan: Buurtbuddies, Cirkelbus door vrijwilligers, inloop Alzheimercafé, buurthuiswerk.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.71c Dagbesteding (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

Zie taakveld 6.71b.

Toelichting

Het Odensehuis, de voorliggende voorziening aan dagbesteding wordt voortgezet. De resultaten van het Odensehuis en overige activiteiten voor diverse doelgroepen en hun mantelzorger worden jaarlijks gemonitord door Voorschoten voor Elkaar.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

Toelichting

[geen resultaten en toelichting van toepassing]

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	540 (2020)	550 (2021)	700 (2020)

Toelichting beleidsindicatoren

32 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een

vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Het totaal aantal inwoners dat gebruik maakt van een maatwerkarrangement WMO is gestegen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.72a Jeugdzorg begeleiding

Belangrijkste resultaten 2024

Zie 6.72d.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	12,9% (2021)	11,2% (2022)	13,2% (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

29 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdigen/gezinnen uit Voorschoten weten de toegang tot jeugdhulpvoorzieningen steeds beter te vinden. Jeugdhulp is een open einde regeling en aantallen jeugdigen in jeugdhulp en kosten van trajecten kunnen variëren.

Een afname van het aantal jeugdigen in de jeugdhulp door (preventieve) maatregelen wordt nagestreefd, hiervoor is het actieplan jeugdhulp opgesteld. De maatregelen hierin worden uitgevoerd, in het najaar van 2021 zijn aanvullende maatregelen aan de raad voorgelegd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.72b Jeugdzorg behandeling

Belangrijkste resultaten 2024

Zie 6.72d.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.72c Jeugdhulp dagbesteding

Belangrijkste resultaten 2024

Zie 6.72d

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig

Belangrijkste resultaten 2024

- In 2024 de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd implementeren
- In 2024 onderzoeken hoe een normaliseringsproces op gang gebracht kan worden
- Zorgdragen voor een geruisloze overgang voor inwoners bij de overgang van jeugdhulpregio Haaglanden naar Holland Rijnland

Toelichting

In 2024 de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd implementeren

Volgens de richtlijnen van het implementatieplan van de VNG zullen de maatregelen zowel regionaal als lokaal vormgegeven en geïmplementeerd worden. De Hervormingsagenda als tweeledig zorgen voor betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en indien nodig en het komen tot een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

In 2024 onderzoeken hoe een normaliseringsproces op gang gebracht kan worden

Steeds meer jeugdigen en gezinnen maken gebruik van jeugdhulp. Om het gebruik van jeugdhulp minder als vanzelfsprekend te maken, is het van belang dat er onder zowel inwoners als hulpverleners meer bewustzijn is dat problemen bij het normale leven horen (normaliseren). Hiervoor zal het college onderzoeken hoe er in Voorschoten een normaliseringsproces op gang gebracht kan worden.

Zorgdragen voor een geruisloze overgang voor inwoners bij de overgang van jeugdhulpregio Haaglanden naar Holland Rijnland

Per 1 januari 2024 werkt Voorschoten op het gebied van (inkoop van) jeugdhulp samen met de gemeenten binnen de Leidse Regio en Holland Rijnland. De gemeente maakt de nodige afspraken met aanbieders, waardoor het effect op de hulpverlening aan jeugdigen en hun gezinnen die hulp vragen of hulp ontvangen tot een minimum beperkt blijft.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.73a Pleegzorg

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.73b Gezinsgericht

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.73c Jeugdhulp met verblijf overig

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.74c Gesloten plaatsing

Belangrijkste resultaten 2024

Zie resultaten 6.72d voor resultaten 2024 domein jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.81a Beschermd Wonen (WMO)

Belangrijkste resultaten 2024

- Inzetten op de ambulantisering van Beschermd Wonen
- In 2027 is het bereik van de GGZ preventie en ervaringsdeskundigheid vergroot met 50% ten opzichte van 2023.

Toelichting

Inzetten op de ambulantisering van Beschermd Wonen

Dit betekent dat mensen thuis zorg ontvangen en niet naar een instellingen komen om te wonen. De doelgroep voor beschermd wonen bestaat vooral uit mensen met zware GGZ-problematiek en/of verslaving. We zetten in op preventie (meer specifieke ambulante hulp) zodat de problemen niet escaleren. Mensen kunnen dan thuis blijven wonen.

In 2027 is het bereik van de GGZ preventie en ervaringsdeskundigheid vergroot met 50% ten opzichte van 2023

Deze afspraken worden in de Leidse regio uitgevoerd. Ervaringsdeskundigen kunnen erg helpend zijn bij de hulpverlening. Zo worden ervaringsdeskundige (o.a. ex-verslaafden) opgeleid bij de GGZ tot hulpverlener. De inwoners krijgen hierdoor handvatten aangereikt waardoor zwaardere zorg voorkomen wordt. Om dit te bereiken wordt ingezet op actief partnerschap bij de aanbieders van de diensten maar ook de verwijzers zoals de huisartsen en het jeugd- en gezinsteam.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang

Belangrijkste resultaten 2024

- In 2027 heeft de gemeente Voorschoten 17 wooneenheden die bestemd zijn voor een vorm van Beschut wonen, minimaal 3 plekken voor dakloze inwoners en 2 scheve huisjes (prikkelarme woningen).

Toelichting

Om dit te bereiken wordt de pilot Friendswoning in 2024 geëvalueerd. In de Friendswoning bevinden zich drie jongeren die dakloos zijn geraakt. Indien uit de evaluatie blijkt dat de pilot een succes is, dan wordt deze structureel ingebed.

In 2023 is er een start gemaakt met de realisatie van zeventien beschutte wooneenheden bij Huize Bijdorp. In 2024 wordt dit verder uitgewerkt met de betrokken partners. Daarnaast is er een besluit genomen rondom de realisatie van twee scheve huisjes in Voorschoten. In 2024 zal dit verder ontwikkeld worden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.82a Jeugdbescherming

Belangrijkste resultaten 2024

Geen specifieke resultaten voor 2024 anders als going concern taken op de goede manier uitvoeren.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,7% (2021)	0,7% (2022)	1,2% (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

30 Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Wat gaan we daarvoor doen ?

6.82b Jeugdreclassering

Belangrijkste resultaten 2024

Geen specifieke resultaten voor 2024 anders als going concern taken op goede manier uitvoeren.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	1% (2020)	1% (2021)	1% (2021)
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	Geen data	0,2% (2022)	0,3% (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

22 Jongeren met een delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van eht Verwey-Jonker instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

31 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Over de indicator Jongeren met jeugdreclassering is geen data beschikbaar.

Over het percentage jeugd met een delict voor de rechter valt moeilijk iets te zeggen. Deze cijfers komen uit de Kinderen in Tel rapporten die één keer per twee jaar uitkomen en zijn procentueel dermate laag dat er geen trend in te ontdekken valt.

Zowel het percentage als het absolute aantal jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel en

een jeugd reclasseringsmaatregel is de afgelopen jaren laag en stabiel. De werkprocessen rond de toegang tot het gedwongen kader jeugdhulp zijn de afgelopen jaren uitgekristalliseerd en beter afgestemd.

Verbonden partijen

Tabel 6 Verbonden Partijen Programma 6

Verbonden Partij/ Samenwerkingsverband	Taakveld
Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	Maatwerk dienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-
Gemeenschappelijke regeling Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden	Samenkracht en burgerparticipatie Wijkteams Maatwerk dienstverlening 18+ Maatwerk dienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18+ Geëscaleerde zorg 18-
Gezamenlijke afdeling werk en inkomen	Wijkteams Inkomensregelingen Begeleide participatie Arbeidsparticipatie Maatwerk dienstverlening 18+ Maatwerk dienstverlening 18-

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 6 Sociaal Domein

Programma: P6 Sociaal Domein		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	2.734	3.646	477	477	457	457
	Lasten	-3.661	-7.234	-2.637	-2.607	-2.387	-2.386
	Saldo	-927	-3.587	-2.161	-2.130	-1.930	-1.929
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	38	168	31	31	31	31
	Lasten	-482	-1.585	-1.324	-1.326	-1.334	-1.434
	Saldo	-444	-1.417	-1.293	-1.295	-1.303	-1.403
6.3 Inkomensregelingen	Baten	4.910	4.961	4.596	4.596	4.596	4.596
	Lasten	-8.115	-8.361	-7.247	-7.247	-7.275	-7.275
	Saldo	-3.205	-3.400	-2.651	-2.651	-2.679	-2.679
6.4 WSW en beschut werk	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-132	-234	-218	-218	-218	-218
	Saldo	-132	-234	-218	-218	-218	-218
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	113	0	0	0	0	0
	Lasten	-870	-884	-837	-834	-806	-806
	Saldo	-757	-884	-837	-834	-806	-806
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	160	161	154	377	378
	Lasten	-965	-1.107	-1.005	-1.008	-1.011	-1.011
	Saldo	-965	-948	-845	-855	-634	-633
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	136	0	0	0	0	0
	Lasten	-3.204	0	0	0	0	0
	Saldo	-3.068	0	0	0	0	0
6.71a Huishoudelijke hulp	Baten	0	0	0	0	0	0

(WMO)	Lasten	0	-1.636	-1.999	-2.149	-2.149	-2.149
	Saldo	0	-1.636	-1.999	-2.149	-2.149	-2.149
6.71b Begeleiding (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.172	-1.283	-1.283	-1.283	-1.283
	Saldo	0	-1.172	-1.283	-1.283	-1.283	-1.283
6.71c Dagbesteding (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-72	-188	-188	-188	-188
	Saldo	0	-72	-188	-188	-188	-188
6.71d Overige maatwerkarrangement (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.140	-375	-375	-375	-375
	Saldo	0	-1.140	-375	-375	-375	-375
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	48	0	0	0	0	0
	Lasten	-6.030	0	0	0	0	0
	Saldo	-5.981	0	0	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.72b Jeugdhulp behandeling	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-2.371	-1.639	-1.101	-1.101	-1.101
	Saldo	0	-2.371	-1.639	-1.101	-1.101	-1.101
6.73a Pleegzorg	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.73b Gezinsgericht	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-505	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-505	-508	-508	-508	-508
6.74a Jeugd behandel GGZ zonder verblijf	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-674	-732	-732	-732	-732
	Saldo	0	-674	-732	-732	-732	-732
6.74c Gesloten plaatsing	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-431	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-431	-508	-508	-508	-508
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	18	0	0	0	0	0
	Lasten	-283	0	0	0	0	0
	Saldo	-265	0	0	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	Baten	0	104	84	84	84	84
	Lasten	0	-420	-154	-154	-154	-154
	Saldo	0	-316	-70	-70	-70	-70
6.81b Maatschappelijke- en	Baten	0	15	15	15	15	15

vrouwenopvang	Lasten	0	-47	-139	-139	-139	-139
	Saldo	0	-32	-124	-124	-124	-124
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.365	0	0	0	0	0
	Saldo	-1.365	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-553	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-553	-508	-508	-508	-508
6.82b Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-538	-508	-508	-508	-508
	Saldo	0	-538	-508	-508	-508	-508
Totaal baten	Baten	7.996	9.054	5.363	5.356	5.560	5.561
Totaal lasten	Lasten	-25.106	-31.545	-24.860	-24.443	-24.234	-24.333
Saldo van baten en lasten	Saldo	-17.110	-22.491	-19.497	-19.087	-18.674	-18.773
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (voordeel € 1.426.000)

Het voordeel op dit taakveld is te verklaren door incidenteel hogere lasten in 2023 voor de ondersteuning van maatschappelijke organisaties (€ 300.000) en het omklappen van het sociaal domein (€ 646.000). Daarnaast is er een voordeel als gevolg van een lagere doorbelasting van salarislasteren (€ 57.000). Hogere lasten zijn er voor subsidies (€ 213.000), voor de inspecties van de kinderopvang (€ 30.000) en voor de uitvoeringskosten inburgering (€ 23.000), met een nadeel tot gevolg.

De gemeente vangt sinds 2022 Oekraïense ontheemden op en de opvang zal naar alle waarschijnlijkheid in 2024 voortduren. Over de duur, de omvang en de wijze van opvang alsmede de financiering in 2024 is nog geen informatie beschikbaar. Vooralsnog is de verwachting dat de gemeente geen financieel risico loopt, hoewel we zien dat de kosten van opvang stijgen en de vergoedingen dalen. In de begroting 2024 zijn hiertoe nog geen middelen verwerkt. Per saldo verklaart dit een voordeel van € 687.000. Bij de najaarsnota 2023 zal worden voorgesteld de overtollige middelen die zijn opgenomen in de begroting 2023 over te hevelen naar 2024. Overige kleine verschillen betreffen een voordeel van € 3.000.

Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (voordeel € 124.000)

In 2023 is het beleidsplan sociaal domein en het subsidiebeleid geactualiseerd waar aanvullende inzet voor nodig was. Deze inzet is in 2024 niet noodzakelijk, wat leidt tot een voordeel van € 98.000. Daarnaast was er in 2023 sprake van hogere kosten voor ZZP'ers bij het jeugdteam, wat een voordeel van € 69.000 verklaart. Daarnaast is er sprake van een voordeel als gevolg van een lagere doorbelasting van salarislasteren (€ 66.000). Ten slotte is er een nadeel van € 73.000 voor extra inzet op jeugd- en jongerenwerk vanaf 2024, en van € 34.000 op preventieve schuldhulpverlening. Het resterend nadeel van € 2.000 betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen (voordeel 749.000)

Het voordeel op dit taakveld is grotendeels te verklaren door het voordeel op de energietoeslag (€ 546.000) ten opzichte van 2023. Een voordeel van € 148.000 wordt verklaard door incidentele budgetten voor armoede, voortkomend uit een overheveling van de jaarrekening 2022 en de Decembercirculaire 2022. Daarnaast zijn er voordelen als gevolg van de geactualiseerde salarisdoorbelasting (€ 16.000) en een overheveling naar taakveld 6.5 ter dekking voor het nieuwe re-integratie en participatiebeleid in 2024 (€ 58.000). Daartegenover staat een nadeel (€ 25.000) voortkomend uit de samenwerkingsovereenkomst met Leidschendam-Voorburg voor Werk en Inkomen. Het resterend voordeel van € 6.000 betreft overige kleine verschillen.

De verschillen op de taakvelden 6.4, 6.5, 6.71, 6.72, 6.81 en 6.82 zijn per saldo lager dan € 50.000. Hiervoor wordt geen verklaring opgenomen.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) (€ 103.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt voor € 118.000 verklaard door lagere doorbelasting aan salarislasten. Het resterend verschil van € 15.000 betreft overige kleine verschillen.

6.71a-d Wmo (voordeel € 175.000)

Het voordeel komt voort uit een voordeel op de urentoerekening van € 428.000. Daarnaast is er sprake van een nadeel door hogere lasten voor huishoudelijke hulp van € 248.000. Het resterend verschil van € 5.000 nadeel betreft overige kleine verschillen.

6.72a t/m 6.74c Jeugd deel I (voordeel € 132.000)

De voordelen op dit taakveld bestaan uit doorbelasting salarislasten (€ 598.000), lagere lasten voor de PGB's jeugd (€ 184.000) en voor de landelijk ingekochte zorg (€ 32.000). De prijsindexatie jeugd brengt een nadeel van € 583.000 met zich mee, net als de overgang naar een nieuwe inkooporganisatie (€ 99.000).

6.81a-b (voordeel € 154.000)

De lagere lasten voor de urentoerekening verklaren het grootste deel van het voordeel op dit taakveld (€ 147.000), samen met een resterend voordeel van € 7.000 voor overige kleine verschillen.

6.82a-b Jeugd deel II (voordeel € 75.000)

Er is sprake van een voordeel op de lasten jeugdhulp van € 147.000, samen met een nadeel van € 72.000 op de urentoerekening.

P7 Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken ?

Inwoners zijn zich bewust van hun gezondheid en de effecten van een gezonde leefstijl.

Vermindering van de hoeveelheid restafval.

Een duurzame leefomgeving en versterking van de milieukwaliteiten van de leefomgeving.

Voorschoten creëert een gezonde leefomgeving voor haar inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen ?

7.1 Volksgezondheid

Belangrijkste resultaten 2024

- Voorschoten creëert voor haar inwoners een gezondere leefstijl.
- Voorschoten creëert voor haar inwoners een gezonde(re) leefomgeving.

Toelichting

Brede SPUK/GALA/IZA

Door inzet middelen Rijk inzake Brede SPUK/GALA/IZA-regelingen (inzake sport, preventie, gezondheid) inwoners stimuleren een gezonde leefstijl te hanteren.

In 2023 is over de uitvoering van die landelijke Brede SPUK-regelingen een integraal plan van aanpak opgesteld die per regeling aangeeft hoe die uit te voeren door samenwerken met maatschappelijke partners vanaf 2024. Die regelingen zijn:

Thema Sport, bewegen en cultuur

- Lokaal Sportakkoord
- Brede Regeling Combinatiefuncties

Thema Gezondheid & Sociale Basis

- Terugdringen Gezondheidsachterstanden
- Kansrijke Start
- Mentale Gezondheid
- Aanpak overgewicht en obesitas
- Valpreventie
- Leefomgeving
- OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek
- Versterken sociale basis
- Mantelzorg
- Eén tegen Eenzaamheid
- Welzijn op recept

Thema Ondersteunende onderdelen

- Versterking kennis- en adviesfunctie GGD
- Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Deels zullen regelingen hierboven genoemd onder andere begrotingsonderdelen terugkomen zoals m.b.t. Sport, Kansrijke Start (Jeugd), Valpreventie en Eén tegen Eenzaamheid.

Hecht

Hecht voert taken voor Voorschoten uit (en voor de andere deelnemende gemeenten in deze GR) op het terrein van de openbare gezondheidszorg/de volksgezondheid, Jeugdgezondheidszorg, kwetsbare inwoners op het grensvlak van zorg en veiligheid, Gezondheidsbevordering en

onderzoek (GBO), Gezondheidsbescherming, Toezicht en GHOR (GTG), geneeskundige hulpverlening in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en de ambulancezorg. Daarvoor betaalt gemeente jaarlijks als deelnemer.

Nota lokaal gezondheidsbeleid (taak uit Wet publieke gezondheid – Wpg)

Gezondheidsvraagstukken, zoals aanpak roken en overgewicht, en ook nieuwe vraagstukken uit de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid, zoals Gezondheid in de sociale en fysieke leefomgeving en Gezondheidsachterstanden verkleinen, die voorheen elke 4 jaar opgenomen werden in een aparte nota lokaal gezondheidsbeleid, zullen meegenomen worden in het integrale plan van aanpak van de Brede SPUK/GALA/IZA.

Wat gaan we daarvoor doen ?

7.2 Riolering

Belangrijkste resultaten 2024

- Samenwerking binnen Leidse Regio
- Invoering Dataportaal
- Duurzaam beschermen van de Volksgezondheid (schoon drinkwater, verwerken afvalwater en reduceren overstorten op het oppervlaktewater)
- Op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (hemelwater, grondwater; droge voeten)
- Duurzaam beschermen Natuur en milieu (bodem, grond- en oppervlaktewater)

Toelichting

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude, Wassenaar en Voorschoten maken samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland het IWKP 2024-2028. Het volgt op het IWKP 2019-2023. Drinkwaterbedrijven Dunea en Oasen zijn geïntegreerd in dit programma. Met dit IWKP gaan de waterpartners door met de samenwerking die in 2011 gestart is (landelijk Bestuursakkoord Water). De samenwerking kent twee strategische pijlers:

1. het optimaliseren de waterketen: voorkomen dat schoon water wordt vermengd met afvalwater, ontvlechten waterstromen en het beperken van het drinkwaterverbruik;
2. met doelgerichtheid en klantgerichtheid beschermen we de publieke belangen.

Met de gemeenten en bedrijven worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid te zuiveren water en de gezamenlijke processen die hiervoor nodig zijn. Met het IWKP leggen we deze afspraken vast. Om meer inzicht in de werking van de keten te hebben, is het belangrijk om data (onderling) te delen. In het project Dataportaal werken we gezamenlijk aan standaard werkwijzen om de data te vertalen naar kostbare informatie voor processen in de waterketen. Doordat we meer inzicht en betere afstemming met elkaar hebben kunnen we met elkaar beter anticiperen op klimaatverandering en gevolgen daarvan in de waterketen en het watersysteem.

Strategie voor het riool

De ambitie is om het hoofdriool aan te passen en een inhaalslag te maken in het onderhoud voor een robuust en toekomstbestendig rioolstelsel. Hiervoor wordt centraal door Voorschoten een nieuwe persleiding aangelegd waar alle wijken op worden aangesloten. Daarnaast wordt het riool in de wijken integraal en gebiedsgericht aangepakt met een gescheiden stelsel. Dit is een opgave met een lange doorlooptijd waarbij het noodzakelijk is dat in een aantal wijken, in afwachting van de gebiedsgerichte aanpak, knelpunten worden opgelost met reparaties en tijdelijke oplossingen. In het IWKP 2024-2028 wordt hier nader invulling aan gegeven.

Afvalwater

Afvalwater wordt op een duurzame en efficiënte manier ingezameld, verwerkt en geloosd, zodat het geen bedreiging vormt voor de volksgezondheid. Door het reduceren van overstort op het oppervlaktewater wordt voorkomen dat in pieken het overtollige rioolwater vanuit het gemengde stelsel naar het oppervlaktewater gaat) Daarnaast wordt de komende jaren de hoofdstructuur van het riool aangepast naar één centrale persleiding waar de diverse wijken op aansluiten. Schoon drinkwater door kwaliteitseisen aan en beschikbaarheid van drinkwater.

Regenwater

Regenwater wordt (deels) in de woonwijken opgeslagen en benut in de wijk. Afvoer van teveel hemelwater en de regulering van grondwater mag geen nadelige invloed op de verwerking van afvalwater of op de kwaliteit van het oppervlaktewater hebben. Bij de opslag en het gebruik van regenwater wordt rekening gehouden met eventuele risico's voor de volksgezondheid. Door het opslaan van regenwater komt het niet in het riool terecht wat overstorten kan veroorzaken. Daarnaast wordt in het in het nieuwe Integraal Waterketenplan 2024-2028 (IWKP) en de hemelwaterverordening gestuurd op de aanleg van een gescheiden stelsel en het afkoppelen van hemelwaterafvoeren in wijken waar dit nog niet aanwezig is.

Drinkwaterbedrijven

Drinkwaterbedrijven zijn gebaat bij schone bronnen als grondstof voor hun drinkwaterproductie. Dunea is daarbij ook natuurbeheerder. Het verwerkingsproces van afvalwater levert schoon water, grondstoffen en energie. Het verduurzamen van de waterketen houdt in dat maatregelen worden getroffen om processen milieuvriendelijker en efficiënter te maken.

Vervangen riolering 2024 - 2039

De gemeente Voorschoten kiest bij het vervangen van de riolering voor doelmatig en risico gestuurd beheer. Om te voldoen aan de klimaat afspraken (2050 klimaat neutraal) wordt bij vervanging van het riool een gescheiden stelsel aangebracht. Er wordt zoveel mogelijk integraal en wijkgericht gewerkt, zoals bij de wijk Adegeest. Voor de komende jaren staan de volgende projecten op de planning: Adegeest, Centrum (Raadhuislaan, Oranjeboomstraat en omgeving) en Roucoopark. Tevens wordt voor de nieuwe hoofdstructuur voor het riool een persleiding Noord aangelegd. In het nieuwe IWKP 2024-2028 zijn de projecten geprioriteerd (doelmatig en risico gestuurd) en voorzien van een uitvoeringsplanning.

Groot onderhoud Adegeest

De wijk Adegeest krijgt vanaf 2024 een grote opknapbeurt. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2022 en 2023 uitgevoerd. Met de beheeropgave aan de riolering (bijna 8 kilometer vervangen) en de (woon)straten wordt ook de openbare ruimte op een integrale en gebiedsgerichte werkwijze verbeterd. Hiermee wordt de wijk verkeersveilig (Duurzaam veilig), klimaatadaptief en met meer biodiversiteit ingericht. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de energietransitie (ruimte reserveren). Dit allemaal om de leefomgeving binnen de wijk Adegeest te verbeteren. Naar verwachting worden de werkzaamheden – die gefaseerd worden uitgevoerd - in 2027 afgerond. Het project Groot onderhoud Adegeest wordt binnen het kaderstellende investeringsbudget van € 20.500.000 uitgevoerd. Het project Adegeest wordt nog apart voor besluitvorming aan de raad voorgelegd. Voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen in de wijk Adegeest is tevens een subsidie toegekend vanuit de impulsregeling van de DPRA (Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie) van € 178.000.

Groot onderhoud Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o. incl. rotonde

Het project Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o. betreft enerzijds het vervangen van de riolering (bijna 1,5 kilometer vervangen) en het herinrichten van de woonstraten Raadhuislaan, Oranjeboomstraat, Sir Winston Churchillweg, Christiaan Huygensstraat en de Van Heuven Goedhartstraat. Dit onderhoud is noodzakelijk om de openbare ruimte veilig te houden en te voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau. Anderzijds betreft dit project het aanpassen van de rotonde Raadhuislaan. Dit is nodig om de verkeersveiligheid te vergroten en het aantal

verkeersongelukken omlaag te brengen. Begin 2024 starten de uitvoerende werkzaamheden aan de riolering en de wegen. Daarbij wordt ook het persriool (ruim 400 meter) tussen de Molenlaan en de rotonde Raadhuislaan vervangen. De werkzaamheden aan de rotonde worden uiterlijk oktober 2024 afgerond. De uitvoering van deze werkzaamheden in het verkeer vraagt veel afstemming met de omgeving.

Aanleg Persleiding (Noord)

De ambitie is om het hoofdriool aan te passen en een inhaalslag te maken in het onderhoud voor een robuust en toekomstbestendig rioolstelsel. Hiervoor wordt centraal door Voorschoten een nieuwe persleiding aangelegd waar alle wijken op worden aangesloten. Dit wordt gefaseerd uitgevoerd tussen 2024 en 2028. In 2024 en 2025 staat het Noordelijk deel tussen de Raadhuislaan en de Korte Vliet op de planning. Dit project hangt samen met het project van het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de aanleg van een nieuw riooloverstort bij de Korte Vliet.

Groot onderhoud Roucoopark

In 2024 start de voorbereiding voor het groot onderhoud van Roucoopark. De uitvoering van dit project staat grotendeels gepland voor 2025.

Naam Samenwerking Waterketen Regio Rijnland	
Juridische vorm	Samenwerkingsverband van 28 gemeenten, drinkwaterbedrijven Dunea en Oasis en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De samenwerking kent drie bestuursorganen: <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk algemeen • Bestuurlijk Cluster • C-team, overkoepelend orgaan van voorzitters van de clusters (4 in totaal) en Rijnland
Doelstelling	Gezamenlijke zorg voor de gehele waterketen en krachten bundelen. <ul style="list-style-type: none"> • Realiseren van de kostenbesparingen in het beheer van de waterketen; • Verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen; • Verminderen van de personele kwetsbaarheid bij de uitvoering van de beheertaken.

Vertrekpunt in de samenwerking is dat de bestaande taken en verantwoordelijkheden niet worden aangetast.

Samenwerken versterkt de waterketen. Met dit uitgangspunt werken gemeenten, drinkwaterbedrijf Dunea en het hoogheemraadschap van Rijnland samen toe naar een waterketen en waterketenbeheer:

- Van hoge constante kwaliteit;
- Met een lage kwetsbaarheid;
- Functionerend tegen zo laag mogelijke totaal maatschappelijke kosten.

Met het structureel opzetten van samenwerking geven Rijnland en gemeenten invulling aan het Bestuursakkoord Water.

Wat gaan we daarvoor doen ?

7.3 Afval

Belangrijkste resultaten 2024

- Vaststellen tractiebeheerplan 2024-2027

Toelichting

Landelijke afval doelen

Europese- en milieuwetgeving zijn de aanleiding geweest voor het opstellen van een derde landelijk afvalbeheerplan (LAP3). Hierin zijn onder andere de volgende doelen gesteld;

- Het vergroten van de bewustwording bij huishoudens en bedrijven van hun afvalproductie en wat met het afval gebeurt in de keten.
- Het verminderen van het huishoudelijk restafval tot maximaal 30 kg per inwoner per jaar in 2025.
- In 2022 is het programma herijkt en ligt er een sterker accent op hoogwaardigere ingezamelde afvalstromen en het voorkomen van afval.

Voorschoten is nog ver verwijderd van de landelijke doelen. Daarom start eind 2023 een beleidsmedewerker die gespecialiseerd is in het in beweging krijgen van moeilijk bereikbare doelgroepen en daar maatwerk op gaat toepassen. Voor 2024 en 2025 zal dit de prioriteit zijn. Om in perspectief te plaatsen in 2020 zamelde Voorschoten nog 231 kg restafval per inwoner per jaar in. Inmiddels is een dalende trend zichtbaar met 197 kg per inwoner in 2021 en 177 kg per inwoner in 2022. Daarom willen we in 2024 actief werk maken van het werven van een grondstoffencoach die onze inwoners op wijkniveau gaat begeleiden.

Uitvoering grondstoffenbeleidsplan

Het grondstoffenplan 2021-2025 is in oktober 2021 door de raad vastgesteld. Het grondstoffenplan zet in op meer afvalscheiding en minder restafval. In het najaar van 2022 heeft de raad de keuze gemaakt om vanaf 1 januari 2024 het PMD uit het restafval te halen door middel van nascheiding (Stap 2.2 van het stappenplan uit het grondstoffenplan). De aanbesteding hiertoe is in 2023 afgerond waardoor er vanaf 1 januari 2024 nascheiding plaatsvindt. We gaan door middel van sorteer analyses de resultaten monitoren.

Inzameling grof huishoudelijk afval

De verwerking van grof huishoudelijk afval, dat op afroep wordt ingezameld, is in de eerste helft van 2023 opnieuw aanbesteed. In Q4 2023 wordt het ophalen tegen betaling van het grofvuil ingevoerd. Tegelijkertijd wordt het apart inzamelen van matrassen ingevoerd. Door deze twee maatregelen is de prognose dat de hoeveelheid te verwerken grofvuil daalt. Er zal wel meer grofvuil worden aangeleverd op de milieustraat van Avalex. Ook voor deze twee stromen gaan wij actief de doelgroepen benaderen en uitleggen hoe o.a. de in te leveren matrassen moeten worden aangeboden.

Zwerfafval

De regeling voor subsidie voor het aanpakken van zwerfafval zoals we die kregen van de producenten is per 2023 komen te vervallen. Hiervoor in de plaats komt een nieuwe regeling, welke eind 2024 wordt vastgesteld. Nadat de regeling is vastgesteld kunnen gemaakte kosten met terugwerkende kracht voor de jaren 2023 en 2024 gedeclareerd worden. Hierdoor wordt de educatie over zwerfafval op de basisscholen, monitoring en andere acties met betrekking tot het reduceren van zwerfafval doorgezet. In 2023 is de samenwerking gezocht met We Are Nature om vrijwilligers aan ons te binden die zwerfafval gaan opruimen.

Tractiebeheerplan 2024-2027

De gemeente beschikt over een uiteenlopend wagenpark (voertuigen, werkmaterieel en gereedschappen) dat ingezet wordt bij onder andere het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en begraafplaats. In het tractiebeheerplan 2024-2027 welke in het tweede kwartaal van 2024 aan de raad wordt aangeboden, komen verschillende onderdelen aan bod. Een nieuwe inventarisatie van het materieel, de inzet ervan, exploitatie en onderhoud, de wijze van doorbelasting en investeringen en vervangingen voor de komende jaren.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	240 (2017)	223 169 (2021) (2018)	

Toelichting beleidsindicatoren

33 Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

De afgelopen jaren zijn er in Voorschoten geen grote wijzigingen in het aantal kilogram huishoudelijk restafval per inwoner waar te nemen. Vanwege de uitbreiding van de inzamelvoorzieningen is de prognose dat er een lichte daling van de hoeveelheid restafval per inwoner is.

Wat gaan we daarvoor doen ?

7.4 Milieubeheer

Belangrijkste resultaten 2024

- Uitbreiding werkplan ODWH met extra taken
- Uitvoering activiteiten Lokale Energiestrategie
- Voortzetting van de samenwerking Warmte Leidse Regio voor de verkenning, ontwikkeling en realisatie van een open regionaal energiesysteem

Toelichting

Uitvoering activiteiten Lokale Energiestrategie

In 2023 wordt er een integraal uitvoeringsprogramma ontwikkeld voor de jaren 2024 tot 2026: de lokale energiestrategie (LES). De LES omvat een uitvoeringsprogramma die de volgende thema's bij elkaar brengt:

- Energiebesparing
- Duurzame verwarming
- Duurzame opwek van elektriciteit
- Duurzame mobiliteit
- Communicatie & participatie
- De voorbeeldrol van de gemeente

Per thema worden activiteiten in kaart gebracht die in de jaren 2024 tot 2026 uitgevoerd gaan worden om de gestelde beleidsdoelstellingen te behalen. In 2024 (en de andere jaren) voert de gemeente de activiteiten uit die in de LES staan gepland voor dat jaar. Deze activiteiten worden bekostigd vanuit diverse specifieke uitkeringen: de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale

overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE), de SpUK Lokale Aanpak Isolatie en de SpUK energiearmoede.

Samenwerking Warmte Leidse Regio

Sinds het voorjaar van 2020 verkennen wij, in samenwerking met vijf andere gemeenten in de Leidse regio, de ontwikkeling en realisatie van een open regionaal energiesysteem (ORES). Deze verkenning is gericht op de regionale verdeling en distributie van warmte uit meerdere bronnen via een regionaal warmtenet. De samenwerking verhoogt de effectiviteit en slagkracht op het complexe warmtedossier. Uitgangspunt bij de samenwerking is de borging van publieke waarden: betaalbaarheid, haalbaarheid, duurzaamheid, tijdigheid en betrouwbaarheid. Op een ORES kunnen meerdere warmtebronnen aangesloten worden voor collectieve warmtevoorziening, waaronder restwarmte en geothermie. Via de aanleg hiervan kan warmte ingezet worden om (nog nader te bepalen) buurten in Voorschoten te voorzien van een warmtenet. Tot eind 2023 is de samenwerking in de Leidse regio bekrachtigd met een samenwerkingsovereenkomst. De zes samenwerkende gemeenten werken aan een voorstel om de samenwerking de komende jaren voort te zetten. Besluitvorming hierover vindt eind 2023 plaats.

Klimaatadaptatie

Toelichting over klimaatadaptatie is onderbracht onder taakveld 5.7.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	7,4% (2020)	9,8% (2021)	33,2% (2021)

Toelichting beleidsindicatoren

34 Hernieuwbare elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Anders dan bij de levering van gas en elektriciteit worden veel vormen van hernieuwbare energie niet bemeterd, bijvoorbeeld omdat opwekking en gebruik geheel of gedeeltelijk "achter de meter" plaatsvinden (zoals bij hernieuwbare elektriciteit). In de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat worden daarom top-down inschattingen gemaakt. Hierbij worden nationale cijfers op basis van een verdeelsleutel gealloceerd over gemeenten. Deze cijfers komen doorgaans bijna twee jaar na afloop van een kalenderjaar beschikbaar. Het percentage hernieuwbare elektriciteit heeft zich volgens deze schattingen in Voorschoten ontwikkeld van 0,1% in 2010 naar 3,5% in 2018. Wanneer Voorschoten in 2030 energieneutraal wil zijn dient dit in 2030 100% te zijn.

Wat gaan we daarvoor doen ?

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Belangrijkste resultaten 2024

- Vaststellen beheervisie Begraven 2024
- Vaststellen beheerplan Begraven 2024
- Verbeteren kostendekkendheid

Toelichting

De gemeente draagt zorg voor de exploitatie en beheer van begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh.

Opstellen beheervisie en beheerplan Begraven 2024

Binnen de gemeente Voorschoten zijn tot en met heden nog geen beheer- en beleidsplannen voor begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh beschikbaar. In 2023 is gestart met het opstellen van deze beheer- en beleidsplannen. Dit gaat in 2024 resulteren in een duidelijke visie en een bestendig beheerplan voor de periode 2024 tot 2028. De toekomst en de functie van begraafplaats / gedenkpark Rosenburgh binnen de gemeente Voorschoten staat hierbij centraal.

Toekomstbestendigheid

Begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh is een unieke plek. Het is niet zomaar openbaar groen, het is niet zomaar een park. Het is de plek waar lijken begraven liggen en waar asbussen worden bijgezet. Waar mensen rouwen en gedenken. En waar mensen komen voor de rust, de vogels en om mooie herinneringen op te halen. Terwijl parken bekostigd worden uit de exploitatiebudgetten voor openbaar groen, is het de bedoeling dat de gemeentelijke begraafplaats zeker op langere termijn kostendekkend is. De gemeente Voorschoten zal met het heffen van leges de kosten moeten dekken die worden gemaakt voor het begraven, het in stand houden en het beheer en onderhoud van begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh. Om begraafplaats Rosenburgh een impuls te geven en op de lange termijn houdbaar te laten zijn, zal er gekeken worden naar nieuwe – en/of innovatieve manieren van begraven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Natuurbegraafplaats Rosenburgh

Het aantal begravingen op begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh is al langere tijd dalende en daarmee ook de inkomsten voor de exploitatie van de begraafplaats. Nieuwe verdienmodellen kunnen worden onderzocht om ook de toekomstige exploitatie betaalbaar te houden. Landelijk is er een toenemende belangstelling voor natuurgraven op natuurbegraafplaatsen en reguliere begraafplaatsen. Aangezien het deel van de beoogde uitbreiding van begraafplaats Rosenburgh niet meer noodzakelijk is en een aantal vakken op het bestaande deel van de begraafplaats vrijkomen door beëindiging van de grafrechten, bieden deze velden ruimte voor herinrichting tot natuurbegraafplaats.

- Dierenbegraafplaats Rosenburgh

De band tussen mens en huisdier kan heel hecht en intiem zijn en het verlies bij overlijden zeer intens. Steeds meer mensen willen ook hun huisdier een permanente laatste rustplaats bieden, voorafgegaan door een uitvaartritueel. Op dierenbegraafplaatsen kan dat, maar op de meeste reguliere begraafplaatsen is dat nog niet mogelijk, terwijl de wet het wel toestaat. Zelfs in leven zijnde dieren mogen vaak volgens veel verordeningen of reglementen het graf van hun baasje niet bezoeken. Tijd voor nieuw beleid! Het aantal begravingen op begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh is dalende en daarmee ook de inkomsten voor de exploitatie van de begraafplaats. Het openen van een dierenbegraafplaats als onderdeel van het gedenkparkconcept is één van nieuwe mogelijkheden om ook de toekomstige exploitatie betaalbaar te houden en gelijktijdig burgers tegemoet te komen in een nieuwe behoefte.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 7

Naam	Taakveld
Gemeenschappelijke regeling GGZ subsidies	7.1 Volksgezondheid
RDOG Hollands Midden	7.1 Volksgezondheid
Omgevingsdienst West-Holland	7.4 Milieu: legalisering, toezicht, handhaving

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Programma: P7 Volksgezondheid en milieu		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
7.1 Volksgezondheid	Baten	80	94	115	115	87	87
	Lasten	-1.714	-1.873	-1.938	-1.938	-1.910	-1.910
	Saldo	-1.634	-1.779	-1.822	-1.822	-1.822	-1.822
7.2 Riolering	Baten	3.033	2.748	2.887	3.042	3.144	3.239
	Lasten	-1.832	-1.772	-1.729	-1.887	-1.970	-2.045
	Saldo	1.201	977	1.157	1.155	1.174	1.194
7.3 Afval	Baten	4.897	4.926	5.166	5.124	5.120	5.131
	Lasten	-3.354	-3.356	-3.325	-3.290	-3.300	-3.306
	Saldo	1.544	1.570	1.841	1.834	1.820	1.825
7.4 Milieubeheer	Baten	90	615	565	500	0	0
	Lasten	-1.052	-1.961	-1.505	-1.365	-875	-883
	Saldo	-961	-1.346	-940	-866	-875	-883
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	352	339	354	354	354	354
	Lasten	-332	-330	-385	-365	-365	-365
	Saldo	20	9	-31	-11	-11	-11
Totaal baten	Baten	8.452	8.721	9.087	9.135	8.705	8.811
Totaal lasten	Lasten	-8.283	-9.291	-8.882	-8.845	-8.419	-8.508
Saldo van baten en lasten	Saldo	169	-570	205	290	287	303
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 7.2 Riolering (€ 180.000 voordeel)

Het voordeel op het taakveld 7.2 wordt veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van lagere kapitaallasten (voordeel € 34.000) in verband met het doorschuiven van voorgenomen investeringen op basis van het huidige IWKP 2019-2023. Het overige voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door het collectief inkopen van elektriciteit en aardgas binnen de Leidse Regio. Het voordeel op de baten (€ 139.000) wordt veroorzaakt door een tweetal factoren, namelijk een toename van het aantal aanslagen (voordeel € 104.000) en het resterende bedrag door kostenverhoging van het heffingstarief. Het betreft hier het zogeheten gesloten systemen en om te zorgen voor volledige kostendekkendheid (maximaal 100%) van deze heffingen zal dit leiden tot een stijging in het tarief, zie voor nadere toelichting ook de paragraaf Lokale heffingen.

Taakveld 7.3 Afval (€ 271.000 voordeel)

Het voordeel op het taakveld wordt verklaard door zowel lagere lasten als hogere baten in 2024 ten opzichte van 2023. Het voordeel op de lasten van € 31.000 wordt verklaard door verschillende factoren. Als gevolg van een gewijzigde doorbelastingssystematiek zijn de salarislasten bij afval gestegen (nadeel € 285.000). Tegenover dit nadeel zijn er bij afval ook voordelen te melden, onder andere als gevolg van het aannemen van een andere rol in de afvalketen voor afvalinzameling van kunststof en lagere verwerkingskosten bij het afvalbrenngstation (voordeel € 279.000). Daarnaast zijn er bij de tractiemiddelen binnen het gesloten systeem ook voordelen te melden. De belangrijkste verklaring hiervoor is, dat de nieuwe tractiemiddelen voortaan zelf gekocht worden in plaats van geleased. De kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten) voortvloeiend uit deze investeringen zijn lager dan de begrote leasebudgetten (voordeel € 39.000). Het voordeel op de baten ad € 240.000 wordt veroorzaakt door een tweetal factoren, namelijk een toename van het

aantal aanslagen (voordeel € 116.000) en kostenverhoging van het heffingstarief (voordeel € 124.000). Het betreft hier het zogeheten gesloten systemen en om te zorgen voor volledige kostendekkendheid (maximaal 100%) van deze heffingen zal dit leiden tot een stijging in het tarief, zie voor nadere toelichting ook de paragraaf Lokale heffingen.

Taakveld 7.4 Milieubeheer (€ 406.000 voordeel)

Het voordeel op taakveld 7.4 wordt grotendeels verklaard door incidentele budgetten in 2023. In 2023 is er eenmalig budget beschikbaar gesteld voor versnelling van de uitvoering van het klimaatbeleid (€ 207.000) en voor het duurzaamheidsfonds (€ 65.000). Daarnaast waren er door de raad incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de visie op energie en klimaat en het milieubeleidsplan (€ 165.000). De raad heeft deze middelen voor de duur van drie jaar beschikbaar gesteld met 2023 als laatste jaar. Er is een nadeel als gevolg van een hogere bijdrage aan de ODWH (€ 34.000). Het restant voordeel (€ 3.000) wordt verklaard door overige verschillen.

Taakveld 7.5 Begraafplaats en crematoria (€ 40.000 nadeel)

Het verschil op taakveld 7.5 wordt verklaard door het budget wat noodzakelijk is voor het opstellen van de beheer- en beleidsplannen voor begraafplaats/gedenkpark Rosenburgh (nadeel € 20.000). Een nadeel van € 31.000 wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting aan salarislasten aan dit taakveld als gevolg van de cao-verhoging 2023. Het restant wordt verklaard door overige kleine verschillen, voornamelijk veroorzaakt door wijziging van kapitaallasten als gevolg van gedane investeringen.

P8 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken ?

Een meer betaalbare woningvoorraad in Voorschoten, waarbij diverse doelgroepen gehuisvest kunnen worden. Denk aan starters en jongeren, maar ook bijzondere doelgroepen willen we inclusief huisvesten. Door meer betaalbaar te realiseren, ook voor senioren, kunnen we doorstroming op gang brengen en meer beweging op de woningmarkt creëren.

De ruimtelijke opgaven voor de komende jaren richten zich daarom op duidelijke keuzes met oog voor de instandhouding en het beheer van de ruimtelijke structuur van Voorschoten.

Wat gaan we daarvoor doen ?

8.1 Ruimtelijke ordening

Belangrijkste resultaten 2024

- We werken volgens de minimale eisen van de Omgevingswet
- Het proces voor de voorbereiding van de Omgevingsvisie is uitgeschreven en vastgesteld
- Het instrument afwegingskader is herijkt;
- Voor projecten die, met verwijzing naar de kadernota, een extra impuls nodig hebben worden middelen vrijgemaakt.
- Uitvoeringsprogramma ontwikkelvisie centrum

Toelichting

Werken volgens de minimale eisen van de Omgevingswet

De Omgevingswet treedt in werking op 2024. De volledige implementatie van de Omgevingswet is complex. We realiseren ons dat de transitie van de Omgevingswet niet op 1 januari 2024 volledig klaar is.

Op 1 januari 2024 hebben we de volgende hoofdzaken geregeld:

- Processen en systemen moeten zijn aangepast/afgestemd op de nieuwe wetgeving zodat een omgevingsvergunning binnen 8 weken verleend kan worden; in de nieuwe wet moeten bijna alle vergunningaanvragen binnen 8 weken afgehandeld zijn;
- Er zijn afspraken en financiële arrangementen gemaakt met verschillende ketenpartners (bijv. De Omgevingsdienst) over hoe wij gaan samenwerken onder de Omgevingswet en wat we gaan afnemen;
- We zijn in staat om inwoners en bedrijven te laten beschikken over betrouwbare en begrijpelijke informatie over de Omgevingswet;
- We zijn aangesloten op het landelijke digitaal stelsel Omgevingswet.

Omgevingsvisie

Naast de minimale eisen om in de praktijk uitvoering te kunnen geven aan de wet willen we in 2024 starten met de voorbereiding van het opstellen van een omgevingsvisie. Het opstellen van een omgevingsvisie is een wettelijke verplichting. Binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de wet moet een omgevingsvisie zijn vastgesteld. De huidige structuurvisie is vigerend tot 2025. Er spelen momenteel tal van maatschappelijke opgaven waar de structuurvisie niet in voorziet. Denk aan: de druk op realisatie van betaalbare woningen voor uiteenlopende doelgroepen, energietransitie en klimaatadaptatie. Deze opgaven moeten een plek krijgen in de fysieke leefomgeving.

Een omgevingsvisie stellen we samen op met het gehele maatschappelijk krachtenveld. Participatie is hierbij essentieel. Het opstellen van een visie is een proces dat zomaar twee jaar kan duren. In 2024 willen we een startnotitie aan de raad voorleggen waarin proces en planning van de stappen die nodig zijn om tot een visie te komen zijn beschreven. Het voorbereiden van deze visie kunnen we niet geheel in eigen beheer. Wij willen een extern bureau hiervoor inhuren en verwachten daar ca. € 100.000 voor nodig te hebben. Voor de begeleiding en regie zal dan nog steeds een grote inspanning van eigen organisatie nodig zijn. Het benodigde bedrag voor het voorbereiden van de visie wordt gedekt uit het bestaande budget voor de Omgevingswet.

Afwegingskader woningbouw

Het afwegingskader woningbouw is in juni 2021 door de raad vastgesteld vanuit de gedachte om de onbalans in de woningvoorraad te verkleinen en prioriteit geven aan ruimtelijke projecten die het meest bijdragen aan de taakstellingen uit het woonbeleid. In het coalitieakkoord is het afwegingskader herbevestigd. Met de inzichten van nu, de opgaven waar we voor staan, is van het groot belang om alle lopende projecten en de projecten die we te prioriteren. Daarmee maken we zichtbaar welke projecten en opgaven we moeten, willen en kunnen oppakken. Het instrument afwegingskader wordt herijkt en de raad wordt hierover geïnformeerd.

Enkele projecten, benoemd in het afwegingskader, worden hieronder nog besproken omdat deze vanuit de kadernota nog een toelichting behoeven.

Intratuin

Gemeente Voorschoten en Leiden zijn in gesprek over de financiële bijdrage vanuit Voorschoten om de verkeersaansluiting van de nieuwe ontsluitingsweg door het Fortuyn van Voorschoten, aan te sluiten op de reconstructieplannen van Leiden van de Groote Vink. Voor die bijdrage ligt er een voorlopige raming van Leiden ter grootte van ca. 1,5 miljoen. Vooruitlopend op de definitieve uitkomst van de gesprekken tussen Leiden en Voorschoten, moeten we er rekening mee houden dat, aanvullend op de bestaande dekking uit de bestemmingsreserve (€ 300.000), extra financiële middelen nodig zijn. Hoeveel dit precies zal zijn is nu nog niet aan te geven. In de risicoparagraaf wordt een toelichting gegeven op deze te verwachten extra kosten. In 2024 volgt een voorstel aan de raad voor extra budget.

Segaar/Arsenaal, oplossingsrichting voor de woonwagen

Met de vaststelling van het ruimtelijk kader voor Segaar/Arsenaal heeft de raad uitgesproken dat er een oplossing voor de woonwagen moet komen. Er heeft een zoektocht naar mogelijke locaties plaatsgevonden. Deze was complex omdat de opgaven waar we voor staan met zich meebrengt dat we voor meerdere locaties ook diverse ruimteclaims hebben. Zorgvuldige keuzes zijn essentieel. Wij komen in Q4 2023 met een concreet voorstel naar de raad voor de woonwagen, waarbij rekening is gehouden met een taakstelling vanuit de regio. In de kadernota is hier onder het kopje investeringen nieuw beleid rekening mee gehouden.

Ontwikkelvisie centrum, uitvoeringsprogramma

Vanuit de raad is een duidelijk signaal afgegeven dat we ontwikkelvisie centrum moeten omzetten naar concrete deelprojecten en deze ook in uitvoering brengen. In de kadernota 2023 is € 500.000 beschikbaar gesteld om hier een projectorganisatie voor te organiseren. De beschikbare € 500.000 wordt zoals aangekondigd bij het vaststellen van de ontwikkelvisie, in een bijbehorende bestemmingsreserve gestort. Voor 2024 wordt hiervan € 200.000 beschikbaar gesteld.

In lijn met het besluit van de raad willen we inzetten op het uitwerken van een uitvoeringsprogramma met als doel de deelprojecten realistisch in de tijd uit te zetten. Met dit uitvoeringsprogramma zal invulling worden gegeven aan motie 285. In die motie is het college verzocht middelen te reserveren op basis van een uitvoeringsagenda. In het uitvoeringsprogramma zal een meerjarenraming worden opgenomen van de benodigde budgetten voor de realisatie van deelprojecten voor de jaren 2024-2027. De hieruit voortvloeiende financiële gevolgen zullen worden betrokken in de kadernota 2025.

Tegelijkertijd willen we nu met hoge prioriteit uitvoering geven aan de ontwikkeling van de omgeving van de kruispuntkerk. Dit is essentieel voor het kunnen vrijspelen van de locatie Prinses Marijkelaan ten behoeve van de nieuwbouw Fortgensschool met integraal kindcentrum en woningen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)

Belangrijkste resultaten 2024

- De lopende grondexploitaties gaan we in 2024 zo veel mogelijk afronden.
- Voor projecten waar de gemeente een grondpositie heeft, hebben we onderzocht hoe we, met inachtneming van het grondbeleid het beste regie kunnen voeren.

Toelichting

Volgens het huidige grondbeleid kiest de gemeente voor een vorm van gebiedsontwikkeling, waarbij overwegend niet gekozen is voor een ondernemende, maar voor een, in meer of mindere mate, faciliterende rol.

De gemeente beperkte zich tot voor kort dan grotendeels tot het vaststellen (faciliteren) van het bestemmingsplan (met ingang van 1 januari 2024 het omgevingsplan), het uitvoeren van toezicht op activiteiten van derden en het uitvoeren van verplicht kostenverhaal.

Er wordt iets afstand genomen van dit grondbeleid. Voor de locaties waar de gemeente een grondpositie heeft, denk aan optionele locaties voor flexwoningen en locaties in de ontwikkelvisie centrum, wil de gemeente nadrukkelijk het initiatief nemen. In het grondbeleid zijn voldoende middelen ter beschikking om dit de bewerkstelligen.

Het verplicht kostenverhaal geschiedt door intentie en/of anterieure overeenkomsten. In beide overeenkomsten worden de ambtelijke (en andere door gemeente te maken) kosten begroot en afspraken gemaakt over de betaling hiervan.

Voor de projecten Duivenvoorde Corridor en Deltaplein, waarvoor de gemeente Voorschoten een actief grondbeleid (een Grondexploitatie) voert of heeft gevoerd, wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. Voor deze projecten geldt dat de juridische trajecten in een afrondende fase zitten. Wij gaan deze grondexploitaties in 2024 afronden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

8.3 Wonen en bouwen

Belangrijkste resultaten 2024

- Locaties voor flexwoningen zijn bekend en de procedure voor realisatie is gestart.
- De locatie voor de woonwagendstandplaats is bekend en de voorbereidingen voor de verplaatsing zijn gereed.
- We hebben de woonvisie vertaald naar meerjaren prestatieafspraken.
- Juridisch pakket omgevingswet.

Toelichting

Realiseren van flexwoningen

De opgave voor woningbouw is in dit programma al meer benoemd. We willen de slaagkansen voor regulier woningzoekenden beschermen. Het realiseren van flexwoningen is daarbij onontbeerlijk. In 2024 weten we welke locaties hiervoor ingezet gaan worden. Om snel flexwoningen te realiseren worden er gesprekken gevoerd met woningcorporaties De Sleutels en Rijnhart Wonen om gezamenlijk te komen tot een plan van aanpak. In 2024 starten we met de procedures om te komen tot realisatie van flexwoningen. Om na de besluitvorming over de locaties snel te kunnen schakelen is een voorbereidend budget van € 250.000 wenselijk om door te kunnen gaan met (voorbereiding van) de realisatie.

Realiseren van woonwagendplaatsen

Met verwijzing naar de tekst in programma 8.1 hebben we een definitieve locatie voor de uitplaatsing van de woonwagendplaatsen aan Arsenaal – Segaar, waarbij we in eerste instantie inzetten op totaal 2 woonwagendplaatsen. In de Regionale Woonagenda is opgenomen dat er 12 woonwagendplaatsen verdeeld moeten worden over de subregio's. Hoe deze verdeling precies gemaakt wordt, is nog niet duidelijk. We houden rekening met ruimte ten behoeve van een regionale taakstelling (totaal 4 standplaatsen).

We vertalen de woonvisie naar meerjaren prestatieafspraken.

Vanuit het Rijk worden overheden verplicht meer regie (terug) te nemen op de woningmarkt. Er moet meer betaalbaar gebouwd gaan worden en er komt meer aandacht voor huisvesting van bijzondere doelgroepen. In 2024 heeft de gemeente een nieuwe woonvisie waarin opgenomen is hoe we als gemeente een meer betaalbare woningvoorraad kunnen realiseren. Daarbij zetten we voortvarend in op de lopende projecten. Hierbij zijn stakeholders als corporaties van groot belang om gezamenlijk de betaalbare opgave te realiseren. Eind 2024 sluiten we daarom nieuwe meerjaren prestatieafspraken.

De prestatieafspraken betreffen een drie-partijen-overeenkomst, waarbij de gemeente geen voorzitterschap en belangen tezamen naar voren kan brengen. Om het proces en de uitkomsten zuiver te houden wordt voorgesteld een extern bureau in te huren om de meerjaren prestatieafspraken op te stellen.

Benodigd budget: € 15.000 voor inzet onafhankelijke voorzitter en opsteller meerjaren prestatieafspraken 2024–2028.

Juridisch pakket omgevingswet

Naar aanleiding van inwerkingtreding van Omgevingswet 2024 per 1 januari 2024 verdienen een aantal verordeningen een technische en/ of inhoudelijke actualisatie. Grondslagen die verwijzen naar oude wetgeving (zoals de Wet Ruimtelijke Ordening) moeten worden gewijzigd. Van de verordeningen die hiervoor in aanmerking komen wordt de Legesverordening voor 1 januari 2024 geactualiseerd, zodat de baten voor de gemeente geborgd zijn. De overige verordeningen worden in Q1 van 2024 geactualiseerd en met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2024 van toepassing verklaard.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	424 (2022)	487 369 (2023) (2023)	
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2,9 (2021)	2,0 (2022)	9,3 (2022)
37	Demografische druk	%	CBS	88,9% (2022)	89,2% (2023)	70,3% (2023)
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.289 (2022)	€ 1.340 (2023)	€ 860 (2023)

39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.372 (2022)	€ 1.430 (2023)	€ 942 (2023)
----	--	-----------	-------	-------------------	-------------------	-----------------

Toelichting beleidsindicatoren

35 Gemiddelde WOZ waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

36 Nieuw gebouwde woningen

Het aantal nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

37 Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Voor de komende jaren staan er verschillende woningbouwprojecten in de programmering. De verwachting is dat dit zal leiden tot een aanzienlijke toename van de nieuwbouw.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 8 Wonen en bouwen

Programma: P8 Wonen en bouwen		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	45	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.044	-1.536	-1.009	-972	-972	-972
	Saldo	-1.000	-1.536	-1.009	-972	-972	-972
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	Baten	711	938	7.254	2.992	470	6
	Lasten	-678	-981	-7.300	-3.038	-510	-66
	Saldo	32	-43	-46	-46	-40	-60
8.3 Wonen en bouwen	Baten	1.991	1.037	680	680	680	680
	Lasten	-1.045	-1.849	-1.697	-1.254	-1.153	-1.153
	Saldo	946	-812	-1.017	-574	-473	-472
Totaal baten	Baten	2.746	1.974	7.934	3.673	1.150	686
Totaal lasten	Lasten	-2.768	-4.365	-10.006	-5.264	-2.634	-2.190
Saldo van baten en lasten	Saldo	-22	-2.391	-2.071	-1.591	-1.484	-1.504
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Toelichting op mutatie (verhoging/verlaging) begroot 2024 ten opzichte van begroot 2023 in taakvelden groter of gelijk aan € 50.000

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 527.000 voordeel)

Het voordeel op taakveld 8.1 is te verklaren door incidentele middelen in 2023 voor de verkeersaansluiting Intratuin (€ 275.000), uitvoering van de Omgevingswet (€ 200.000) en de

implementatie van de Wet Kwaliteitsborging (€ 34.000). Daar tegenover staat een nadeel (€ 45.000) als gevolg van een hogere doorbelasting aan salarislasten. 63K omgevingswet

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (€ 3.000 nadeel)

Per saldo is er sprake van een marginaal verschil op dit taakveld. Op de baten- en lastenkant zijn echter grote verschillen te zien, die voornamelijk met verschuivingen in de tijd te maken hebben. Het verschil op taakveld 8.2 op de lastenkant bedraagt € 6.319.000 nadelig. Dit wordt verklaard door hogere kosten voor de saldo grondexploitatie (€ 4.670.000), het bouwrijp (€ 518.000) en woonrijp maken (€ 1.376.000). Daartegenover staan lagere kosten voor sloop en sanering (€ 32.000), plankosten (€ 81.000) en Grex verwervingen (€ 126.000). Het restant (€ 6.000) betreft enkele kleine verschillen. Op de batenkant is het verschil € 6.316.000 voordelig. Dit betreft hogere opbrengsten grondverkoop woningen (€ 5.115.000), saldo grondexploitatie (€ 1.154.000) en een hogere subsidie (€ 47.000).

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen (€ 205.000 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld wordt grotendeels verklaard door lagere baten (€ 357.000) in 2024 ten opzichte van 2023. Dit betreft de eenmalige bijdrage in 2023 voor ontwikkeling Bijdorp (€ 276.000) en de opbrengst van grondverkoop Bijdorp (€ 32.500). Daarnaast was er in 2023 ook een incidentele bijdrage van Synchroon (€ 75.000). Daartegenover worden in 2024 meer bouwleges verwacht (€ 27.000).

In 2024 nemen de lasten af op dit taakveld met € 152.000. Dit is met name het gevolg van de incidentele budgetten in 2023, zoals de subsidie en bijdrage Bijdorp (in totaal € 526.000) en middelen die zijn opgenomen in het kader van de woonvisie (€ 140.000). Hier tegenover staan budgetten die incidenteel in 2024 zijn opgenomen, zoals de centrumvisie (€ 200.000) en een voorbereidend budget voor het aanleggen van nutsvoorzieningen en infrastructuur voor te bouwen flexwoningen (€ 250.000). Daarnaast is er in 2024 ook een hogere doorbelasting aan salarislasten als gevolg van de cao-verhoging (€ 54.000). Het restant nadeel van € 10.000 betreft verschillende kleine aanpassingen.

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten.

Onder de belastingen vallen: de onroerende-zaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de hondenbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de reclamebelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De rechten omvatten een grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie. Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt ter dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het beleid van de gemeente Voorschoten is als volgt samen te vatten: "De inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen." De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van uitgegaan wordt dat leges en rechten kostendekkend blijven c.q. worden. De OZB wordt, anders dan de gebruikelijke indexering en de gemaakte afspraken, niet verder verhoogd.

De geraamde opbrengsten van belastingen, leges en rechten zijn in de begroting 2024 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 4,4% (geharmoniseerde consumenten-prijsindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

1.3 Overzicht geraamde baten belastingen, heffingen en rechten

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2023 en 2024 voor de diverse belastingen en rechten.

Bedragen x € 1.000

Belastingen / heffingen / rechten	Realisatie 2022	Raming 2023	Raming 2024	Mutatie t.o.v. 2023
OZB woningen	6.815	6.863	7.186	323
OZB niet-woningen	1.143	1.134	1.183	49
Roerende ruimte belastingen	6	6	7	1
Hondenbelasting	142	139	145	6
Precariobelasting	66	25	11	-14
Toeristenbelasting	103	169	176	7
Reclamebelasting	79	81	81	0
BIZ-Dobbewijk	27	27	27	0
Afvalstoffenheffing	4.379	4.759	4.954	195
Rioolheffing	2.755	2.748	2.887	139
Marktgelden	27	39	82	43
Begraafplaatsrechten	344	339	354	15
Wabo-leges	1.804	619	647	27
Overige rechten en leges	451	461	481	20
subtotaal opbrengst	18.141	17.409	18.221	811
af: kwijtscheldingen	-275	-290	-290	0
Netto opbrengst	17.866	17.119	17.931	811

1.4 Belastingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2024 gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) OZB-tarieven voor 2024 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2023.

Het uitgangspunt voor de geraamde netto OZB-opbrengst 2024 is:

- Indexering van de geraamde opbrengst 2024 met 4,4%

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2024 wordt rekening gehouden met bovenstaand uitgangspunt en met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling. De voorlopige waardeontwikkeling gaat uit van 0% waardeontwikkeling voor de woningen (de verwachte waardedaling heeft zich niet doorgezet en lijkt op dit moment stabiel) en een waardestijging van 1,1% voor de niet-woningen.

Toeristenbelasting en hondenbelasting

De opbrengsten voor de toeristenbelasting en hondenbelasting zijn met het inflatiepercentage van 4,4% verhoogd.

Precariobelasting

De precariotarieven worden voor 2024 met 4.4% verhoogd.

In onderstaand tarievenoverzicht zijn de hierboven vermelde voorgestelde belastingtarieven 2024 opgenomen.

	2021	2022	2023	2024
<u>Hondenbelasting</u>				
eerste hond	88,08	89,28	92,04	96,00
tweede hond	132,36	134,16	138,36	144,36
elke volgende hond	174,60	177,00	182,52	190,56
<u>Toeristenbelasting</u>				
per overnachting	2,62	2,66	2,74	2,86

1.5 Heffingen en rechten

In de paragraaf lokale heffingen moet een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die (vanuit de diverse taakvelden) aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangeven.

Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead kan deze worden toegerekend aan de directe kosten van de taakvelden. Deze toerekening vindt voor heffingen extracomptabel plaats. Voor wat betreft het toerekenen van overhead aan de tarieven is gekozen voor een systematiek waarbij de totale overhead op taakveld 0.4 op basis van de volgende formule wordt verdeeld:

$$\text{Opslag taakveld} = \frac{\text{overhead} \times ((\text{aantal aan heffing toegerekende uren}) / (\text{totaal aantal verdeelde uren exclusief uren taakveld overhead}))}{1}$$

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hoe de gemeente invulling geeft aan de gemeentelijke zorgplichten is vastgelegd in het Integraal Water Keten plan (IWKp) 2019-2023.

Het uitgangspunt is dat de kosten voortkomend uit de zorgplicht voor 100% worden gedekt uit de rioolheffing. Het kostendekkingsplan uit het IWKp 2019-2023 is verwerkt in de begroting 2024. Momenteel wordt er in gezamenlijkheid met de Leidse Regio gewerkt aan het IWKP 2024-2028, welke in het eerste kwartaal van het jaar 2024 ter goedkeuring aan de Raad wordt aangeboden. Over de toekomstige financiële gevolgen als gevolg van noodzakelijke investeringen en het effect op de kostendekkendheid kan op dit moment nog niets gezegd worden.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.170.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld(en)	2.170.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	438.000
BTW	278.000
Totaal toerekenbare kosten	716.000
Totale kosten	2.887.000
Totale opbrengsten*	2.887.000
Kostendekkendheid	100%

Tarieven rioolheffing en beleidskeuzes

Een groot deel van de kosten hangt samen met het in stand houden van het rioolstelsel, terwijl slechts een beperkt deel van de kosten samenhangt met de mate van gebruik van de riolering. Omdat er mede hierdoor nauwelijks onderscheid te maken is naar individualiseerbaar profijt hanteert de gemeente Voorschoten een vast tarief per aansluiting.

Om beter aan te sluiten op de bredere invulling van de gemeentelijke watertaken heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de oude modelverordening vervangen door een nieuw model. Het nieuwe model bevat drie varianten voor het tarief, namelijk naar een vast bedrag, gebaseerd op de WOZ-waarde en naar waterverbruik.

Op basis van de huidige verordening wordt al rekening gehouden met de verbrede waterzorgtaken van de gemeente door een heffing voor percelen van waaruit afvalwater wordt afgevoerd en een heffing voor percelen van waaruit ander water dan afvalwater wordt afgevoerd.

Als voor het belastingjaar 2024 gekozen wordt voor een van de varianten uit het nieuwe model rioolheffingsverordening van de VNG, dan zal de impact voor belastingbetalers afhankelijk zijn van de gekozen variant. Als gekozen wordt voor de variant met een vast bedrag zal dit voor de belastingbetaler geen verschil uitmaken met de huidige tariefstelling. Wordt er gekozen voor een van de overige varianten dan heeft dit, afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde of gebruik drinkwater, impact op het individueel te betalen rioolheffing. De genoemde factoren WOZ-waarde en gebruik drinkwater hebben geen direct verband met de werkelijke kosten gebruik riolering.

De tarieven 2024 stijgen minimaal ten opzichte van 2023. Het tarief voor "Perceel met afvalwater" stijgt met 2,2% en het tarief voor "Perceel met alleen hemelwater" met 2,6%.

Soort woning/huishouden	Tarief 2023	Tarief 2024
perceel met afvalwater	€ 235,32	€ 240,48
perceel met alleen hemelwater	€ 13,92	€ 14,28

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De belasting wordt geheven per huishouden. De kosten voor de afvalstoffenheffing stijgen met name door een hogere doorbelasting aan salarislasten als gevolg van de CAO-verhoging. Het tarief afvalstoffenheffing stijgt in 2024 met 2,5%. De definitieve tarieven worden in december door de raad vastgesteld in de voor te leggen afvalstoffenverordening.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	3.550.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-177.000
Netto kosten taakveld(en)	3.373.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	1.126.000
BTW	491.000
Totaal toerekenbare kosten	1.617.000
Totale kosten	4.989.000
Totale opbrengsten	4.989.000
Kostendekkendheid	100%

Tarieven afvalstoffenheffing en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing in de gemeente Voorschoten is gedifferentieerd naar type woning (aanleunwoning, etagewoning en overige woning) en naar de grootte van het huishouden in de vorm van een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Hiermee wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan het principe 'de vervuiler betaalt' en blijft de uitvoering van de heffing bovendien praktisch uitvoerbaar.

Soort woning/huishouden	Tarief 2023	Tarief 2024
aanleunwoning	€ 292,38	€ 299,76
etagewoning (1ph)	€ 328,80	€ 337,08
etagewoning (mph)	€ 418,87	€ 429,36
overige woning (1ph)	€ 388,93	€ 398,64
overige woning (mph)	€ 479,26	€ 491,28

Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen en de opbrengst van het jaarlijks onderhoudsrecht. Voor 2024 is de geraamde opbrengst verhoogd met het inflatiepercentage.

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	393.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-8.000
Netto kosten taakveld(en)	385.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	318.000
BTW	21.000
Totaal toerekenbare kosten	339.000
Totale kosten	724.000
Totale opbrengsten	354.000
Kostendekkendheid	49%

Tarieven begraafplaatsrecht

De verordening Rechten begraafplaats Rosenburgh Voorschoten kent een tarieventabel met een uiteenlopend aantal tarieven voor de verschillende diensten. Uitgangspunt voor deze tarieven is 100% kostendekkendheid. Door de toerekeningssystematiek van overhead aan taakvelden bedraagt de kostendekkendheid voor 2024, 49%. Voor 2024 zijn de tarieven in navolging van de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. Voor 2024 is de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Berekening kostendekkendheid marktgelden		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	127.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	
Netto kosten taakveld(en)	127.000	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	28.000	
BTW	12.000	
Totaal toerekenbare kosten	40.000	
Totale kosten	166.000	
Totale opbrengsten	82.000	
Kostendekkendheid		49%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief voor iedere strekkende meter grond, waarvoor een standplaats wordt ingenomen, gemeten in de lengterichting. Er gelden aparte tarieven voor losse en vaste standplaatsen. Ten behoeve van een gelijkmatige ontwikkeling zijn deze tarieven met het inflatiepercentage verhoogd. Daarnaast worden op grond van deze verordening vanaf 2024 de elektriciteitskosten per soort verbruiker in rekening gebracht. Deze kosten worden niet opgenomen in het algemene tarief voor de standplaats. Dit omdat er verschillen zijn in het elektriciteitsverbruik per standplaats en de verschillen niet afhankelijk zijn van de ingebruikname van het aantal strekkende meters. Opname van de elektriciteitskosten in deze verordening zorgt voor een betere en eerlijkere kostendekkendheid. Uitgangspunt voor deze tarieven is 100% kostendekkendheid.

Standplaats	Tarief 2023	Tarief 2024
Losse standplaats, per strekkende meter, per dag	€ 3,80	€ 3,90
Vaste standplaats, per strekkende meter, per kwartaal	€ 43,50	€ 44,85

Elektriciteitskosten	Tarief 2023	Tarief 2024
Kleinverbruik, tarief per kwartaal	-	€ 13,56
Middelverbruik, tarief per kwartaal	-	€ 24,50
Grootverbruik, tarief per kwartaal	-	€ 57,30

Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn functioneel gegroepeerd. Van een aantal diensten wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen meerwaarde heeft.

Berekening kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
Burgerlijke stand	48.000	48.000	100%
Reisdocumenten	160.000	140.000	88%
Rijbewijzen	153.000	123.000	81%
Secretarieleges			
- Verstrekkingen uit basisregistratie personen			
- Bestuursstukken			
- Vastgoedinformatie			
- Overige publiekszaken			
- Gemeentearchief			
Totaal secretarieleges	111.000	71.000	64%
Huisvesting			
- Huisvestingswet			
- Leegstandswet			
- Gemeentegarantie	11.000	2.000	15%
Totaal leges huisvesting			
APV-vergunningen			
- Kansspelen			
- Kabels en leidingen			
- Verkeer en vervoer (ontheffing APV)			
- Diversen	88.000	36.000	41%
Totaal APV-vergunningen			
Verkeer en vervoer	95.000	14.000	15%
totaal leges Algemene dienstverlening	667.000	435.000	65%

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning)			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
Omgevingsvergunning	830.000	647.000	78%

Voor 2024 is de legesverordening aangepast aan de nieuwe tarievenstructuur van de Omgevingswet, waarbij de modelverordening van de VNG is gehanteerd. Als constant bedrag aan leges wordt geraamd € 400.000, hierop vindt een aanvulling plaats van incidentele projecten welke te verwachten zijn in 2024.

Kostendekkenheid blijft hierbij het uitgangspunt.

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
APV-vergunningen			
- Horeca			
- Organiseren van evenementen of markten			
- Prostitutiebedrijven			
- Kamperen			
- Marktstandplaatsen			
- Winkeltijdenwet			
- Ventvergunning, standplaatsvergunning			
Totaal APV-vergunningen	30.000	6.000	20%
Totaal leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn	30.000	6.000	20%

Tarieven, kostendekkendheid en kruissubsidiering leges

De tarieven voor de diverse leges worden jaarlijks in principe met het inflatiepercentage verhoogd, waarbij wordt uitgegaan van de reeds bestaande verdeling in de tarieven. Voor tarieven waarvoor een maximumbedrag geldt wordt uitgegaan van het maximaal toegestane bedrag.

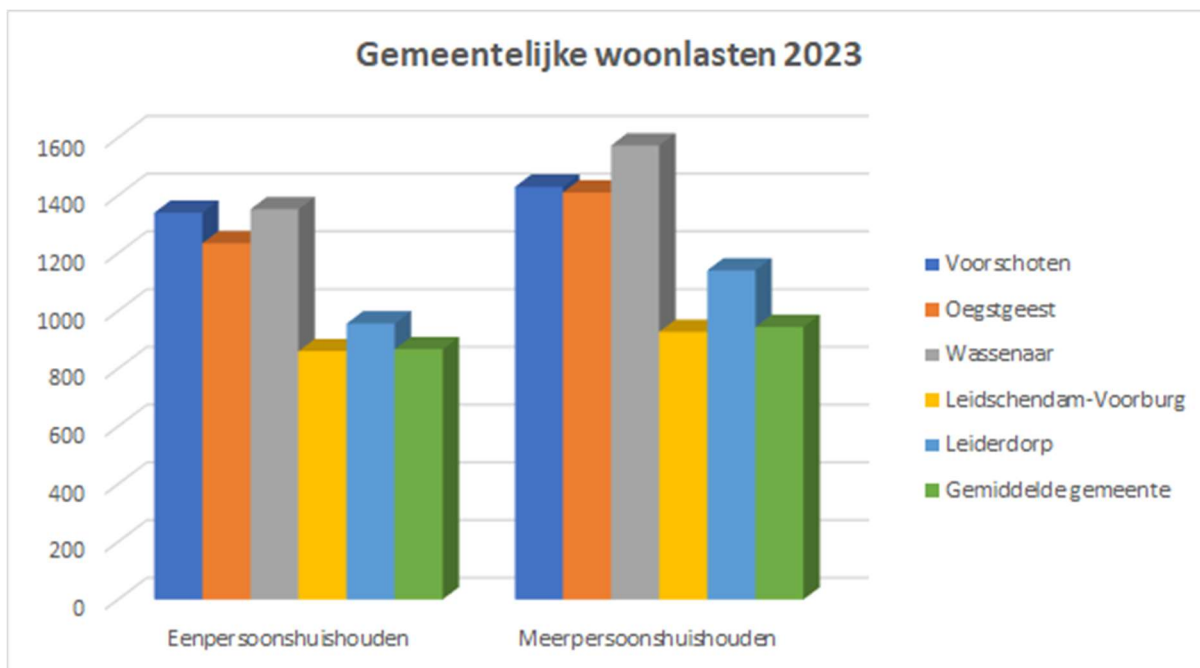
Op basis van de berekening van de kostendekkendheid is er binnen de drie titels geen sprake van kruissubsidiëring. Afhankelijk van het soort en aantal aanvragen omgevingsvergunning kunnen de legesopbrengsten fluctueren. Eventuele meer- of minderopbrengsten worden geëgaliseerd via de bestemmingsreserve kostendekkendheid omgevingsvergunning.

1.6 Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Om een beeld te geven van de gemeentelijke woonlasten van de inwoners van de gemeente Voorschoten is een vergelijking gemaakt met die van omliggende gemeenten en met de woonlasten in een gemiddelde gemeente.

Gemeentelijke woonlasten 2023	Voorschoten	Oegstgeest	Wassenaar	Leidschen dam-Voorburg	Leiderdorp	gemiddelde gemeente
Eenpersoonshuishouden	€ 1.340	€ 1.234	€ 1.352	€ 860	€ 956	€ 867
Meerpersoonshuishouden	€ 1.429	€ 1.410	€ 1.573	€ 927	€ 1.140	€ 944

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2023

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Voorschoten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling van de woonlasten ligt in Voorschoten wel lager dan de gemiddeld landelijke ontwikkeling. Dit gunstige beeld ontstaat doordat, zowel de afvalstoffen- en rioolheffing procentueel minder stijgt dan de in de kadernota afgesproken (beperkte) inflatiepercentage.

Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar $t-1$ (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

	2022	2023	2024
Totale woonlasten gezin Voorschoten in jaar t	€ 1.372	€ 1.429	€ 1.479
Woonlasten gemiddeld gezin in $t-1$ (cijfers Coelo)	€ 811	€ 904	€ 944
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x 100%)	169%	158%	157%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Voorschoten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling van de woonlasten ligt in Voorschoten ten opzichte van 2023 wel lager dan de gemiddeld landelijke ontwikkeling. Dit gunstige beeld ontstaat doordat, zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing minder stijgen dan het afgesproken inflatiepercentage, als gevolg van areaaluitbreiding (meer huishoudens). De OZB ontwikkelt zich volgens het afgesproken (beperkte) inflatiepercentage welke afgesproken is bij de kadernota.

1.7 Kwijtscheldingsbeleid

In de raadsvergadering van 2 april 2015 is de Verordening Kwijtschelding Gemeentelijke belastingen Voorschoten 2015 vastgesteld. Kwijtschelding is in Voorschoten mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, roerende-ruimtebelasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting (alleen eerste hond) en begraafplaatsrechten (alleen onderhoudsrecht). De kwijtscheldingsnorm in Voorschoten blijft gehandhaafd op de maximaal door het Rijk toegestane 100% van de bijstandsnorm. Dat wil zeggen dat iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking komt voor kwijtschelding, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijtschelding in aanmerking te komen. De kwijtschelding wordt uitgevoerd door de Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

De bedragen aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven.

Over het jaar 2024 worden naar verwachting de volgende bedragen aan kwijtschelding verleend:

• OZB	€	2.000
• Afvalstoffenheffing	€	172.000
• Rioolheffing	€	113.000
• Hondenbelasting	€	3.000

1.8 Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Voorschoten geldt dit voor de onroerende-zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en de BIZ-bijdragen.

1.9 Algemene ontwikkelingen

Verruiming lokaal belastinggebied

De gemeente is voor de inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk van inkomsten vanuit de rijksoverheid. Daarbij zorgt de huidige financieringssysteem voor schommelingen in inkomsten bij de gemeenten en biedt beperkte ruimte voor autonomie. Vanuit het VNG is er overleg met het Rijk voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. De lastenverzwaring voor inwoners dient vervolgens teruggedrukt te worden via lagere inkomstenbelastingen. Momenteel liggen er voorstellen over de verruiming op lokaal belastinggebied die bedoeld zijn voor de periode na 2025.

2.1 Inleiding

Op 29 januari 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Voorschoten. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten weliswaar is afgenomen maar nog steeds uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert namelijk een ratio weerstandsvermogen op van 3,0.

Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen.

Onderdeel van het proces van totstandkoming van de jaarrekening is de risico-inventarisatie. Daarbij is organisatiebreed een uitvraag gedaan om alle risico's in kaart te brengen. Voor ieder risico is een risicoprofiel opgesteld. De inventarisatie heeft een lijst met in totaal 24 risico's opgeleverd.

Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 80% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking te hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 20% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd. Met de opslag van 20% wordt afgeweken van het opslagpercentage van 10% dat is opgenomen in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen". Reden hiervoor is dat een opslag van 10% onvoldoende is om de overige risico's af te dekken.

De 'top 10' risico's tellen op tot € 5.606.000. Voor de overige risico's is het uitgangspunt dat deze geschat worden op 20% van de totale omvang van deze 'top 10'. Dit komt neer op € 1.121.000. Inclusief de opslag voor de overige risico's komt het totaal geactualiseerde risicoprofiel uit op € 6.727.000.

Exogene ontwikkelingen, zoals de hoge inflatie zorgen voor toename van de financiële omvang van het risicoprofiel. Per saldo zijn de financiële risico's van de gemeente opnieuw toegenomen ten opzichte van de risicoparagraaf in de jaarrekening van 2023. De jaarrekening 2023 was het laatste P&C instrument waarin het gemeentelijk risicoprofiel was geactualiseerd. In deze begroting komt het risicoprofiel ruim € 1,2 miljoen hoger uit.

De 'top 10' risico's zijn hieronder toegelicht.

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in %)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
1. Onvoorziene prijsstijgingen door economische ontwikkelingen	2.500	70	1.250	875
2. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied	1.000	90	900	810
3. Algemene uitkering Gemeentefonds	2.100	70	1.050	735
4. Garantstellingen	125.400	1	62.700	627
5. Staat van het riool	1.750	70	875	612
6. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan	2.000	50	1.000	500
7. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)	3.312	30	1.656	496
8. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor	2.297	35	1.148	401
9. Schade Vuilwateroverlast	2.500	30	1.250	375
10. Personele bezetting	500	70	250	175
Totaal				5.606
20% opslag overige risico's				1.121
Totaal risico's				6.727

(bedragen x € 1.000)

Deze risico's worden navolgend toegelicht.

1. Onvoorziene prijsstijgingen door economische ontwikkelingen

Door de aantrekkende economie in de afgelopen jaren is er over het algemeen sprake van hogere prijzen voor materiaal en arbeid. Dit wordt versterkt door de Coronapandemie en de Oekraïne-crisis waardoor een tekort aan grondstoffen is ontstaan en de prijzen stijgen. Dit zien we onder andere terug in de aanbestedingen en met name in het ruimtelijk domein. Prijsstijgingen zijn van alle tijden. Echter, sinds begin 2022 zien we een versnelling van buitenproportionele prijsstijgingen. Het risico bestaat dat de aanneemsom het beschikbare budget structureel significant overschrijdt. Dit heeft dan ook effect op het begrotingssaldo en de financiering van de gemeente: de benodigde externe financiering en de rentelasten nemen toe. Daarnaast ontstaat het risico dat bepaalde ambities en beleidsdoelstellingen niet, later of moeizaam gerealiseerd kunnen worden.

Toelichting

Projecten maar ook reguliere (onderhoud) activiteiten ondervinden hinder van schaarste aan personeel en materialen, wat een prijsopdrijvend effect heeft. Gehanteerde indexeringen zijn onvoldoende om de stijging van de prijzen voor (infrastructurele) werken door hoogconjunctuur op te vangen. Daarnaast kan dit ook resulteren in aanbestedingen die fors duurder uit dreigen te vallen dan begroot. De gemeentelijke uitgaven op inkopen bedragen op jaarbasis gemiddeld € 25 miljoen. Bij een prijsstijging die gemiddeld 10% hoger ligt dan het prijsniveau waarmee in de begroting rekening is gehouden komt dit neer op € 2,5 miljoen aan hogere uitgaven. De kans dat de gemeente in 2024 en de jaren erna een dergelijke prijsstijging zal moeten opvangen beschouwen wij als zeer reëel. Vandaar dat de kans op dit risico op 70% wordt gesteld.

Beheersmaatregelen

Gedurende de verschillende fasen van de projecten en/of activiteiten moeten kostenraming zo goed mogelijk geactualiseerd worden op basis van de marktontwikkelingen. Ontwikkelingen

omtrent, aanneemsommen, indexeringen, inflatie en de eventuele overschrijdingen volgen we op de voet om de financiële risico's te beoordelen. Aan de hand hiervan worden significante afwijkingen op het prijspeil gesignaleerd en waar mogelijk wordt dit aangepast in de ramingen.

2. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied

Met de vaststelling van het bestemmingsplan voor de Intratuinlocatie was duidelijk dat de ontsluiting van de nieuwe wijk aan de Leidse kant uitgewerkt en afgestemd moet worden met de gemeente Leiden. Voor deze ontsluiting is een bestemmingsreserve van € 300.000 beschikbaar gesteld. Met Leiden is gekomen tot een optimaal en veilig ontwerp. De raming van de kosten van dit ontwerp overstijgt de bestemmingsreserve ruim.

Met Leiden lopen gesprekken om heel scherp te krijgen welke kosten van dit ontwerp echt aan de ontsluiting kunnen worden toegeschreven en daarmee redelijkerwijs voor rekening van Voorschoten zijn. We proberen scherp aan de wind te zeilen, maar dat we extra kosten gaan krijgen is duidelijk.

Toelichting

Bij de vaststelling van de Anterieure Overeenkomst in 2019 met Synchron bv, is voor de Verkeersaansluiting met Leiden een 50%-50% - afspraak gemaakt over de realisatie van de bovenwijkse voorzieningen. Indertijd is door extern adviesbureau Sweco een globaal ontwerp gemaakt en begroot. In het verlengde daarvan is de huidige bestemmingsreserve in het leven geroepen.

Het ontwerp dat nu voorligt is beter en veiliger dan waar we in 2019 vanuit gingen. Voorschoten is bij dit ontwerp betrokken en staat achter dit ontwerp. De kosten zijn echter veel hoger dan we in 2019 konden voorzien. Deels heeft dit te maken met watercompensatie en groencompensatie.

De projectontwikkelaar Synchron zal ook een bijdrage moeten leveren, maar heeft ook geen rekening kunnen houden met ca. € 1,5 miljoen. Wij verwachten met inachtneming van de anterieure overeenkomst dat Synchron uitgaat van € 200.000 a € 300.000.

Met de inzichten van nu zit er een verschil van € 900.000 a € 1 miljoen tussen gereserveerd geld en de raming van Leiden die voorligt. Gelet op de onderhandelingen die nog met én gemeente Leiden én de projectontwikkelaar moeten plaatsvinden wordt de extra benodigde gemeentelijke bijdrage geschat op een bedrag tussen de € 800.000 en € 1 miljoen. De kans dat dit risico zich zal voordoen wordt vooralsnog ingeschat op 90%.

Beheersmaatregelen

Hoewel we de extra kosten nog niet precies kunnen benoemen, zullen we de raad zo vroeg als mogelijk meenemen in deze ontwikkeling. In 2024 komen we met een apart voorstel hierover naar de raad.

3. Algemene uitkering Gemeentefonds

De gemeente loopt het risico op lagere inkomsten algemene uitkering gemeentefonds door exogene ontwikkelingen zoals:

- Nadelige herverdeeleffecten bij wijzigingen in het verdeelmodel;
- Een lagere uitkering van de onderbesteding van het BTW compensatiefonds. (Het BTW compensatiefonds is een fonds dat is gevoed door een onttrekking uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen de BTW die zij hebben betaald voor het uitvoeren van overheidstaken bij dit fonds declareren. Indien er na het verstrijken van een boekjaar nog middelen resterend in dit fonds, dan worden deze teruggestort naar het gemeentefonds en over de gemeenten verdeeld via de algemene uitkering. Bij het opstellen van de begroting dienen de ramingen van inkomsten uit deze onderbesteding gebaseerd te zijn op het laatste realisatiejaar. Het risico bestaat dat er minder uit dit fonds naar de algemene uitkering terugvloeit dan in het voorgaande jaar.);
- Ontwikkelingen in de uitkeringsbasis.

Toelichting

De ontwikkelingen op het gebied van de herverdeling van het gemeentefonds worden op de voet gevolgd. Met de meicirculaire 2022 is bekend geworden wat de herverdeeeffecten zijn van de wijzigingen van het objectief verdeelmodel. Voor gemeente Voorschoten pakt het herverdeeeffect structureel nadelig uit met een korting die uiteindelijk kan oplopen tot € 140 per inwoner. Het rijk heeft in de meicirculaire 2022 besloten een ingroeipad te hanteren, waarbij het tekort per gemeente in deze kabinetsperiode maximaal mag oplopen tot € 37,50 per inwoner in 2025. Dit is dan ook zo verwerkt in voorliggende begroting.

Hoe dit herverdeeeffect uit zal pakken vanaf 2026, hangt af van een evaluatie van het gewijzigde verdeelmodel, en besluiten over een eventueel nieuw ingroeipad door een volgend kabinet. Het risico bestaat dat het tekort vanaf 2026 nog verder zal oplopen tot maximaal € 140 per inwoner (een verdere daling van de inkomsten met € 102,50 per inwoner). Dit risico loopt de gemeente vanaf 2026 en bedraagt maximaal jaarlijks structureel € 2,63 mln. (25.627 inwoners * € 102,50).

Het maximale risico op de overige beschreven ontwikkelingen wordt geraamd op € 0,2 miljoen. Door nadere afspraken tussen Rijk en VNG over het vastzetten van de volumecomponent van het accres in de jaren 2022-2025 is het risico van nadelige gevolgen door onderbestedingen van de rijksbegroting niet langer aanwezig. Het risico op nadelige effecten op de inkomsten door een hogere beroep op het BTW compensatiefonds en mutaties in de uitkeringsbasis blijft wel aanwezig.

Beheersmaatregelen

In de raming van de algemene uitkering gemeentefonds is in de begroting met ingang van 2026, een stelpost opgenomen voor inkomstenderving algemene uitkering als gevolg van een verdere oplopende korting/ als gevolg van het herverdeeeffect. Daarbij is uitgegaan dat ook in 2026 en verder het huidige ingroeipad wordt voorgezet, wat betekent dat de korting in 2026 oploopt met €15 per inwoner. Hiervoor is in de begroting m.i.v. 2026 een stelpost opgenomen van € 385.000. In 2027 loopt de stelpost op naar € 770.000.

Rekening houdend met genomen beheersmaatregelen is het maximale risico op een nadeel uit de herverdeling € 1,9 miljoen (€ 2.63 mln. – € 0,77 mln.) Het maximale risico op de overige beschreven ontwikkelingen wordt geraamd op € 0,2 miljoen. Hiermee wordt het maximale risico algemene uitkering gemeentefonds geschat op € 2,1 miljoen. De kans op dit risico wordt hoog ingeschat en daarom geraamd op 70%.

4. Garantstellingen

Het financiële risico dat de gemeente loopt als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie.

Toelichting

Conform de Financiële Verordening artikel 8 besluit het college niet over het verstrekken van garanties groter dan € 75.000 dan nadat de raad gelegenheid heeft gehad wensen en bedenkingen te uiten. Een actief garantiebeleid vergt ook een actieve sturing op de risico's van afgegeven garanties. Tot op heden zijn er geen signalen binnengekomen dat partijen niet aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen en is er nooit door geldverstrekkers aanspraak gemaakt op eerder afgegeven garanties. De kans dat het risico zich zal voordoen wordt om die reden als laag ingeschat, namelijk maximaal 1%. De financiële impact kan wel heel groot zijn. De maximale omvang van alle nog openstaande bankgaranties aan instellingen en particulieren bedraagt ultimo 2022 € 125,4 miljoen. Doordat partijen hebben afgelost op de openstaande leningen is de totale schuld waar de gemeente borg voor staat met ruim 4 miljoen afgenomen. Vooralsnog kan hiermee het risicoprofiel vastgesteld worden op ca. € 0,63 miljoen.

Beheersmaatregelen

Het gemeentelijk beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg

worden afgegeven. Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast worden de hiernavolgende beheersmaatregelen toegepast:

- Jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening worden de financiële gegevens van de geldnemende organisaties beoordeeld.
- De financiële instellingen (geldgevers) jaarlijks wijzen op de plicht om betalingsachterstanden op geborgde geldleningen te melden.

5. Staat van het riool

Door achterstaand onderhoud van het riool en veranderende klimaatomstandigheden bestaat het risico dat een deel van het riool verzakt of het begeeft.

Toelichting

Momenteel is onvoldoende inzicht in de status van rioolobjecten door verouderde en/of niet uitvoeren van inspecties op de objecten. Geschat wordt dat bij 5% van het riool sprake is van een erbarmelijke staat. Voor de totale vervanging van het riool zou een investeringsbedrag van € 35 miljoen nodig zijn. Voor een onvoorziene vervanging van 5% van het totale riool zou maximaal een bedrag van € 1,75 miljoen nodig zijn. Gelet op de klimaatveranderingen wordt de kans ingeschat op hoog, 70%.

Beheersmaatregelen

Bij het vervangen van het riool werkt de gemeente zo veel als mogelijk risico gestuurd. De inventarisatie van de staat van het riool zal in 2023 worden afgerond. Het op te stellen IWKP 2024-2028 zal toezien op het inlopen van achterstaand onderhoud. De behandeling van het raadsvoorstel IWKP 2024-2028 staat gepland in het eerste kwartaal 2024.

6. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan

De kwaliteit van het beton bij de Tunnel Horst en Voordelaan ter hoogte van het gesloten / overkluizend spoordragend deel verkeert mogelijk in slechte staat. De onzekerheid over de eventuele hoogte van deze kosten, brengt een financieel risico met zich mee. Eventueel herstel hiervan vormt een kostenpost die niet begroot is.

Toelichting

ProRail heeft IV infra opdracht gegeven voor betononderzoek aan de toeritten, West en Oost. Op basis van de verzamelde gegevens uit het onderzoek wordt een herbeoordeling uitgevoerd. Na de resultaten van het betononderzoek worden de acties en kosten i.o.m. ProRail en gemeente Voorschoten besproken. De gemeente is nog in gesprek met ProRail over de gemeentelijke bijdrage in de kosten. Verwacht wordt dat de kosten voor de gemeente maximaal op 2 miljoen uit zullen komen. De kans hierop is 50%.

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen en onderzoeken vanuit ProRail omtrent de technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan worden nauwlettend in de gaten gehouden. Indien nodig wordt de begroting, kosten raming en kans hierop aangepast.

7. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)

De gemeente loopt het risico op hogere uitgaven binnen het sociaal domein door het open einde karakter van onder andere de jeugdhulp en de Wmo. Factoren die hierbij een rol spelen zijn de stijging van de omgang van de doelgroep, de stijging van de zorgkosten en de toenemende complexiteit van zorgvragen.

Toelichting

Bij het bepalen van het maximale risico wordt uitgegaan van 20% van het totale budget van € 14,4 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat op redelijk klein (30%), omdat de begroting in de reguliere P&C-cyclus wordt aangepast op basis van de laatste prognoses.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de eventuele ontwikkelingen die zich voor hebben gedaan. Eventuele financiële consequenties worden in de reguliere P&C-cyclus verwerkt. Daarnaast bestaat er sinds 2021 een dashboard voor zowel jeugdhulp als de Wmo, waarmee de sturing is verbeterd. Ten slotte wordt er gewerkt aan het implementeren van kostenbesparende maatregelen.

8. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor

Financieel verlies op de grondexploitatieprojecten en bestuurlijke imago schade.

Toelichting

In bovenstaande tabel is het risicoprofiel op eindwaarde opgenomen. Op basis van de mondiale prijsstijgingen, veroorzaakt door de hoge vraag naar grondstoffen en het beperkte aanbod door o.a. de coronacrisis en de Oekraïne-crisis, is het risicoprofiel geactualiseerd. Daarbij is uitgegaan van onderstaande risico's:

1. Hogere plankosten € 155.000, kans 25%
2. Hogere kosten, slopen, saneren € 70.000, kans 50%
3. Hogere kosten archeologie € 87.000, kans 25%
4. Hogere kosten woonrijp maken € 552.000, kans 25%
5. Conjectureel-vertraging € 617.000, kans 25%
6. Conjectureel-opbrengstdaling € 798.000, kans 50%
7. Niet ontvangen Provinciale subsidie fase € 18.000, kans 50%

De omvang van het risico bedraagt daarmee € 2.297.000 en is daarmee € 374.000 afgenomen ten opzichte van de laatste actualisatie. Ook de kans dat deze financiële risico's zich zullen verdoen is flink afgeschaald. Deze komt nu uit op gemiddeld 35%. Bij de vorige actualisatie kwam deze nog uit op 49%. De oorzaak van de daling van de risico-omvang en de kans is dat de grondexploitatie Duivenvoordecorridor nu verder in uitvoering is.

Beheersmaatregelen

- Projectrapportages
- Jaarlijkse bijstelling van de grondexploitatie bij de jaarrekening. Eerstvolgende actualisatie zal zijn bij de jaarrekening 2023.

9. Schade Vuilwateroverlast

Als gevolg van storingen, menselijk handelen, verstoppingen, breuk of ander externe onverwachte situaties (stroomstoring/hevige regenval/uitval hoofdgemalen van hoogheemraden) kan het sprake zijn van een niet goed functionerend rioolstelsel water vuil water in het openbaar gebied loopt.

Toelichting

Door klimaatveranderingen neemt de kans op extreme regenval en stroomuitval toe. Het risico daarbij is dat het riool het water niet goed kan verwerken. Het riool in Voorschoten is grotendeels een gemengd stelsel; schoon en vuil water worden door dezelfde rioolbuis getransporteerd. In geval van overstromingen van het riool zal daardoor vervuild water aan de oppervlakte komen. Verwacht wordt dat in dat geval enkele straten onder zouden kunnen lopen. Geschat wordt dat het herstel van de milieuschade de gemeente maximaal € 2,5 miljoen zal kosten. De kans dat dit gebeurd is de afgelopen jaren door de klimaatveranderingen toegenomen en wordt geschat op 30%.

Beheersmaatregelen

Tijdig onderhoud aan de riolering. Door daarbij een programma op te zetten dat het gemeente stelsel wordt vervangen door een gescheiden stelsel kan de kans op vuilwateroverlast aanzienlijk worden verkleind.

10. Personele bezetting

Het aantrekken en behouden van voldoende en kwalitatief goed personeel is afhankelijk van de

aantrekkingskracht van de gemeente op nieuwe medewerkers en het aanbod op de arbeidsmarkt. Op het moment dat vacatures niet kunnen worden ingevuld kan het noodzakelijk zijn gebruik te maken van duurdere inhuur.

Toelichting

Voor steeds meer functies zijn moeilijk of geen geschikte kandidaten te vinden. De krapte op de arbeidsmarkt neemt steeds meer toe. Bij de start van de zelfstandige gemeentelijke organisatie per 1 september 2021 was een groot deel van de functies vacant. Daarnaast zorgen de vergrijzing van het personeelsbestand en nieuwe gemeentelijke opgaven zoals verduurzaming, inburgering, opvang van Oekraïners en statushouders voor een toegenomen vraag naar nieuw personeel. *Daarnaast speelt de verdere ontvlechting van de samenwerking met Wassenaar in 2024 een belangrijke rol. In 2024 stopt de samenwerking met Wassenaar op het gebied van Welzijn, waar gemeente Voorschoten de uitvoering voor haar rekening nam.*

Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is het op bepaalde functies steeds vaker noodzakelijk om in te huren. Soms levert ook dat een probleem op, omdat goede inhuurkrachten ook steeds schaarser worden. Het risico raakt de financiën (de noodzaak om in te huren wordt steeds groter, wat hogere kosten met zich meebrengt) en de bedrijfsvoering (taken kunnen in het gedrang komen en kennis kan verdwijnen uit de organisatie). De maximale omvang van dit risico wordt geschat op € 500.000. De kans dat dit risico zich zal voordoen wordt geschat op 70%.

Beheersmaatregelen

De gemeente heeft de ambitie medewerkers te werven en aan zich te binden om minder afhankelijk te zijn van inhuur. Daarvoor hebben we een aantrekkelijk aanbod aan uitdagingen, opgaven en ambities met passende arbeidsvoorwaarden neergezet en wordt stevig ingezet op het werven van eigen personeel. Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is inhuur onvermijdelijk. Daarbij is in 2024 extra geld beschikbaar voor een arbeidsmarktoffensief en arbeidsmarktcommunicatie om de positie als werkgever aantrekkelijker te maken. Daarbij kan er in 2024 nog een beroep gedaan worden op de resterende middelen van de bestemmingsreserve reorganisatie.

2.3 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is onderstaand weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 20.227.000}}{\text{€ 6.727.000}} = 3,0$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4 wat staat voor voldoende weerstandscapaciteit. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten is met een uitkomst van 3,0 derhalve uitstekend.

2.4 Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Kengetallen:	Indicatoren Voorschoten (%)					Normen VNG (%)		
	Verslag	Begroting				Voldoende	Matig	Onvoldoende
	2022	2024	2025	2026	2027			
1a. Netto schuldquote	20,6	41,5	42,1	59,7	83,4	<100	>100 / <130	<130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	15,5	36,4	36,7	53,9	77,6			
2. Solvabiliteitsratio	43,2	36,5	37,6	34,1	29,5	>50	<50 / >30	<30
3. Structurele exploitatieruimte	6,3	1,0	3,3	-1,8	-3,7	>0,6	<0,6 / >0	0
4. Grondexploitatie	5,0	2,4	0	0	0	Geen norm		
5. Belastingcapaciteit	152,4	156,6	-	-	-	<100	>100 / <120	>120

Toelichting kengetallen

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen). Ten opzichte van het jaarverslag 2022 is een stijging zichtbaar op de gecorrigeerde netto schuldquote. Bij een hoger begrotingstotaal wordt deze stijging veroorzaakt door een per saldo hogere netto schuld.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). De solvabiliteit verslechtert ten opzichte van het jaarverslag 2022 en neemt de komende jaren nog meer af door de toename van het totaal vermogen. De solvabiliteit wordt door de VNG beoordeeld met 'matig'.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Ten opzichte van het jaarverslag 2022 verslechtert deze en deze trend zet de komende jaren, met uitzondering van 2025, verder door. In 2026 en 2027 wordt de structurele exploitatieruimte negatief. De begrotingsruimte wordt volgens de VNG normen beoordeeld als 'voldoende' tot en met 2025.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Vanaf het jaar 2025 loopt de grondexploitatie af.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente de eigen inkomsten aanspreekt en dus beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Voorschoten liggen hoger dan het landelijk gemiddelde.

De ontwikkeling van de woonlasten ligt in Voorschoten ten opzichte van 2023 lager dan de gemiddelde landelijke ontwikkeling van vorig jaar. Dit gunstige beeld ontstaat doordat zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing minimaal stijgen (lager dan de inflatiecorrectie). De OZB ontwikkelt zich conform het in de kadernota 2024 afgesproken inflatiepercentage.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat de schuldenomvang van Voorschoten voldoende is volgens de VNG-normen. Daar tegenover wordt een risico gelopen op de resterende ingenomen grondpositie en wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt. De structurele exploitatieruimte kan voor de jaren 2024 en 2025 getypeerd worden als 'voldoende'.

De overschotten in de eerste twee jaar zijn het gevolg van bijgestelde ramingen voor de inkomsten uit het gemeentefonds. De bijstellingen zijn het resultaat van afspraken tussen de VNG en het Rijk over de stabiliteit van het gemeentefonds in de jaren 2022-2025. Het jaar 2026 wordt door de VNG bestempeld als ravijnjaar, mede door lagere inkomsten uit het gemeentefonds wordt de structurele exploitatieruimte negatief. Deze trend zet zich door naar 2027.

3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in hoe het gemeentelijk kapitaal in stand wordt gehouden. Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente zoals wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen. De diverse kapitaalgoederen zijn onderdeel van de taakvelden 2.1 Verkeer en vervoer, 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie en 7.2 Riolering. De budgetten van vastgoed staan verspreid over de begroting in het taakveld waarvoor zij een functie vervullen. Het beleidsmatige deel van vastgoed staat beschreven onder 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden.

3.2 Beleidskader

Bij het in stand houden van de kapitaalgoederen maken we een onderscheid tussen jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. De budgetten voor jaarlijks onderhoud zijn per jaar op een gelijkblijvend niveau opgenomen binnen de exploitatiebegroting van het programma. Deze paragraaf richt zich op het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Groot onderhoud vindt plaats om de levensduur van een kapitaalgoed te verlengen. Om het groot onderhoud zonder fluctuaties te bekostigen treffen we voorzieningen. Jaarlijks wordt een evenredig bedrag gestort in de voorzieningen vanuit de exploitatie. De uitgaven voor groot onderhoud in een bepaald jaar onttrekken we uit de voorzieningen. Als kapitaalgoederen aan het eind van de levensduur zijn, vindt een vervangingsinvestering plaats. De kosten van de vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven met ingang van het jaar na realisatie op basis van de levensduur van het nieuwe kapitaalgoed. De afschrijvingstermijnen voor de diverse soorten kapitaalgoederen zijn vastgesteld op basis van de Financiële verordening gemeente Voorschoten 2023.

Basis op orde

De beheerdata vormen een cruciaal onderdeel voor het in stand houden van de kapitaalgoederen. Deze gegevens worden verwerkt in beheersystemen, die worden gevuld en geactualiseerd vanuit nieuwe ontwikkelingen, onderhoudsprojecten, schouwen en inspecties. Het actualiseren, ontsluiten en analyseren van beheerdata is een continu proces, welke wordt ondersteund met behulp van een geografisch informatiesysteem. Met actuele data wordt het mogelijk om te sturen op prestaties, risico's en kosten.

Een dorp voor iedereen

Bewoners in Voorschoten zijn betrokken bij het in stand houden van de fysieke leefomgeving. Op diverse locaties gaan inwoners aan de slag in het openbaar groen en zorgen voor een hogere kwaliteit en samenhang in een straat of buurt. Dit willen wij verder voortzetten. Door gebruik te maken van een integrale benadering en burgerparticipatie zetten wij in op een actieve inbreng van inwoners en ondernemers en nemen hen mee in de afwegingen die gemaakt worden. Ook bij reguliere werkzaamheden in de fysieke leefomgeving communiceren wij actief over wat er wordt uitgevoerd en waarom dit wordt uitgevoerd. Want alleen samen kunnen wij het dorp mooier maken.

3.3 In stand houden kapitaalgoederen

Het beheer en onderhoud van de meeste onderdelen gebeurt op basis van de op 5 april 2023 door de raad vastgestelde integrale beheerplannen openbare ruimte 2023 – 2026. Deze nieuwe beheerplannen gaan leiden tot een meer integrale aanpak waarmee het beheer van de openbare ruimte in Voorschoten nog meer toekomstbestendig kan worden vormgegeven. Hiermee wordt gekozen voor een nieuwe visie op beheer die over meer gaat dan enkel het in stand houden van de openbare ruimte.

Hiermee zijn tevens de beheermaatregelen met financiële onderbouwing voor de komende vier jaar vastgelegd en daarmee is voor de komende 4 jaar duidelijk hoe en op welke wijze de gemeente Voorschoten met het beheer van de openbare ruimte omgaat. Bij het opstellen is het onderhoudsniveau C als uitgangspunt genomen met tevens een financiële doorkijk naar onderhoudsniveau B. Ook areaalwijzigingen ten opzichte van eerdere beheerplannen zijn in beeld gebracht en verwerkt. Bij de financiële doorrekening van de beheerplannen is uitgegaan van het prijspeil 1 januari 2023. Het in ordelijke staat houden van kapitaalgoederen draagt bij aan het functioneren, de veiligheid en daarmee het welzijn van de samenleving. Daarnaast is de fysieke leefomgeving van groot economisch belang en draagt deze bij aan de aantrekkelijkheid van Voorschoten om te verblijven en om in te investeren. Dit doen wij in samenwerking met betrokken partijen om te komen tot een aantrekkelijk en groen dorp.

Voor riolering is het Integraal waterketenplan 2019-2023 (IWKP), voor vastgoed het Beheerplan Vastgoed 2021-2024 en voor Tractie 2019-2023 van toepassing.

Beheerplan	Areaalgegevens	Kwaliteits - niveau	Toelichting
Wegen 2023-2026	1.079.000 m2	C	Het uitgangspunt is om de functionaliteit en veiligheid te waarborgen.
Civiele kunstwerken 2023-2026	107 stuks	C	Het uitgangspunt is het waarborgen van de functionaliteit en de veiligheid te garanderen.
Openbare verlichting (Notitie exploitatiekosten Openbare Verlichting)	Lichtmasten: 4.439 stuks Armaturen, ABRI's, MUPI's, en digitale informatieborden: 4.589 stuks Lampen: 4.628 stuks Kabel: 56 km Voedingskasten: 14 stuks	C	Het beheer van de openbare verlichting is erop gericht om de bedrijfszekerheid te waarborgen en het areaal veilig en duurzaam in stand te houden.
Verkeersregelinstallaties	11 stuks	C	Het areaal is op orde en geheel voorzien van ledverlichting. De uitgangspunten zijn het waarborgen van de bedrijfszekerheid en een duurzame instandhouding.
Wegmeubilair en RVV-bebording 2023-2026	Circa 7.620 stuks	C	Het waarborgen van de functionaliteit van verkeersborden, hekwerken, fietsvoorzieningen en palen.
Integraal waterketenplan 2019-2023	Riool: circa 144 km Gemalen: 100 stuks	Basis	Het uitgangspunt voor de riolering is het in stand houden van het

(IWKP)			rioolsysteem tegen zo laag mogelijke kosten waarbij de veiligheid en volksgezondheid wordt gewaarborgd.
Water IWKp 2024-2028	Circa 22,4km	-	Er wordt ingezet op het in stand houden van waterbouwkundige kunstwerken zoals steigers, fonteinen en op monitoring waterkwaliteit.
Groen 2023 - 2026	Groen: circa 103 ha Bomen: 11.889 stuks	C	<p>Het openbaar groen en bomen zijn een beeldbepalend onderdeel van de leefomgeving. Het uitgangspunt is het duurzaam, veilig en in samenwerking met inwoners in stand houden van het openbaar groen. Inwoners hebben hierin een belangrijke bijdrage. Zij zorgen voor een hogere kwaliteit en voor meer sociale samenhang. Vanuit de gemeente worden initiatieven door inwoners actief ondersteund, wat heeft geresulteerd dat ruim 1,3 hectare wordt beheerd door inwoners.</p> <p>Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaat adaptief maken van de buitenruimte. Voorbeelden zijn meer bomen met meer diversiteit aan soorten, zodat er in 2050, 5% meer bomen hebben ten opzichte van 2021. Bij de vervanging van groen wordt voor een groot deel gekozen uit inheemse - en bij-vriendelijk beplanting.</p>
Spelen 2023-2026	430 stuks	C	Een aantrekkelijke speelomgeving voor kinderen en jongeren is het uitgangspunt. Om dit te bereiken wordt bij het herinrichten van speelplekken ingezet op centrale uitdagende speelplekken in een wijk en spelen met natuurlijke materialen. Voor jongeren wordt gekeken naar het uitdagend maken van sportfaciliteiten en aantrekkelijke chillplekken.
Tractie	Op dit moment er 26 tractiemiddelen met een kenteken, hierbij zijn ook 5 zgn. MMBS-voertuigen (Motorvoertuig Met	Sober	De voertuigen zijn er ter ondersteuning van het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Zo worden de voertuigen onder andere ingezet voor het in stand houden van de leefomgeving,

	Beperkte Snelheid) inbegrepen.		afvalinzameling, toezicht en facilitaire zaken. Het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering en het waar mogelijk verduurzamen zoals elektrificatie van het wagenpark zijn de uitgangspunten voor het onderhoud en vervanging van voertuigen.
Vastgoed 2021-2024	Maatschappelijk & commercieel:13 Sport & bewegen:5 Eigen huisvesting: 5 Woningen: 3 Bijzondere objecten: 6	Sober	Het Beheerplan 2021-2024, zoals deze door de raad is vastgesteld is nog steeds ons vastgoedbeleid. De verdeling van de vastgoedportefeuille in een kernportefeuille en een strategische portefeuille is daarvan een exponent. Het vastgoed moet veilig en functioneel zijn. Het vastgoed zal in één portefeuille teruggebracht worden, verduurzaming zal daar ook onderdeel van uitmaken. Hierdoor kunnen we de portefeuille toekomstbestendig maken.

3.4 Budgettair kader

In de onderstaande tabellen zijn de budgetten voor het in stand houden en vervangingen van de kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt. Vanuit een eenduidige ontsluiting van informatie zijn de tabellen gelijk van opbouw.

Exploitatie

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Wegen	1.131	1.169	1.199	1.242	Herstelwerkzaamheden asfalt, bestrating, markeringen en inspecties.
Civieltechnische kunstwerken	301	309	322	338	Reinigingen, schilderen, herstelwerkzaamheden en inspecties.
Openbare verlichting	451	455	463	467	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen.
Verkeersregelininstallaties	185	185	185	185	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen.
Wegmeubilair	59	59	59	59	Reinigen, herstellen en vervanging.
Riolering (IWKP)	1.245	1.373	1.453	1.528	Reparaties, verhelpen storingen, reiniging en inspecties.
Oppervlaktewater	521	526	530	534	Maaien en krozen, baggeren, reparaties beschoeiingen.
Groen & bomen	1.571	1.571	1.559	1.559	Onderhoud beplanting, bomen, maaien gras, verwijderen onkruid en zwerfvuil, herstellen en vervanging van beplanting en bomen.
Speelvoorzieningen	349	349	349	349	Veiligheidscontroles, reparaties en onderhoud.
Voertuigen	705	710	713	711	Belastingen, verzekeringen, brandstof en onderhoud.
Vastgoed	1.198	1.214	1.212	1.306	Dagelijks onderhoud, elektra, water.

Bedragen x € 1.000 (incl. dotatie voorziening en kapitaallasten, excl. interne uren)

Voorziening

Hieronder zijn de geraamde onttrekkingen voor de komende jaren weergegeven.

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Wegen	409	179	1.029	841	Vervangen toplaag asfalt wegen en groot onderhoud elementenverhardingen
Civieltechnische kunstwerken	134	59	103	443	Groot onderhoud aan bruggen, tunnels en geluidsschermen
Openbare verlichting	100	233	108	99	Groot onderhoud en vervanging van de openbare verlichting
Verkeersregelininstallaties	74	223	48	9	Groot onderhoud van verkeersregelininstallaties en pollers
Speelvoorzieningen	234	99	24	431	Groot onderhoud en vervanging van speeltoestellen en valondergronden
Vastgoed	432	346	271	271	Groot onderhoud gebouwen

Bedragen x € 1.000

Investering

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Bruggen / civieltechnische kunstwerken	198	357	526	1.459	Vervanging van bruggen, geluidsschermen en tunnels
Wegen	1.010	338	1.417	1.138	Vervangen van asfalt en elementenverhardingen
Openbare verlichting	100	233	108	77	Vervangen van lichtmasten en armturen
Verkeerskundige maatregelen	566	360	360	360	Toepassen van verkeerskundige maatregelen
Verduurzaming Vastgoed	33	-	-	-	Toepassen van verduurzamingsmaatregelen
Ambachts- en Baljuwhuis (verbouwing)	500	-	-	-	Verbouwing en verduurzaming van het Ambachts- en Baljuwhuis
Woonwagendstandplaatsen	900	-	-	-	Realisatie van woonwagendstandplaatsen
Atletiekbaan Voorschoten '97	624	-	-	-	Renovatie van de atletiekbaan Voorschoten'97
Richard Wagnerlaan 22	950	-	-	-	Renovatie en verduurzamen van Richard Wagnerlaan
Fortgenschool (voorbereidingskrediet)	-	300	-	-	Voorbereidingskrediet t.b.v. realisatie van nieuwe Fortgensschool
Fortgenschool	-	-	4.096	-	Realisatie van een nieuwe Fortgensschool
Nutsbasisschool	-	-	-	4.301	Realisatie van een nieuwe Nutsbasisschool
Koninklijke Marinelaan / gemeentewerf	-	-	1.741	1.741	Realisatie van een nieuwe gemeentewerf
Gemeentehuis upgrade & verduurzamen	-	-	-	5.668	Upgraden en verduurzamen van het gemeentehuis
Tractie buiten gesloten systeem	12	24	-	-	Vervanging van auto's, vrachtwagens buiten het gesloten systeem
Overige	-	-	-	-	Vervangen van meubilair in de raadzaal en begraafplaats Rosenburgh
Riolering	7.738	3.850	3.850	3.850	Vervanging en groot onderhoud van de riolering en gemalen
Oppervlaktewater	150	150	150	150	Vervanging van beschoeiingen, steigers, duikers en damwanden
Afval	250	250	100	100	Vervangen van ondergrondse - en bovengrondse containers
Voertuigen binnen gesloten systeem	427	71	-	-	Vervanging van auto's, vrachtwagens binnen het gesloten systeem

Bedragen x € 1.000

4.1 Inleiding

Treasuryfunctie en -beleid

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. En dit op een zodanige wijze, dat risico's en kosten worden geminimaliseerd en opbrengsten worden geoptimaliseerd.

De wettelijke kaders liggen vast in de wet financiering decentrale overheden (fido) en de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof). De kaders voor de treasuryfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening. In het Treasurystatuut zijn de uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en de bevoegdheden en administratieve organisatie opgenomen.

De decentrale overheden houden overtollige kasmiddelen verplicht aan bij 's Rijks schatkist.

4.2 Beleidskader 2024 – 2027

In de geactualiseerde Nota schuldenbeheersing is besloten om niet meer te sturen op een schuldenplafond van € 53 miljoen, maar om de netto schuldquote leidend te maken. Hierbij is gekozen om de grens te leggen op een netto schuldquote van 130%. Wanneer de grenswaarde van 130% wordt bereikt vinden in principe geen investeringen meer plaats, ook geen vervangingsinvesteringen, tenzij dit leidt tot onveilige situaties. In de meerjarenbegroting 2024 - 2027 is sprake van een verwacht schuldentotaal van € 32,5 miljoen begin 2024, oplopend tot € 57,1 miljoen eind 2027. Dit komt overeen met een netto schuldquote van 35,2% begin 2024, oplopend tot 83,4% eind 2027, hiermee wordt de grenswaarde van 130% in deze begroting niet overschreden.

Om de rentekosten laag te houden wordt een zo groot mogelijk beroep gedaan op het rekening-courantkrediet van de BNG en overige (korte termijn)mogelijkheden voor zover deze bij de huidige rentestructuur goedkoper zijn dan het BNG-rekening courant-tarief. Deze wijze van financiering wordt beperkt door het maximale bedrag aan kortlopende financiering: de kasgeldlimiet. Daarnaast zijn de verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de geldmarkt- en de kapitaalmarktrente belangrijk bij het bepalen van het moment en de looptijd van aan te trekken financieringsmiddelen. Wanneer het rekening-courantkrediet is gebruikt en bij overschrijding van de toegestane termijn van drie opeenvolgende kwartalen van de kasgeldlimiet wordt op basis van de financieringsbehoefte en de liquiditeitsplanning de kapitaalmarkt betreden voor het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen.

4.3 Schuldenbeheersing: investeringsruimte

In het meerjarenperspectief voor de liquiditeitsprognose, dat tot 2033 reikt, is de investeringsplanning tot en met 2033 verwerkt. Op basis van de huidige inzichten in de ontwikkeling van de exploitatiebegroting en de investeringen is het beeld dat de grenswaarde van de netto schuldquote, 130%, tot en met 2033 niet zal worden overschreden. De huidige inzichten kunnen veranderen naar aanleiding van de ontwikkelingen omtrent de exploitatiebegroting, lees de inkomsten uit het gemeentefonds. Als er een structurele reparatie komt van de terugval van de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 zal dit zorgen voor een verlaging van de netto schuldquote.

4.4 Financieringspositie 2024

Begin 2024 bestaat de beleggings- en financieringsportefeuille ad € 19,9 miljoen uit:

Tabel Overzicht beleggings- en financieringsportefeuille

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 1-jan-2024 (x € 1.000)	Gemiddelde rente (in %)	Expiratie
<u>Opgenomen gelden</u>				
Langlopende leningen	10 - 40 jaar	-27.600	1,64	2024 - 2052
BNG rekening courant		-4.856	3,84	
<u>Uitgezette gelden</u>				
Leningen i.k.v. publieke taak	div.	4.095	div.	div.
Schatkistbankieren rekening courant		8.432		
Saldo uitzettingen en opgenomen middelen		-19.929		

4.5 Ontwikkeling liquiditeit

De beleggings- en financieringsportefeuille van eind 2023 heeft naar verwachting een financieringstekort van € 4,9 miljoen dat gedekt wordt met kort geld van BNG (zie Kasgeldlimiet).

De geprognosticeerde balans is opgesteld op basis van de investeringsplanning 2024 - 2033.

Tabel Geprognosticeerde balans 2023 - 2027 (bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 31 december	2023	2024	2025	2026	2027
ACTIVA					
Immateriële vaste activa					
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	9.000	8.700	8.400	8.100
Materiële vaste activa					
Volgens staat C	57.646	68.906	71.735	81.153	96.735
Financiële vaste activa					
Aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen u/g	1.327	1.327	1.327	1.327	1.327
Deelnemingen	2.769	2.769	2.769	2.769	2.769
Voorraden					
MPG (bouwgrondexploitaties)	4.598	1.981	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar					
Vorderingen openbare lichamen *	6.057	6.057	6.057	6.057	6.057
Rek Courant met Rijk	8.432	0	0	0	0
Overig *	3.738	3.738	3.738	3.738	3.738
Liquide middelen	32	32	32	32	32
Overlopende activa *	2.488	2.488	2.488	2.488	2.488
Totaal activa/investeringen	96.085	96.296	96.844	105.962	121.244

Boekwaarde per 31 december	2023	2024	2025	2026	2027
PASSIVA					
Eigen Vermogen					
Algemene reserves	20.357	20.201	20.195	20.195	20.195
Bestemmingsreserves	14.562	14.992	16.190	15.904	15.619
Vreemd Vermogen					
Voorzieningen	15.189	15.212	15.931	15.360	14.768
Vaste geldleningen	27.600	25.550	24.443	34.846	50.961
Kortlopende schulden < 1 jaar					
Banksaldi **	4.856	6.820	6.564	6.136	6.179
Overige schulden *	5.209	5.209	5.209	5.209	5.209
Overlopende passiva *	8.312	8.312	8.312	8.312	8.312
Totaal passiva/financiering	96.085	96.296	96.844	105.962	121.244

* Volgen uit de bedrijfsvoering, op basis van gemiddelde laatste 4 jaarrekeningen.

** Op basis van de kasgeldlimiet.

Tabel Schuldpositie (bedragen x € 1.000)

Schuldpositie per 31 december	2023	2024	2025	2026	2027
1 Aflossing	1.800	2.050	1.350	1.362	1.950
2 Nieuwe financieringsbehoefte	3.056	4.770	5.458	16.538	22.295
Financieringstekort (1 + 2)	4.856	6.820	6.808	17.900	24.245
- waarvan maximaal kort te financieren	4.856	6.820	6.564	6.136	6.179
- waarvan lang te financieren	0	0	243	11.765	18.066
Resulterende lange financiering	27.600	25.550	24.443	34.846	50.961
Netto schuldquote	35,2%	41,5%	42,1%	59,7%	83,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	29,5%	36,4%	36,7%	53,9%	77,6%
Totale financiering (lang en kort)	32.456	32.370	31.008	40.981	57.140
Grenswaarde netto schuldquote	130%	130%	130%	130%	130%
Ruimte onder grenswaarde	94,8%	88,5%	87,9%	70,3%	46,6%

In 2024 is naar verwachting sprake van een financieringstekort van € 4,9 miljoen. Hiervan komt € 1,8 miljoen door herfinanciering van aflossingen en € 3,1 miljoen door nieuwe financieringsbehoefte.

Aflossingsverplichtingen zijn voor € 8,5 miljoen oorzaak van het financieringstekort over de jaren 2023 t/m 2027; de nieuwe financieringsbehoefte (investeringen en uitgaven) voor € 52,1 miljoen. Ultimo 2023 zal naar verwachting sprake zijn van een totale schuld (lang én kort) van € 32,5 miljoen. Eind 2027 zal dit op basis van de thans bekende investeringsvoornemens en de verwachte voortgang van de grondexploitaties zijn toegenomen tot € 57,1 miljoen.

Met het vaststellen van deze begroting wordt de verwachte omvang van het cumulatieve financieringssaldo per ultimo 2024 van € 6,8 miljoen als uitgangspunt voor de tot eind 2024 aan te trekken financiering benoemd.

4.6 Schuldquote

Per 1 januari 2024 zal naar verwachting voor € 27,6 miljoen aan langlopende geldleningen en € 4,9 miljoen aan rekening courant aangetrokken zijn. Hierbij hoort een netto schuldquote van 35,2%. Aan het eind van het meerjarenperspectief bedraagt deze 83,4%.

4.7 Renteontwikkeling 2024

Na de meest recente aanpassing door de Europese Centrale Bank van het tarief voor de herfinancieringsrente is deze ten tijde van opstelling van de begroting bepaald op 4,50%. Op de interbancaire geldmarkt geldt een 3-maandstarief van 3,93%.

De Nederlandse economie groeit in 2023 naar verwachting met 0,7% (Eurozone 0,8%) en neemt in 2024 naar verwachting met 1,4% toe (Eurozone 1,3%). De Nederlandse inflatie is in 2024 naar verwachting met 3,8% hoger dan het verwachte Euro-gemiddelde van 2,9%.

Door de vele renteverhogingen van de ECB in de afgelopen periode wordt verwacht dat de korte rente stabiel blijft op het huidige niveau. De ECB verwacht dat de bestedingen als gevolg van de renteverhogingen worden getemperd. Daarnaast wordt verwacht dat de renteverhogingen zullen leiden tot een substantiële daling van de inflatie in de richting van de doelstelling van 2%. De lange rentetarieven zullen naar verwachting wel nog gaan stijgen.

Uitgaande van het Economisch beeld van BNG van 18 september jl. wordt medio september 2024 een korte (3 maands)rente van ca. 4,0% tot 4,2% verwacht. De huidige verwachting voor de 10-jaarsrente bedraagt ca. 3,2%. De verwachte 10-jaarsrente medio september 2024 bedraagt 3,5%.

In de meerjarenbegroting 2024 - 2027 is rekening gehouden met de volgende indicatieve rentepercentages voor langlopende (externe) financiering, met voor 2023 de laatste gemiddelde indicaties van diverse geldverstrekkers voor langlopende leningen:

Rentetarieven	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
2023	3,64%	3,49%	3,54%	3,54%
2024	3,79%	3,64%	3,69%	3,69%
2025	3,94%	3,79%	3,84%	3,84%
2026	4,09%	3,94%	3,99%	3,99%
2027	4,24%	4,09%	4,14%	4,14%

Het uitgangspunt voor de aan te trekken geldleningen was een lening met een looptijd van 20 jaar.

4.8 Resultaat externe rente 2024

De verwachte externe rentelasten in 2024 zijn € 547.000 onder te verdelen in € 453.000 aan rente op langlopende leningen en € 94.000 aan kortlopende leningen.

4.9 Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vinden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten als vastgesteld in het Treasurystatuut en overige wetgeving.

4.10 Toezichtnormen

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een rentetypische looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan 8,5% van het begrotingstotaal (lasten). Met een begrotingstotaal van € 83,0 miljoen bedraagt de kasgeldlimiet voor 2024 € 7,1 miljoen.

Onderstaande prognose van de ontwikkeling van de kasgeldlimiet geeft aan dat in 2024 de kasgeldlimiet niet overschreden wordt.

Tabel Prognose kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Prognose kasgeldlimiet 2024 aan het begin van het kwartaal	1^e kwart.	2^e kwart.	3^e kwart.	4^e kwart.
Gemiddeld liquiditeitssaldo (bruto)	8.432	4.619	806	-3.007
Kasgeldlimiet	7.053	7.053	7.053	7.053
Ruimte onder de kasgeldlimiet	15.485	11.672	7.859	4.046
Overschrijding van de kasgeldlimiet = aan te trekken lange financiering	0	0	0	0

Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. Hiermee wordt het renterisico op de herfinanciering van bestaande langlopende geldleningen beperkt. Onderstaand overzicht laat zien dat de renterisiconorm van 20% van het begrotingstotaal (lasten) in meerjarenperspectief niet wordt overschreden.

Tabel Renterisico vaste schuld (bedragen x € 1.000)

Renterisico vaste schuld	2024	2025	2026	2027
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	2.050	1.350	1.362	1.950
3 Renterisico (1 + 2)	2.050	1.350	1.362	1.950
4 Renterisiconorm	16.595	15.446	14.437	14.539
5a Ruimte onder renterisiconorm	14.545	14.096	13.075	12.589
5b Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
4a Begrotingstotaal	82.977	77.228	72.185	72.696
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	16.595	15.446	14.437	14.539

4.11 Wet Houdbare Overheidsfinanciën

Volgens Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van inmiddels 0,40% van het bruto binnenlands product (bbp). Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren worden voor gemeenten en provincies jaarlijks in de septembercirculaire individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd. In 2022 bedraagt de referentiewaarde voor Voorschoten uitgaande van de gemeentelijke 0,27%-norm € 2,3 miljoen. In 2022 is het EMU-saldo duidelijk hoger. Hierin is wel rekening gehouden met alle begrote investeringen. Die zullen in werkelijkheid niet allemaal gerealiseerd worden.

Tabel Berekening EMU-saldo

Berekening EMU-saldo				(bedragen x € 1.000)				
				2023	2024	2025	2026	2027
EMU-SALDO				-9.817	-13.203	-5.458	-16.538	-22.295
EMU-SALDO referentiewaarde (2024 e.v. bij benadering)				-2.573	-3.331	-3.100	-2.897	-2.918
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-7.244	-9.872	-2.358	-13.641	-19.377
Mutaties (1 jan tot 31 dec)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	0	0	0	0	0
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	-3.516	-8.432	0	0	0	
		Liquide middelen	-31	0	0	0	0	
		Overlopende activa	-68	0	0	0	0	
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	3.193	-2.050	-1.107	10.403	16.116
Vlottende passiva		Vlottende schuld	4.882	6.820	6.564	6.136	6.179	
		Overlopende passiva	-1.872	0	0	0	0	
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0	0	0

4.12 Berekening omslagrente 2024

De aan de taakvelden toe te rekenen rente is € 302.000. De boekwaarde van de vaste activa is € 82,0 miljoen. Dit resulteert in een (naar boven) afgeronde omslagrente van 0,5%.

Tabel Berekening renteresultaat

Berekening renteresultaat 2024 (bedragen x € 1.000)

a. Externe rentelasten over de langen en korte financiering		547
b. Externe rentebaten		220-
Totaal door te berekenen externe rente		328
c1. Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	39 -	
c2. Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakveld	0 -	
c3. Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar projectfinanciering voor is aangetrokken	0 +	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		289
d1. Rente over eigen vermogen	0 +	
d2. Rente over voorzieningen	12 +	
Aan taakvelden toe te rekenen rente		302
e. Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		340-
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		-38

Tabel Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (Staat van herkomst en besteding der middelen)

Bedragen x € 1.000

Begroting 2024

Toename:

Stortingen in reserves		1.670
Stortingen in voorzieningen		1.615
Afschrijvingen		2.498
Afname voorraad bouwgrondexploitatie		2.617
	totale toename	8.399

Afname:

Netto investeringen		-13.458
Aflossingen geldleningen		-2.050
Beschikking over reserves		-1.396
Beschikking over voorzieningen		-1.591
Begrotingssaldo		-682
	totale afname	-17.128

Mutatie liquide middelen		-8.729
--------------------------	--	--------

Waarvan:

Kasstroomoverzicht (Staat van herkomst en besteding der middelen)**Bedragen x € 1.000****Begroting 2024**

Toename beroep rekening courant (= mutatie kasgeldlimiet)	-8.047
Begrotingssaldo (nog niet bestemd)	-682

Paragraaf Bedrijfsvoering

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. De bedrijfsvoering ondersteunt de organisatie in de publieke dienstverlening, bij haar toezichthoudende en handhavende taken, in de realisatie van beleidsdoelen in het sociaal en ruimtelijk domein. Daarnaast ondersteunt bedrijfsvoering ook het politieke proces.

Organisatieontwikkeling algemeen

In het organisatieplan (2021) is uiteengezet hoe we de organisatie willen vormgeven. De organisatie staat voor de komende jaren en daarmee is fase één van de ontvlechting afgesloten. De volgende stap is de identiteit van de organisatie bloot te leggen op basis van wat de medewerkers, inwoners en stakeholders uitspreken. Dit wordt vastgelegd in de visie, missie, kernwaarden en krachten. Daarmee is de identiteit zowel een cultureel onderdeel als wat je naar buiten uitstraalt. Dit helpt ook bij de werving van nieuwe medewerkers en het behoud van bestaande werknemers in een lastige arbeidsmarkt.

Mede door de splitsing van het sociaal domein in 2024 is er aanleiding om kritisch te kijken naar de identiteit van Voorschoten en het organisatieplan en te onderzoeken of aanpassingen nodig zijn om de organisatie nog beter te laten functioneren.

Verder wordt ingezet op het verbeteren van de begeleiding en integratie van de planning en control cyclus binnen de bedrijfsvoering van de teams. Uit diverse onderzoeken uitgevoerd in 2023 komt naar voren dat we het gevoel van de hoge werkdruk moeten verminderen en prioritering en logischere en eenduidigere processen nodig zijn. Vanaf 2023 wordt steviger gestuurd op de Lange Termijn Agenda. Vanaf de begroting 2023 wordt deze structureel als bijlage bij de begroting toegevoegd. Voor de interne sturing is deze in 2023 verder doorontwikkeld. Het helpt het college en de ambtelijke organisatie te prioriteren. Dit zal, zo verwachten we, bijdragen aan lagere verzuimcijfers en meer tevredenheid bij medewerkers. Daarnaast willen we medewerkers stimuleren om feedback te geven en te reflecteren op eigen functioneren, om daarmee de organisatie verder te brengen.

Organisatieontwikkeling Sociaal Domein

Voorschoten en Wassenaar werken samen voor het sociaal domein. Dat doen we op grond van een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Per 1 mei 2023 heeft Voorschoten de DVO opgezegd.

Het doel van de opzegging is te komen tot een situatie waarbij de beide gemeenten volledige vrijheid hebben om de door hen gewenste taken op het Sociaal Domein uit te voeren op de manier waarop zij dat zelf wensen en met de partijen waarmee zij dat wensen te doen. De opzegging betekent dat taken die Voorschoten nu voor Wassenaar uitvoert weer bij Wassenaar worden ondergebracht. Denk aan taken op het gebied van gezondheid, sport, kunst, cultuur, bibliotheek, welzijn, zorg, jeugd, subsidiebeleid, statushouders, participatie, kinderopvang en onderwijs. Voor Voorschoten blijven deze taken in Voorschoten, nu op kleinere schaal georganiseerd.

De verwachting is dat begin 2024 het sociaal plan wordt uitgevoerd en per 1 mei 2024 zo'n 40 medewerkers bij Wassenaar in dienst zullen treden. In een projectteam werken medewerkers vanuit verschillende deskundigheden met elkaar samen om de reorganisatie van taken zorgvuldig en gecoördineerd te laten verlopen.

Communicatie

Voorschoten is er voor haar inwoners. De dienstverlening aan inwoners is dan ook een van de belangrijkste taken van de gemeente. Inwoners moeten weten waar ze moeten zijn als zij iets van de gemeente nodig hebben. Daarom bieden wij de inwoners graag een kwalitatief hoog

serviceniveau. Daarbij horen professionele communicatie, actuele informatievoorziening en onder meer een goed ingerichte gemeentelijke website, ondersteund door sociale media.

We denken goed na over hoe we communiceren naar de diverse doelgroepen binnen de gemeente. Daarbij zetten we de beschikbare communicatiemiddelen zo effectief mogelijk in, van de website en de sociale media tot kranten, bewonersbrieven, filmpjes, enzovoorts. Bovendien besteden team Communicatie en het Klant Contact Centrum doorlopend aandacht aan het tijdig en correct afhandelen van e-mails, brieven, telefoontjes, handhaving en de controle daarop. We zijn ons ervan bewust dat we niet altijd goed bereikbaar zijn, er wordt dan ook hard aan gewerkt om dit te verbeteren.

Financiële middelen besteden we vooral aan de Voorschotense Krant en Groot Voorschoten. Denk aan betaalde content zoals berichtgeving over de verkiezingen, een vaccinatiecampagne of vacatures. In 2023 zijn we gestart met een maandelijkse gemeenterubriek van twee pagina's in de Voorschotense Krant. Eind 2023 gaan we bedenken welke variant we in Groot Voorschoten gaan opnemen, bijvoorbeeld wekelijks een halve pagina of elke twee weken één pagina.

In 2023 hebben we ook een Voorschotense fotograaf eenmalig opdracht gegeven om de beeldbank te vullen met foto's van het hele dorp. Met die beeldbank kunnen we voorlopig vooruit. De meeste aanvullende foto's maken we zelf. Tot slot besteden we een deel van het budget aan een dagelijkse knipselkrant van het ANP. Eind 2023 gaan we die evalueren, zodat we ook in 2024 aan raad, college en collega's een waardevolle dienst kunnen aanbieden.

Inwonersparticipatie en bewonersinitiatieven

Inwonersparticipatie staat hoog op de agenda. Het doel van participatie is om zoveel mogelijk inwoners bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering te betrekken, de gemaakte keuzes uit te leggen en om waar mogelijk het draagvlak voor het gemeentelijk handelen te vergroten. Een belangrijke opgave is de gemeentelijke organisatie beter te laten aansluiten bij de leefwereld van inwoners en ondernemers. Bij al onze (beleids)initiatieven en ontwikkelingen werken we volgens hetzelfde participatiekompas. De focus ligt op projecten in het dorp en de openbare ruimte. Om participatie solide in te bedden in ons handelen ontwikkelen we een door de Raad op te stellen participatieverordening, mogelijk al in 2024. Binnen deze verordening is ruimte voorzien voor het faciliteren van bewonersinitiatieven. We kijken ook naar de mogelijkheden om jongeren nauwer te betrekken.

Naast inwonersparticipatie zijn er tal van bewonersinitiatieven. De initiatieven vanuit onze inwoners dragen we een warm hart toe. We staan er voor open om bewonersinitiatieven te faciliteren of met inwoners op te trekken waar dit mogelijk is.

Krappe arbeidsmarkt

De dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties wordt gerealiseerd door de medewerkers. Voor de gemeente is het (op onderdelen) een uitdaging om over voldoende gekwalificeerde medewerkers te beschikken om die dienstverlening te waarborgen. Eén van de oorzaken is de huidige situatie op de arbeidsmarkt die uiterst competitief en uitdagend is. Als medewerkers niet langer voldoende voldoening, uitdaging of beloning vinden in hun huidige functie, kunnen ze gemakkelijk elders werk vinden. De krappe arbeidsmarkt is een landelijk fenomeen waar de gemeente Voorschoten ook hinder van ondervindt. Het is ook geen tijdelijk probleem; de verwachting is dat de krapte nog zeker jaren zal aanhouden.

De mobiliteit op de arbeidsmarkt heeft geleid tot een groot verloop, waarbij wij als kleinere gemeente hogere uitstroombelastingen hebben vergeleken met grotere gemeenten. We zijn een gemeente waar jonge mensen tot ontwikkeling kunnen komen, maar waar die vervolgens ook door kunnen stromen naar grotere gemeenten, hogere overheden en bedrijven. Door veel zogenaamde eenpitters maakt dat ons als kleinere gemeente kwetsbaar.

Onze reactie op de effecten van een krappe arbeidsmarkt is tweeledig: we zetten in op beter behouden van medewerkers en het succesvoller werven van nieuwe medewerkers.

Om onze medewerkers (beter) te behouden wordt ingezet op het samenstellen van een interessanter en uitdagender takenpakket, opleidings- en doorgroeimogelijkheden en een concurrerend arbeidsvoorwaardenpakket waarbij hybride werken het uitgangspunt is. Deze investering heeft een tweeledig effect: ook op de arbeidsmarkt kunnen we ons daarmee profileren als aantrekkelijk werkgever.

Als gemeentelijke werkgever begeven we ons op verschillende delen van de arbeidsmarkt: we hebben zowel bouwkundigen, baliemedewerkers en jeugdconsulenten nodig.

Om onszelf als werkgever meer en beter te positioneren besteden we aandacht aan de identiteit van Voorschoten en het werkgeversmerk. Voor het aantrekken van nieuwe medewerkers voor specifieke functies wordt via diverse wervingskanalen en -methoden ingezet op het gericht(er) en bereiken en verbreden van onze doelgroepen. We maken gebruik van externe experts, die ons hierin ondersteunen. We onderzoeken de mogelijkheden om meer gebruik te maken van zijinstromers, trainees of stagiairs.

Als het niet lukt om een vacature te vervullen of als er sprake is van tijdelijke capaciteitsbehoefte wordt er tijdelijk ingehuurd. Hierbij zetten we waar mogelijk in op constructies waarbij inhuurmedewerkers na verloop van tijd ook vast bij de gemeente in dienst komen.

Verzuim

We streven naar een zo laag mogelijk verzuimpercentage met een bovengrens van 5 tot 6 %; het gemiddelde binnen de gemeentelijke sector. In de afgelopen jaren hadden we een hoger verzuimpercentage dat werd veroorzaakt door een hoog langdurig (niet werk-gerelateerd) verzuim.

Daar waar verzuim wel werk-gerelateerd is, kijken we goed naar de oorzaak van het verzuim waarbij we uiteraard inzetten op een succesvolle re-integratie. Met behulp van de inzet van een vitaliteitscoach en geïntensiveerde aandacht vanuit HR is er aandacht voor het tegengaan van ziekteverzuim en (te) hoge werkdruk. Als uitwerking van een in 2023 uitgevoerde Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) wordt het arbo -en verzuimbeleid herzien en gekeken welke acties en middelen er nog meer ingezet kunnen worden om het verzuim te reduceren.

Huisvesting

Het gemeentehuis en de locatie op de Koninklijke Marinelaan zijn in 2023 aangepast en daardoor iets verbeterd. In het gemeentehuis zijn onder andere de vloeren van de kamers en gangen voorzien van een pvc vloer en zijn de wanden geveerd. De gangen van de locatie op de Koninklijke Marinelaan zijn voorzien van een pvc vloer en de douches zijn gemoderniseerd. Er wordt geschreven aan een startnotitie over wat we gaan doen met huisvesting, zowel het gemeentehuis als de werf als de huisvesting voor onze medewerkers op de begraafplaats. Dit is ook van belang voor goed werkgeverschap. In de tussentijd doen we noodzakelijke aanpassingen. Zo wordt er in 2024 verder gegaan met vernieuwing van de werkruimtes voor de wethouders en wordt de raadszaal voorzien van nieuw meubilair en een nieuwe geluidsinstallatie voor de raadsleden. Oude bureaus die nu nog in gebruik zijn worden vervangen en er wordt onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor stiltewerkplekken en plekken om te bellen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In 2024 zal de jaarrekening over 2023 worden opgeleverd. Daarin zal het college voor het eerst de verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Onderwerpen waar in de jaarrekening 2023 afwijkingen in de rechtmatigheid zijn geconstateerd worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Tevens wordt daarbij een verbeterplan opgenomen die moet leiden tot een verbetering van de interne beheersing. Dit verbeterplan zal in 2024 worden doorgevoerd.

In 2023 is een grote slag gemaakt met de actualisatie van het Controleprotocol en het normen- en toetsingskader 2023. Met het normen- en toetsingskader stelt de raad vast over welke wet- en regelgeving het college de rechtmatigheidsverantwoording dient af te geven. Het normen- en toetsingskader 2023, de frauderisico-analyse en de risico's en omvang in specifieke financiële processen waren de basis voor het Verbijzonderde Interne Controleplan (VIC-plan) van 2023. Door de rechtmatigheidsverantwoording zijn de door de gemeente uit te voeren verbijzonderde controlewerkzaamheden enorm toegenomen en is de capaciteit die de gemeente hierop inzet uitgebreid.

Opgedane ervaringen uit 2023 zullen worden meegenomen in de controleaanpak van 2024. Om maximaal bij te kunnen sturen op de controleaanpak en het VIC-plan van 2024 zal het Controleprotocol normen- en toetsingskader het 2e kwartaal van 2024 al worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Op 28 september 2023 heeft de gemeenteraad de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid vervangen. Dat was nodig door het in werking treden van de Wet versterking decentrale rekenkamers. Deze verordening is per 1 oktober 2023 in werking getreden.

De nieuwe verordening stelt dat in de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op het onderzoek dat het college in dat kader in het betreffende begrotingsjaar zal uitvoeren. Daarbij wordt in deze paragraaf inhoudelijk ingegaan op het plan.

De late vaststelling van de verordening maakte het niet mogelijk dit nu al in deze begroting te verwerken. Om die reden wordt, in 2024 eenmalig van de verordening afgeweken en een separaat plan aan de raad voorgelegd. Verwacht wordt dat deze uiterlijk in het tweede kwartaal aan de raad zal worden voorgelegd, zodat de tweede helft van 2024 hier uitvoering aan kan worden gegeven. Overeenkomstig de vastgestelde verordening zal in de jaarrekening 2024 hier verantwoording over worden afgelegd.

Informatievoorziening & Automatisering (I&A)

In 2024 willen we de beschikbaarheid en vindbaarheid van gemeentelijke informatie verder verbeteren voor zowel externen als de eigen interne organisatie; ook in het kader van de Wet Openbare Overheid (WOO), de Wet Digitale Overheid (WDO) en de Omgevingswet. Het beschikbaar hebben van data en informatie is ook van belang om beleid en uitvoering te kunnen (bij)sturen. Data- en informatiemanagement krijgen daarom een steeds belangrijker plek in het functioneren van een gemeente.

Een meerjarige i-Visie is in 2023 opgesteld. De vaststelling van de i-Visie is voorzien voor het najaar van 2023. De i-Visie geeft richting en stelt kaders aan hoe de gemeente de komende jaren omgaat met informatievoorziening, privacy en datagebruik. De i-Visie is kaderstellend en een belangrijk fundament voor het opstellen van de meerjarenbegroting en de jaarplannen voor de dienstverleningsovereenkomst (DvO) met Wassenaar. De i-Visie is meer dan alleen een technologische aangelegenheid. Er wordt vanuit drie invalshoeken naar de informatievoorziening gekeken: de veranderende samenleving, de gemeentelijke organisaties en de data- en technologische ontwikkelingen.

In 2023 en 2024 wordt de implementatie van een beheerssysteem voor vastgoed (panden en gronden) voorzien. Dit systeem moet ondersteunen bij het grip krijgen op verhuur, beheer en onderhoud.

Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de verbonden partijen, een omschrijving van hun publieke taak en eventuele ontwikkelingen in 2024.

Er is sprake van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht- de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen- is er strikt genomen géén sprake van een verbonden partij.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat.
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij; de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij de exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidiën).

Overzicht verbonden partijen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	hollandrijnland.nl

Publiek belang

Doelstelling Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor de agendering, lobby en voorbereiding van ontwikkelingen op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied.

Holland Rijnland faciliteert de gemeenten om in staat te zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hier naar te kunnen acteren en draagt daardoor bij aan een krachtige regiosamenwerking.

Bestuurlijk belang In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd door een raadslid en een collegelid. Daarnaast wordt Voorschoten ook door een wethouder vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.

Financieel belang

2024

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)

€ 363.021

Beginstand per 1-1-2024

Eindstand per 31-12-2024

Eigen vermogen

€ 2.093.000

€ 2.093.000

Vreemd vermogen

€ 43.235.000

€ 43.235.000

2024

Verwachte omvang financieel resultaat

€ -

Toelichting

Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Holland Rijnland.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens

Door gezamenlijk op te treden, vergroot Holland Rijnland de slagkracht en de impact van projecten. Denk hierbij aan uitdagingen die te complex zijn voor individuele gemeenten, die de gemeentegrenzen overschrijden of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. Verder lobbyt Holland Rijnland bij de provincie, het rijk en externe partijen om de ambities van de samenwerkende gemeenten te realiseren.

Holland Rijnland ontwikkelt in opdracht van de deelnemende gemeenten een nieuwe regionale investeringsagenda (RIA) en daarna een nieuw regionaal investeringsfonds (RIF). Beide dragen bij aan de doorontwikkeling van de regionale ruimtelijke opgaven. De regionale investeringsagenda agendeert ook Voorschotense opgaven bij de hogere overheden.

**Bijdrage aan
beleidsdoelstelling**

Hiernaast voert Holland Rijnland ook verschillende taken uit op het gebied van leerplicht, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer. Regionaal samenwerken is voor veel opgaven noodzakelijk, waaronder mobiliteit, energie en de woonruimteverdeling. Ook biedt het meerwaarde om maatschappelijke en economische waarden in Voorschoten te versterken. HRL is een stevige partner in de lobby (en subsidiewerving) bij hogere overheden en in de samenwerking met het bedrijfsleven in de regio. Samenwerken in HRL levert schaalvoordelen op bij de inkoop en uitvoering van diensten op het onderdeel Maatschappij.

Gemeente Voorschoten werkt binnen HRL, in lijn met het vastgestelde werkprogramma 2022-2026, samen met de andere gemeenten op de gebieden:

- Regionale opgaven ruimte en Energie;
- Regionale opgaven Maatschappij;

Risico's

De risicobepaling wordt bepaald aan de hand van het aandeel wat de gemeente heeft t.o.v. van de overige gemeenten. Dit aandeel in de GR is voor de gemeente Voorschoten: 4,7%.

Naam	Veiligheidsregio Hollands Midden
-------------	---

Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
------------------------	-----------------------------

Vestigingsplaats	Leiden
-------------------------	--------

Webadres	vrhm.nl
-----------------	--------------------------------------

Publiek belang	
-----------------------	--

Doelstelling	Het doel van de VRHM is regionale bestuurlijke en operationele integratie van de bij de veiligheidsregio ondergebrachte brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Lokale verankering blijft van belang. De integratie moet leiden tot doelmatige en slagvaardige hulpverlening, op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De Veiligheidsregio Hollands Midden wil door samenwerking met en tussen allerlei partners de veiligheid en het gevoel van veiligheid in de regio vergroten.
---------------------	--

Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur van de VRHM (art. 11.1 WvR).
---------------------------	--

Financieel belang	
--------------------------	--

2024	
-------------	--

Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)	€ 1.751.982
--	-------------

Beginstand per 1-1-2024		Eindstand per 31-12-2024	
--------------------------------	--	---------------------------------	--

Eigen vermogen	€ 5.807.000	€ 5.548.000
-----------------------	-------------	-------------

Vreemd vermogen	€ 68.831.000	€ 72.676.000
------------------------	--------------	--------------

2024	
-------------	--

Verwachte omvang financieel resultaat	€ -
--	-----

Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Veiligheidsregio Hollands Midden.
--------------------	---

Visie, beleidsdoelstelling en risico's	
---	--

Visie en beleidsvoornemens	De VRHM is een samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet publieke gezondheid en de Wet veiligheidsregio's. Negentien gemeenten en de hulpverleningsdiensten werken in de veiligheidsregio nauw samen aan de taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en handhaving van openbare orde en veiligheid.
-----------------------------------	--

In het Regionaal Beleidsplan VRHM 2020-2023 staan de ambities beschreven.

Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Beleidsdoelstellingen zijn preventie en zelfredzaamheid. Deze beleidsdoelstellingen komen terug in het Regionaal Beleidsplan 2020-2023.
---	---

Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Cao-effecten en effect wijzigingen pensioenpremies. • Klimaatadaptatie. • Energietransitie. • Cybersecurity.
-----------------	--

- Continuïteit van vitale infrastructuur.
- De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en het brandweerpersoneel.
- Evaluatie Wet veiligheidsregio's.
- Invoering nieuwe Omgevingswet.

Naam	Hecht (Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Leiden	
Webadres	https://www.rdoghm.nl/	
Publiek belang		
Doelstelling	Hecht (de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden), met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden en Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH), heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid, de ambulancezorg en veiligheid.	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 gemeenten. Namens de gemeente Voorschoten, heeft wethouder dhr. R. Zoetemelk zitting in het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden.	
Financieel belang		
2024		
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)	€ 1.673.000	
Beginstand per 1-1-2024		
Eigen vermogen	€ 4.044.000	€ 3.994.000
Vreemd vermogen	€ 46.514.000	€ 46.948.000
2024		
Verwachte omvang financieel resultaat	€ -	
Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Veiligheidsregio Hollands Midden	
Visie, beleidsdoelstelling en risico's		
Visie en beleidsvoornemens	De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties. Daarnaast probeert de RDOG Hollands Midden de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken.	
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	De missie is om die opdracht resultaatgericht op een innoverende manier in samenwerking met betrokkenen vorm te geven. De RDOG draagt in regionaal verband bij aan preventie van gezondheidsproblemen.	
	Ontwikkeling Programma RDOG2024 Heeft als doel dat de RDOG in 2024 een wendbare, moderne en klantgerichte organisatie is. Een organisatie die kan meebewegen met veranderingen in de maatschappij en met integrale gezondheidsdeskundigheid kan blijven bijdragen aan een gezonder en veiliger Hollands Midden. Daarbij heeft de organisatie extra oog voor inwoners in kwetsbare situaties.	

De kracht van het programma ligt in het verbeteren van de interne processen, zodat de inwoners merkbaar betere ondersteuning krijgen. Dit terwijl de taken van de RDOG voor de opdrachtgevers op een moderne, datagedreven wijze worden uitgevoerd tegen aanvaardbare kosten (kostenbeheersing).

Risico's

Uitgangspunt is dat de RDOG HM naar aanleiding van deze programmabegroting voor de komende jaren met een dusdanige reële indexerings- en algemene reserve kan werken dat RDOG niet meer met een begrotingswijziging terug hoeft naar de gemeenten.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Leiden	
Webadres	bsgr.nl	
Publiek belang		
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.	
Financieel belang		
2024		
Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 444.212	
	Beginstand per 1-1-2024	Eindstand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 782.000	€ 782.000
Vreemd vermogen	€ 5.675.000	€ 5.513.000
2024		
Verwachte omvang financieel resultaat	€ -	
Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland.	
Visie, beleidsdoelstelling en risico's		
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.	
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Door het juist, tijdig en volledig opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen worden de geraamde opbrengsten gerealiseerd.	
Risico's	<p>De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.</p> <p>Het grootste ingeschatte risico is het uittreden van één van de deelnemers. Op grond van artikel 38 van de GR BSGR wordt voor uittreding een opzegtermijn van ten minste een jaar in acht genomen en vindt uittreding plaats aan het einde van het kalenderjaar. Uittreding gedurende de eerste 5 jaar na toetreding is niet mogelijk. Er zijn geen deelnemers die te kennen hebben gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.</p> <p>Naast het bovenstaande risico is er ook nog een nieuw risico bijgekomen.</p>	

Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de bepaling van de Waardering Onroerende Zaken (WOZ) door no cure no pay-bedrijven is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Wanneer een bezwaar- of beroepschrift (gedeeltelijk) gegrond wordt verklaard krijgen deze no cure no pay-bedrijven een proceskostenvergoedingen en dat kan de gemeente veel extra geld kosten, welke vooralsnog niet begroot is.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
-------------	---

Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
------------------------	-----------------------------

Vestigingsplaats	Den Haag
-------------------------	----------

Webadres	https://sbjh.nl/
-----------------	---

Publiek belang

Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.
---------------------	--

Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Wassenaar lid van het bestuur.
---------------------------	--

Financieel belang

2024

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)

€ 80.000

Beginstand per 1-1-2024

Eindstand per 31-12-2024

Eigen vermogen

€ -

€ -

Vreemd vermogen

€ -

€ -

2024

Verwachte omvang financieel resultaat
--

€ -

Toelichting

Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. De gemeente Voorschoten zal per 1-1-2024 uittreden, maar zal in de jaren 2024-2026 wel nog een bijdrage leveren van de begroting conform de uittredingsbepalingen.

Er is geen sprake van eigen vermogen, het vreemd vermogen betreft de bijdragen van de tien gemeenten welke volledig benodigd zijn om in 2024 uitvoering te geven aan de gemeenschappelijke regeling.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en
----

beleidsvoornemens

De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. Het Inkoopbureau H-10 voert de technische inkoop, contractmanagement en bedrijfsvoering uit. Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering zijn efficiency voordelen (door synergie-effecten) te behalen.

Bijdrage aan
----

beleidsdoelstelling

Gezamenlijk op een efficiënte manier de inkoop, contractmanagement en bedrijfsvoering voor jeugdhulp beschikbaar krijgen.

Risico's

De gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden heeft geen afgezonderd weerstandsvermogen. Financieel technisch zijn de tien deelnemende gemeente verantwoordelijk voor eventuele tegenvaller. In de risicoparagraaf in de begroting 2023 van de gemeenschappelijke regeling zijn de risico's opgenomen. Ook is er een inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op € 680.000. Het aandeel van Voorschoten is hierin 2,21% en dat bedraagt € 15.028.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH)		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Leiden		
Webadres	https://www.odwh.nl/		
Publiek belang			
Doelstelling	Doel en taken zijn geformuleerd in artikel 5 van de gemeenschappelijke regeling. Deze is getroffen ter ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke en provinciale taken en bevoegdheden als bedoeld in artikel 6, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Voorschoten zijn 2 wethouders lid van het algemeen bestuur.		
Financieel belang			
2024			
Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 378.000		
	Beginstand per 1-1-2024	Eindstand per 31-12-2024	
Eigen vermogen	€ 288.300	€ 379.950	
Vreemd vermogen	€ 11.500.000	€ 11.781.817	
2024			
Verwachte omvang financieel resultaat	€ 91.650		
Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2024 van Omgevingsdienst West Holland.		
Visie, beleidsdoelstelling en risico's			
Visie en beleidsvoornemens	Het gaat om regionaal afgestemd beleid waaraan inbreng wordt geleverd en dat indien nodig en mogelijk lokaal wordt vastgesteld.		
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	De ODWH voert een overeengekomen takenpakket uit op het beleidsveld milieu met name op het vlak van toetsing en vergunningverlening, toezicht en handhaving.		
Risico's	De omvang van de algemene reserve per 1 januari 2024 bedraagt € 288.300 en dekt daarmee niet de geïnventariseerde risico's af. Op basis van de risicoanalyse en inschatting is de risico impact bepaald voor 2024. Het weerstandsvermogen is niet voldoende om deze impact op te vangen. Het is niet de inschatting dat alle risico's daadwerkelijk zullen plaats vinden in 2024. De ODWH heeft de juiste beheersmaatregelen getroffen om de risico's te beperken. Mochten de risico's toch plaats vinden in 2024, dan zal de ODWH deze proberen op te vangen binnen de exploitatie. Het is noodzakelijk om de algemene reserve weer op het gewenste niveau te brengen. De ODWH gaat dit doen in twee stappen. De eerste stap is ervoor zorgen dat op		

korte termijn de algemene reserve de risicoparagraaf dekt. De tweede stap is het doorgroeien naar de gewenste maximale algemene reserve van 5% van de omzet. Het meerjarenperspectief 2025-2027 laat een geprognosticeerd positief exploitatieresultaat zien (op basis van de FKGR Hollands-Midden en CPB-cijfers). Hierdoor is het de verwachting dat de algemene reserve eind 2026 weer een bedrag van ca € 650.000 vertegenwoordigt en de risicoparagraaf hiermee weer volledig gedekt is. De verwachting is dat de algemene reserve eind 2029 weer is doorgegroeid naar 5% van de omzet.

Naam BNG NV

Juridische vorm Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats Den Haag

Webadres bngbank.nl

Publiek belang

Doelstelling De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.

Bestuurlijk belang De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,07%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.

Financieel belang

2024

**Gemeentelijk
financieel belang
(deelnemers-
bijdrage)**

€ 102.960 dividenduitkering*

Beginstand per 1-1-2024

Eindstand per 31-12-2024

Eigen vermogen

€ 5,1 miljard*

€ 4,6 miljard*

Vreemd vermogen

€ 144,0 miljard*

€ 107,5 miljard*

2024

**Verwachte omvang
financieel resultaat**

Toelichting

* Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2022.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

**Visie en
beleidsvoornemens**

**Bijdrage aan
beleidsdoelstelling**

Risico's

Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam **Alliander NV**

Juridische vorm Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats Amsterdam

Webadres alliander.com

Publiek belang

Doelstelling

- Een hoge leveringsbetrouwbaarheid tegen lage kosten.
- Verduurzaming van de energievoorziening.
- Een veilig energienetwerk en een veilige werk- en dataomgeving.
- Het geschikt maken van de elektriciteitsnetten voor de versnelde energietransitie.

Bestuurlijk belang Voorschoten heeft een belang van 565.227 aandelen van € 5,- nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,4%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.

Financieel belang

2024

**Gemeentelijk
financieel belang
(deelnemers-
bijdrage)**

€ 338.405

Beginstand per 1-1-2024

Eindstand per 31-12-2024

Eigen vermogen

€ 4,5 miljard*

€ 4,6 miljard*

Vreemd vermogen

€ 5,7 miljard*

€ 6,1 miljard*

2024

**Verwachte omvang
financieel resultaat**

Toelichting

* Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2022.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

**Visie en
beleidsvoornemens**

**Bijdrage aan
beleidsdoelstelling**

Risico's

Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	Dunea NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	www.dunea.nl

Publiek belang

Doelstelling Het doel van Dunea is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater zowel binnen als buiten het distributiegebied. Daarbij moet Dunea voldoen aan de eisen van verantwoord natuurbeheer van het toevertrouwde duingebied met de inachtneming van de eisen van een verantwoorde waterwinning. Tevens beheert Dunea andere onderdelen van de waterketen zoals riolering en afvalwaterzuivering zowel binnen als buiten het distributiegebied.

De infrastructuur en kennis van Dunea worden verder ingezet om bij te dragen aan de energietransitie met wat Dunea van nature al in huis heeft: duurzame warmte en koude uit water.

Bestuurlijk belang Het aandelenbezit is groot 77.218, met een nominale waarde van € 5,- per aandeel. Via het aandelenbezit kan 1,9% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.

Financieel belang

2024

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage) n.v.t.*

	Beginstand per 1-1-2024	Eindstand per 31-12-2024
--	--------------------------------	---------------------------------

Eigen vermogen	€ 245,3 miljoen**	€ 251,6 miljoen**
-----------------------	-------------------	-------------------

Vreemd vermogen	€ 366,9 miljoen**	€ 371,2 miljoen**
------------------------	-------------------	-------------------

2024

Verwachte omvang financieel resultaat

Toelichting * Dunea kent een statutaire beperking op de uitkering van winst aan de aandeelhouders. De winst blijft in het bedrijf om daarmee een betere solvabiliteit en een lagere financieringsrente te bewerkstelligen.
** Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2022.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens

Bijdrage aan beleidsdoelstelling Belangrijke voorwaarde bij de winstbestemming is dat de kernactiviteiten door de activiteiten van de warmtedochter niet negatief beïnvloed worden, zelfs niet bij een volledig verlies. De meerjarenbegroting en de strategie van Dunea zijn gebaseerd op een aantal pijlers zoals een multi-bronnen strategie, het instandhouden en uitbreiden van het huidige systeem en het vinden van nieuwe bronnen. De solvabiliteit is dusdanig dat in het onwaarschijnlijke geval dat de warmtedochter-gelden volledig verloren zouden gaan (met een 1%-afname van de solvabiliteit tot gevolg) de risico-opslag op vreemd vermogen niet verhoogd wordt. De invloed op de wateractiviteiten is daarmee nihil.

Risico's

Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	GR Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	https://serviceorganisatiezorghollandrijnland.nl/

Publiek belang

Doelstelling Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen de jeugdhulp. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland draagt bij aan het realiseren van een adequaat aanbod van passende en betaalbare jeugdhulp voor kinderen en gezinnen die het echt nodig hebben. Dit gebeurt in opdracht van de deelnemende gemeenten in regio Holland Rijnland.

Bestuurlijk belang Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders van alle betrokken gemeenten, namelijk Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude.

Financieel belang

2024

**Gemeentelijk
financieel belang
(deelnemers-
bijdrage)**

Beginstand per 1-1-2024	Eindstand per 31-12-2024
--------------------------------	---------------------------------

Eigen vermogen

Vreemd vermogen

2024

**Verwachte omvang
financieel resultaat
Toelichting**

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

**Visie en
beleidsvoornemens** De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. De Service Organisatie Zorg voert de technische inkoop uit. Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering zijn efficiency voordelen (door synergie-effecten) te behalen.

**Bijdrage aan
beleidsdoelstelling** Gezamenlijk inkopen van jeugdhulp is efficiënter en zorgt ervoor dat kinderen en gezinnen passende en betaalbare jeugdhulp ontvangen.

Risico's De risico's worden globaal ingeschat op 15% van de jaarlijkse omzet. De Serviceorganisatie heeft geen dekking voor het weerstandsvermogen. Eventuele risico's zijn voor rekening van de betrokken gemeenten en komen voor Voorschoten in dat geval voor rekening van het begrotingssaldo.

Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in deze begroting zijn opgenomen, en de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht. Ook de actuele ontwikkelingen komen aan bod.

De gemeente Voorschoten laat ruimte voor initiatieven vanuit de markt, maar indien een sterkere grondpositie onontbeerlijk is, voor een sterke regierol, zal zij gericht strategische (grond)aankopen doen. Faciliterend waar kan en actief grondbeleid waar nodig.

Grondbeleid

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid.

De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Voorschoten. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het "in de markt zetten" van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een marktconforme prijs.

Dit alles heeft tot doel het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid.

Grondexploitaties

Uitgangspunt van de gemeente Voorschoten is dat het saldo van (individuele) grondexploitaties minimaal nul moet zijn. Opbrengsten en tekorten uit grondexploitaties komen ten gunste respectievelijk ten laste van de concernreserve. Naar verwachting is in 2024 één grondexploitatie (grex) actief: de Duivenvoordecorridor.

Voormalige Grondexploitatie Deltaplein moet nog worden afgerond voor wat betreft de voorgenomen subsidieverstrekking.

Planresultaat Grondexploitatie

De gemeentelijke grondexploitaties worden minimaal een keer per jaar geactualiseerd en wel ten tijde van de vaststelling van de jaarrekening.

De uitgangspunten bij de gehanteerde parameters staan in de eerstvolgende tabel.

Het te hanteren rentepercentage mag volgens van uitgangspunten in de BBV-regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) niet meer bedragen dan de werkelijke rente. De rente wordt per 1-1-2023 gesteld op 0,98% en wordt gehanteerd voor de resterende looptijd.

De disconteringsvoet bij grondexploitaties die sluiten op een negatief saldo dienen gelijk te worden gesteld aan het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Derhalve is deze op 2,0% gesteld.

Gehanteerde parameters	2023 e.v.
Rente: Lasten & Baten	0,98%
Index: Opbrengstenstijging ¹	0,00%
Index: Kostenstijging ²	2,00%
Disconteringsvoet	2,00%

¹⁺² Opbrengsten- en kostenstijgingen zijn gebaseerd op langjarige prognoses. De opbrengstenstijging (0,0% in deelgebied Noortveer; dus geen opbrengstenstijging) lijkt misschien een laag percentage gezien de krapte op de huizenmarkt. In de grondexploitatie is er echter sprake van verkoop van te ontwikkelen gronden. Een woning is een eindproduct, waardoor ook de productiekosten (de bouwkosten) van de woning relevant zijn. Deze productiekosten kunnen, zeker in het hogere segment, ervoor zorgen dat de opbrengstenstijging van grond beperkt blijft. Dit gehanteerde uitgangspunt heeft zich in de afgelopen tijd ook op deze wijze gemanifesteerd.

De tabel (hierna) laat het planresultaat zien in het jaar van afsluiten van de grondexploitatie. De resultaten van de grondexploitaties wordt verwerkt na afsluiting van de grondexploitatie in de jaarcijfers van dat jaar. Voor negatieve planresultaten heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat, omdat hiervoor al een (verlies)voorziening is getroffen.

Planresultaten Duivenvoordecorridor	1-1-2023	2024	2025	31-12-2026
Op eindwaarde				€ -665.000
Op contante waarde	€ -614.000			

Grondexploitatie Duivenvoorde Corridor (grex DVC)

De grex DVC is de enige nog lopende grex waarop actief grondbeleid wordt gevoerd. Jaarlijks wordt deze grex met bijbehorende risico's geactualiseerd. Het verwachte verlies van de grex bedraagt per 2022 € 614.000 op saldo contante waarde d.d. 1-1-2023, waar voor een gelijk bedrag de verliesvoorziening DVC is gevormd. De risico's die voor deze grex zijn voorzien, worden geïdentificeerd en gekwantificeerd, voor 2023 hebben deze een gewogen effect van € 796.000 (2022: € 1.314.000). Deze risicoreserve is verdisconteerd in de concernreserve. De verliesvoorziening wordt aangepast wanneer uit de jaarlijkse actualisatie van de grex wijzigingen naar voren komen. Deze wijzigingen worden verrekend met de concernreserve.

(voormalige Grondexploitatie) Deltaplein

Met Deltaplein Ontwikkeling BV is een realisatieovereenkomst gesloten en zijn subsidie-afspraken vastgelegd. De gemeente verstrekt een subsidie wanneer uit deskundigenonderzoek blijkt dat het tekort in de projectexploitatie tenminste € 2,4 miljoen bedraagt. Het gaat om een subsidiebedrag van € 2,4 miljoen vermeerderd met rente. Voor de financiële afwikkeling heeft de gemeente een voorziening beschikbaar.

Momenteel, en vermoedelijk ook in 2024, gaat het om de juridische afwikkeling van de gerechtelijke procedure(s). Een eerder verzoek tot bevoorschotting van het bedrag is door de gemeente Voorschoten afgewezen, en bevestigd door de rechtbank, vanwege het ontbreken van een deugdelijke financiële verantwoording, inclusief accountantsverklaring. Dit laatste is nodig omdat anders de subsidie als onrechtmatig kan worden beschouwd en als staatssteun kan worden gezien.

Komende periode wordt geïnventariseerd of een aangepast voorstel van de ontwikkelaar met accountantsverklaring wel aan eerdere gemaakte afspraken voldoet. Ingezet wordt op snelle, edoch zorgvuldig en risicoloze, afronding van dit dossier.

Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen

In deze paragraaf beschrijven we welke bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen nog van toepassing zijn op de gemeentelijke begroting.

De volgende definities zijn van toepassing op deze paragraaf:

Een bezuiniging wordt rechtstreeks op de baten en lasten van de begroting verwerkt. Bij de kadernota wordt vaak aangekondigd op welke posten wordt bezuinigd, in de begroting die de raad vervolgens vaststelt zijn deze bezuinigingen verwerkt.

Een taakstelling is een opgave die de organisatie voor de langere termijn wordt opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld het voornemen om het personeelsbestand terug te brengen met een opgelegd bedrag of percentage. Om dit te kunnen realiseren moet er nog een plan worden opgesteld en moet er nog rekening gehouden worden met frictiekosten en dergelijke. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.

Ombuigingen hebben een beleidsinhoudelijk overweging en hebben daardoor een politieke lading. Een voorbeeld hiervan is de afweging of de gelden van het sociaal domein voor andere zaken dan het sociaal domein zouden kunnen worden ingezet.

Voor het beoordelen van de realiteitswaarde is het volgende van belang:

- Een op het programma verwerkte bezuiniging is reëel. Het budget is verlaagd en er is een verantwoordelijk budgethouder.
- Bij een taakstelling is de onderliggende toelichting van belang, het realiteitsgehalte kan pas later worden beoordeeld;
- Een ombuiging vergt een beleidsinhoudelijke afweging, de besluitvorming in de raad is hiervoor van belang.

Alle eerder opgenomen bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen in de begrotingen zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting en zijn of worden gerealiseerd.

Deze begroting kent geen bezuinigingen, taakstellingen of ombuigingen, maar bevat wel besparende maatregelen binnen sociaal Domein. Daarnaast is in het kader van de Hervormingsagenda jeugdzorg vanaf 2024 een aanvullende besparing verwerkt waar het rijk voor aan de lat zal staan.

Kostenbesparende maatregelen Sociaal Domein

Bij de begroting 2022 zijn kostenbesparende maatregelen genomen voor jeugd en WMO. Bij jeugd is alleen rekening gehouden met het terugverdieneffect van de extra investering (€ 332.000). Daarbij is in de begroting vanaf 2025 ook rekening gehouden met de besparingsopgave vanuit uit het rijk voor jeugd (€ 400.000). De kostenbesparende maatregel inzake WMO is inmiddels gerealiseerd en bij de kadernota 2024 verwerkt. Deze vervalt per 2024.

Hervormingsagenda Jeugd

Op 18 april 2023 is een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda jeugd. Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen. De Rijksoverheid heeft de verantwoordelijkheid om deze de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen, maar heeft dit bedrag wel gekort op het gemeentefonds. Deze aanvullende maatregelen moeten leiden tot lagere jeugdzorguitgaven bij gemeenten. De VNG heeft met het rijk afgesproken dat het rijk het budgettaire risico loopt ingeval deze aanvullende maatregelen niet de gewenste besparing oplevert.

Voor gemeenten geldt dat zij in hun begroting rekening mogen houden met een besparing van het gemeentelijk aandeel in deze landelijke besparing. Deze landelijke besparing betreft € 500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. Voor Voorschoten wordt verwacht dat de jeugdzorguitgaven door de extra rijksmaatregel vanaf 2025 structureel € 400.000 lager zullen uitvallen. Eerder was de verwachting dat het rijk de aanvullende besparingsmaatregel al in 2024 zou doorvoeren. Dat zou al in 2024 moeten leiden tot een landelijke besparing van € 100 miljoen. Door vertraging bij het invoeren van de maatregel bleek dat toch niet haalbaar. De besparing in 2024 is om die reden komen te vervallen.

Openbaarheidsparagraaf WOO

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Hoofdonderdelen van de Woo zijn: passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Passieve openbaarmaking betekent dat we op verzoek openbaar maken en actief betekent dat we uit onszelf informatie publiceren.

De Woo stelt de verplichting om op termijn 17 gespecificeerde informatiecategorieën actief openbaar te maken. Die verplichting zou oorspronkelijk 1 januari 2023 ingaan. Voor het openbaar maken had de overheid een landelijk digitaal platform in gedachten: PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie). Eind december 2022 heeft de overheid PLOOI geheel onverwacht stopgezet waardoor alle gemeentes in Nederland voor een grote uitdaging zijn gesteld. Immers, een ieder moet nu zelf op zoek naar een platform om stukken te publiceren. De capaciteit van de website van een gemeente is hiervoor doorgaans niet toereikend. Voorschoten zoekt bij die zoektocht aansluiting bij buurgemeentes. De gevolgen van het stopzetten van PLOOI zijn nog niet geheel te overzien maar zeker is dat (administratieve) processen binnen de organisatie moeten worden aangepast. Documenten moeten worden geanonimiseerd en op internet moet een omgeving worden gecreëerd waar de stukken te vinden zijn.

Het is nog niet duidelijk welke categorie wanneer openbaar moet zijn. De rijksoverheid maakt dit later bekend. Een aantal categorieën (bijv. wet- en regelgeving en vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraad) maken we nu al openbaar. Voor de andere categorieën volgen we in grote lijnen de landelijke fasering. Daar waar mogelijk willen we ons extra inzetten om informatiecategorieën eerder openbaar te maken.

Vooruitlopend op de verplichte actieve openbaarmaking is de gemeente Voorschoten medio 2023 gestart met het publiceren van Woo besluiten. Daarnaast is onze internet pagina aangepast zodat het voor inwoners nog makkelijker is om een Woo verzoek in te dienen.

Huisvesting statushouders en ontheemden uit Oekraïne

Gemeenten hebben een grote opgave in het huisvesten van statushouders en ontheemden uit Oekraïne.

Huisvesting statushouders

Via een taakstelling door de minister van Justitie en Veiligheid zijn alle gemeenten in Nederland verplicht tot het huisvesten van statushouders. Deze taakstelling is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeente. Voorschoten kent voor 2023 een huisvestingstaakstelling van 71 statushouders. Voor 2024 en 2025 wordt ongeveer eenzelfde taakstelling verwacht. Deze taakstelling is aanzienlijk hoger dan het aantal van 33 statushouders per jaar dat gemiddeld in de afgelopen 9 jaar in Voorschoten is gehuisvest.

Om de huisvestingstaakstelling waar te maken is het noodzakelijk om snel sociale huurwoningen te realiseren. Flexwoningen maken dat mogelijk. Als in 2023, net als de laatste jaren, 33 statushouders in bestaande sociale woningen worden gehuisvest, dan moeten 38 statushouders gehuisvest worden in flexwoningen. Ervaring leert dat hiervoor circa 20 tot 30 flexwoningen nodig zijn. In 2024-2025 zullen bij een vergelijkbare taakstelling minder nieuwe flexwoningen nodig zijn vanwege uitstroom naar reguliere woningen. Voor de gehele periode 2023-2025 zullen naar verwachting zo'n 60- 70 flexwoningen voor statushouders beschikbaar moeten zijn.

Naast de huisvesting van de statushouders binnen onze eigen taakstelling dragen we ook bij aan het verkleinen van de urgente opvangcrisis rondom vluchtelingen. We vangen ook statushouders op in Hotel van der Valk die aan andere gemeenten gekoppeld zijn. Hier zijn maximaal 200 plaatsen, gemiddeld zijn er 130 bezet. Hiervoor zijn afspraken gemaakt die lopen tot 1 december 2023. We gaan na wat onze bijdrage hieraan kan zijn voor 2024.

Huisvesting ontheemden uit Oekraïne

Tot juli 2023 had de gemeente Voorschoten een taakstelling om 95 opvangplekken te realiseren voor ontheemden uit Oekraïne. Deze opvangplekken zijn gerealiseerd door een deel van het gemeentehuis te verbouwen. Hierdoor zijn 84 plekken gecreëerd in het gemeentehuis, 4 plekken bij huize Bijdorp en 6 plekken in een woning die de gemeente Voorschoten sinds vorig jaar huurt. In juli 2023 volgde een nieuwe taakstelling van 12 opvangplekken. Deze zijn gerealiseerd door een drietal woningen te huren in Voorschoten. Hierdoor hebben 16 mensen een opvangplek gekregen.

De gemeente heeft naast het verzorgen van de huisvesting de volgende taken met betrekking tot de opvang van ontheemden;

- het uitbetalen van leefgeld voor degene die (nog) geen werk hebben,
- het verzorgen van basis- en middelbaar onderwijs is samenwerking met de scholen,
- het organiseren van dagbesteding,
- het aanbieden van Nederlandse les,
- het begeleiden van de vraag naar medische zorg,
- het helpen bij het vinden van passend werk,
- contacten met externe partijen zoals bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk en GGD,
- regionale contacten voor onderling overleg met betrekking tot de opvang van de ontheemden binnen de regio.

Het Rijk vergoedt de kosten die de gemeente maakt, daarvoor is echter in 2024 nog geen besluit genomen. Een deel is gebaseerd op werkelijke kosten, het grootste deel op basis van normbedragen.

Financiële begroting

Uitgangspunten

De basis voor de begroting 2024 vormen de begroting 2023 en de financiële gevolgen uit de Voorjaarsnota 2023 die doorwerken in het meerjarenbeeld. Daarnaast zijn enkele algemene uitgangspunten toegepast. Deze zijn opgenomen in de hieronder gepresenteerde tabel.

Onderwerp	Begroting 2024	Begroting 2023
<p>Salarissen De huidige cao loopt tot 1 januari 2024. De cao-onderhandelingen voor een nieuwe cao vanaf 2024 lopen ten tijde van het opstellen van deze kadernota nog niet. Op basis van de gemiddelde loonontwikkeling van de afgelopen jaren schatten we het effect vooralsnog in op 4,0% met ingang van 2024. ¹ Bij de kadernota 2023 was 2,4% voorzien, maar dit is bij de begroting 2023 bijgesteld naar 6,0%.</p>	4,0%	6,0% ¹
<p>Leveringen derden Het indexpercentage voor prijsstijgingen is gebaseerd op het niveau van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp) uit het Centraal Economisch Plan 2023 van het CPB. Voor 2024 bedraagt deze 4,4 %. We stellen voor de indexering in 2024 daar in te zetten waar knelpunten als gevolg van prijsstijging zich voordoen.</p>	4,4%	3,1%
<p>Jeugdzorg De jeugdzorguitgaven zijn gekoppeld aan de indexpercentages die de Nederlandse Zorgautoriteit toepast.</p>	7,0%	3,5%
<p>Beheer fysieke leefomgeving / openbare ruimte Het indexpercentage voor prijsstijgingen voor het beheer van de fysieke leefomgeving / openbare ruimte is gebaseerd op de prijsontwikkelingen in de Grond-, Weg-, en Waterbouw (GWW).</p>	6,0%	15%
<p>Stelpost areaaluitbreiding Vanwege de voorziene stijging van het aantal woningen wordt rekening gehouden met bijbehorende lasten, waaronder beheer en onderhoud van de openbare ruimte.</p>	Woningprognose meicirculaire 2022	Woningprognose meicirculaire 2021
<p>Subsidies De subsidiebudgetten worden in 2024 geïndexeerd met het percentage van de geharmoniseerde consumentenprijsindex van 4,4%. Voorheen was het conform subsidieplan.</p>	4,4%	Conform subsidieplan
<p>Verbonden partijen Voor de verbonden partijen en deelnemingen gaan wij in de kadernota uit van de ingediende begrotingen. Wij gaan er overigens vanuit dat ook de verbonden partijen zich sterk maken voor verlaging van de bijdragen van de gemeente. Via de vertegenwoordigers in besturen zal dit standpunt met klem worden uitgedragen.</p>	Ontwerpbegroting GR 2024	Ontwerpbegroting GR 2023
<p>Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan 2023 van het CPB bedraagt 4,4 % (geharmoniseerde consumentenprijsindex).</p>	4,4%	3,1%

Tarieven afvalstoffenheffing en rioolrechten Bij de tarieven voor afval en riool is het uitgangspunt kostendekkende tarieven.	Kostendekkende tarieven	Kostendekkende tarieven
Investerings (nieuw) Voor de investeringen is rekening gehouden met een stijging van het prijspeil van 2,4 %. Dit indexpercentage is gebaseerd op de CPB-raming Centraal Economisch plan 2023 (inflatie eurozone (hicp)).	2,4%	Actualisatie door extern adviesbureau en kengetallen
Rekenrente Het werken met een vaste rekenrente is met ingang van 2017 volgens het nieuwe BBV niet meer toegestaan. De omslagrente voor 2024 bedraagt 0,5 %, idem als 2022.	0,5%	0,5%
Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in de kadernota volgens de decembercirculaire en wordt in de begroting bijgesteld volgens de meicirculaire. Over de meicirculaire ontvangt u een aparte informatiebrief.	Decembercirculaire 2022	Maartbrief 2022

Meerjarenbeeld 2024-2027

Structureel sluitende begroting tot en met 2025, 2026 omslagjaar

Het meerjarenbeeld start met de begrotingspositie zoals vermeld in de kadernota 2024. In de raadsvergadering van 6 juli is de raad geïnformeerd over de gevolgen van de door het Rijk uitgebrachte meicirculaire 2023. Na deze raadsvergadering hebben zich ook (financiële) ontwikkelingen voorgedaan die verwerkt zijn in deze begroting.

Hieronder treft u het meerjarenbeeld aan van de begroting 2024 en een toelichting op de ontwikkelingen na de kadernota 2024. Het beeld voor de periode 2024-2025 is positief, maar vanaf 2026 wordt een structureel tekort verwacht.

Tabel Ontwikkelingen meerjarenbegroting

Ontwikkelingen meerjarenbegroting 2024-2027				
(bedragen * € 1.000,-/ "-"= nadeel, "+"= voordeel)				
Omschrijving/ Jaar	2024	2025	2026	2027
Concept Kadernota 2024	313	637	-781	-1.668
Amendement 210	-25	-16	0	0
A. Startsaldo begroting 2024 (kadernota 2024)	288	621	-781	-1.668
1. Overige ontwikkelingen	-779	-822	-955	-842
1a. Meicirculaire 2023	-685	-728	-861	-748
1b. Effect investeringen Voorjaarsnota 2023	-94	-94	-94	-94
2. Wijzigingen na kadernota	-191	-122	531	35
2a. Correcties Kadernota'24	-10	-91	285	153
2b. Bijstelling Jeugdelden	-300	-300	-359	-306
2c. Subsidie Voorschoten voor Elkaar	-200	-200	0	0
2d. Actualisatie bestaande kapitaallasten	-5	-34	-17	-26
2d. Kapitaallasten Atletiekbaan	0	-31	-31	-31
2d. Kapitaallasten B+C gebouw	0	-50	-50	-50
2e. Actualisatie stelposten	156	150	160	160
2f. Stelpost organisatieontwikkeling	-200	-200	-200	-200
2g. Rente	285	112	153	-298
2h. Kostendekkendheid tarieven (overhead)	451	481	482	472
2i. Flexwoningen	-250	0	0	0
2j. Nieuw financieel systeem	-100	0	0	0
2k. Combibaan (skeelter & schaatsbaan)	-150	0	0	0
2k. Dekking concernreserve	150	0	0	0
2l. Nota mobiliteitsbeleid	-50	0	0	0
2m. Kleine wijzigingen	32	41	108	161
B. Totaal ontwikkelingen	-970	-944	-424	-807
Begrotingssaldo 2024-2027 (A + B)	-682	-323	-1.205	-2.457
w.v. Incidenteel	-1.000	-1.500	-	-
w.v. Structureel	318	1.177	-1.205	-2.457

De raadsbesluiten zijn verwerkt tot en met de raadsvergadering van 6 juli 2023. De in kaart gebrachte ontwikkelingen na de kadernota laten voor 2024 een negatief begrotingssaldo zien van € 682.000.

Toelichting baten en lasten

Programma bedragen x € 1.000 "- "= nadeel / "+ "= voordeel	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	52.688	-19.592	33.096	53.776	-19.674	34.102	56.518	-21.734	34.785
P1 Veiligheid	233	-2.252	-2.018	391	-2.297	-1.906	220	-2.668	-2.448
P2 Verkeer en vervoer	244	-3.444	-3.200	433	-4.981	-4.548	85	-3.552	-3.467
P3 Economie	160	-454	-294	253	-606	-353	285	-430	-145
P4 Onderwijs	720	-2.068	-1.348	767	-2.737	-1.970	393	-1.958	-1.565
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.028	-6.015	-4.987	1.296	-7.667	-6.371	1.013	-7.217	-6.204
P6 Sociaal Domein	7.996	-25.106	-17.110	9.054	-31.545	-22.491	5.363	-24.860	-19.497
P7 Volksgezondheid en milieu	8.452	-8.283	169	8.721	-9.291	-570	9.087	-8.882	205
P8 Wonen en bouwen	2.746	-2.768	-22	1.974	-4.365	-2.391	7.934	-10.006	-2.071
Saldo van baten en lasten	74.267	-69.981	4.287	76.666	-83.164	-6.498	80.899	-81.307	-408
Onttrekking aan reserves	7.363	-	-	6.742	-	-	1.396	-	-
Toevoeging aan reserves	-	-5.715	-	-	-595	-	-	-1.670	-
Mutaties reserves	-	-	1.647	-	-	6.147	-	-	-274
Geraamde resultaat	81.630	-75.696	5.934	83.409	-83.759	-351	82.295	-82.977	-682

Per saldo 2024 is na mutaties over de reserves een resultaat te zien van € 682.000 nadelig.

Toelichting meerjarenperspectief

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	56.518	-21.734	34.785	56.396	-21.065	35.331	53.251	-20.737	32.514	52.896	-21.294	31.603
P1 Veiligheid	220	-2.668	-2.448	220	-2.654	-2.434	220	-2.654	-2.434	220	-2.654	-2.434
P2 Verkeer en vervoer	85	-3.552	-3.467	85	-3.868	-3.782	85	-3.917	-3.831	85	-4.001	-3.916
P3 Economie	285	-430	-145	285	-410	-125	285	-410	-125	258	-383	-125
P4 Onderwijs	393	-1.958	-1.565	395	-1.970	-1.575	397	-1.970	-1.573	397	-2.133	-1.736
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.013	-7.217	-6.204	1.032	-7.189	-6.157	1.020	-7.189	-6.170	1.020	-7.180	-6.161
P6 Sociaal Domein	5.363	-24.860	-19.497	5.356	-24.443	-19.087	5.560	-24.234	-18.674	5.561	-24.333	-18.773
P7 Volksgezondheid en milieu	9.087	-8.882	205	9.135	-8.845	290	8.705	-8.419	287	8.811	-8.508	303
P8 Wonen en bouwen	7.934	-10.006	-2.071	3.673	-5.264	-1.591	1.150	-2.634	-1.484	686	-2.190	-1.504
Saldo van baten en lasten	80.899	-81.307	-408	76.576	-75.708	869	70.674	-72.164	-1.490	69.934	-72.676	-2.742
Mutaties reserves												
P0 Bestuur en ondersteuning	560	0	560	17	0	17	0	0	0	0	0	0
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116	116	0	116	116	0	116	116	0	116
P3 Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Onderwijs	0	-1.000	-1.000	0	-1.500	-1.500	0	0	0	0	0	0
P5 Sport, cultuur en recreatie	307	-170	137	157	-20	137	157	-20	137	157	-20	137
P6 Sociaal Domein	163	0	163	25	0	25	25	0	25	25	0	25
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P8 Wonen en bouwen	250	-500	-250	13	0	13	7	0	7	7	0	7
Totaal mutaties reserves	1.396	-1.670	-274	329	-1.520	-1.192	306	-20	285	306	-20	285
Resultaat	82.295	-82.977	-682	76.905	-77.228	-323	70.979	-72.185	-1.205	70.240	-72.696	-2.457

Per saldo laat de begroting meerjarig na mutaties over de reserves een resultaat zien van:

- 2024: € 681.972 -/-
- 2025: € 322.817 -/-
- 2026: € 1.205.134 -/-
- 2027: € 2.456.779 -/-

De hierboven genoemde resultaten zijn inclusief incidentele baten en lasten. Om de structurele sluitendheid van de (meerjaren)begroting te berekenen worden de resultaten geschoond voor de factor incidenteel. Hiervoor zijn eerst de incidentele baten en lasten inzichtelijk gemaakt. Zie hiervoor bijlage 'Incidentele baten en lasten'.

Op basis van de onderstaande tabel wordt aangetoond dat de begroting 2024 en de meerjarenraming 2024-2027, conform uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht zijn, met uitzondering van de jaarschijven 2026 en 2027. Dit houdt in dat de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.

Tabel Structureel begrotingsresultaat

Structureel begrotingsresultaat (bedragen * €1.000)	2024	2025	2026	2027
1. Saldo begroting	-682	-323	-1.205	-2.457
Waarvan incidentele storting in reserves	-1.000	-1.500		
Waarvan incidentele baten				
Waarvan incidentele lasten				
2. Saldo incidentele posten	-500	-1.000	-1.500	0
3. Structureel resultaat	318	1.177	-1.205	-2.457

Voor een uitgebreide toelichting op de incidentele baten en lasten wordt verwezen naar de paragraaf "Incidentele baten en lasten".

Reservemutaties

In de begroting 2024 zijn de volgende reservemutaties opgenomen:
(+ = onttrekking uit reserve; - = toevoeging aan reserve)

Tabel Reservemutaties

Progr. Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
0 RIF-bijdrage	378			
0 Reorganisatie	182	17		
2 Vlietwijk fase 2 Openbare verlichting	15	15	15	15
2 Vlietwijk fase 2 Wegen	81	81	81	81
2 Knooppunt Voorschoten	15	15	15	15
2 Herinrichting Leidseweg Noord	5	5	5	5
4 Voeding res.onderwijshuisvesting tlv resultaat	-1.000	-1.500		
5 Kunstgrasvelden	-20	-20	-20	-20
5 Onderlaag kunstgrasveld MHC	10	10	10	10
5 Toplaag kunstgrasveld V'97	37	37	37	37
5 Onderlaag kunstgrasveld V'97	4	4	4	4
5 Toplaag handbalveld HVV	6	6	6	6
5 Exploitatiebijdrage zwembad	100	100	100	100
6 Incidentele capaciteitsuitbreiding M&L	138			
6 Buurthuis Vlietwijk	26	26	26	26
8 Ontwikkelvisie centrum	-300			
8 GREX	13	13	7	7
8 Uitvoering Omgevingswet	37			
Totaal	273	1.191	286	286

Incidentele baten en lasten

Om te kunnen beoordelen of de begroting materieel in evenwicht is (structurele lasten worden door structurele baten afgedekt) moeten de incidentele baten en lasten inzichtelijk te worden gemaakt.

Onder de lasten en baten die in dit overzicht moeten worden opgenomen, vallen o.a.:

- Bijzondere baten a.g.v. verkoop van gemeentelijke eigendommen
- Incidentele bouwleges
- Extra afschrijvingen t.l.v. de exploitatie
- Extra dotaties aan voorzieningen o.a. voor onderhoud
- Investerings met maatschappelijk nut die ten laste van een reserve komen
- Dotaties en onttrekkingen aan de concernreserve
- Baten en lasten ten gevolge van incidenteel nieuw beleid
- Voor- en nadelige afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren
- Eenmalige subsidies
- Herstel van schade aan gemeentelijke eigendommen

In de tabellen hierna treft u de incidentele baten en lasten die zijn opgenomen in de begroting 2024 en een berekening van het structureel begrotingsresultaat. In 2021 heeft commissie een notitie opgesteld ter verduidelijking van de structurele baten en lasten. In 2022 heeft hiertoe ook een gesprek plaatsgevonden met de toezichthouder. Bij de beoordeling worden de volgende drie criteria gehanteerd:

- Aard van de baten en lasten
- Looptijd van de baten en lasten
- Materiële omvang van de incidentele baten en lasten

Tevens is aangegeven als incidentele baten en lasten in relatie staan tot elkaar en per saldo in evenwicht zijn, dat deze niet worden meegenomen. Ter illustratie, de onttrekking van € 150.000 aan de concernreserve ter dekking van de storting in de bestemmingsreserve Sportaccommodaties van € 150.000 vallen tegen elkaar weg.

Daarnaast is ook aangegeven dat eenmalige kosten niet per definitie incidenteel zijn. Ter illustratie, de kosten voor een pilot voor WMO zijn structureel. De kosten zijn mogelijk eenmalig, maar de aard wordt gezien als structureel gezien de wettelijke taak van de WMO.

In de begroting 2024 wordt de storting in de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting alsmede het saldo van de storting in de bestemmingsreserve Ontwikkelvisie centrum, als incidenteel beoordeeld.

Tabel Incidentele baten en lasten

Programma/ Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Lasten				Baten			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Programma 0 t/m 8	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal incidenteel	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves								
Storting/Dekking Concernreserve	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve onderwijshuisvesting	-1.000	-1.500	0	0	0	0	0	0
Totaal incidenteel	-1.000	-1.500	0	0	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-1.000	-1.500	0	0	0	0	0	0

Mutaties reserves per programma

Mutaties reserves per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 Onttrekking	Begroting 2024 Toevoeging	Begroting 2024 Saldo mutaties
P0 Bestuur en ondersteuning	560	0	560
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116
P3 Economie	0	0	0
P4 Onderwijs	0	-1.000	-1.000
P5 Sport, cultuur en recreatie	307	-170	137
P6 Sociaal Domein	163	0	163
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0
P8 Wonen en bouwen	250	-500	-250
Totaal mutaties reserves	1.396	-1.670	-274

Toelichting

Hieronder worden de reservemutaties per programma toegelicht.

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning (saldo mutaties € 560.000)

De onttrekking van € 378.000 betreft een onttrekking aan reserve Regionale investeringen ter dekking van de bijdrage aan het Regionaal Investerings-Fonds aan Holland Rijnland voor het project Rijnlandroute. Voor nakomende lasten ivm de ontvlechting van de WODV / omklappen sociaal domein wordt in 2024 een bedrag van € 182.000 onttrokken aan de reserve Reorganisatie.

Programma 2 Verkeer en Vervoer (saldo mutaties € 116.000)

Het totale saldo wordt onttrokken aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten van verschillende projecten, waaronder Leidseweg, Vlietweg Fase 2 en Knooppunt Voorschoten.

Programma 4 Onderwijs (saldo mutaties -/- € 1.000.000)

In het kader van de toekomstige opgaven inzake onderwijshuisvesting en ter invulling van het door de raad aangenomen amendement 154, wordt een deel van het positieve begrotingssaldo 2023-2025 (€ 1.000.000) ingezet ter voeding van de bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting.

Programma 5 Sport, Cultuur en recreatie (saldo mutaties € 137.000)

Per saldo wordt er € 37.000 onttrokken aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van de kapitaallasten van verschillende sportvelden. Daarnaast wordt een bedrag van € 100.000 onttrokken aan bestemmingsreserve Exploitatiedbijdrage zwembad. Aan de reserve Sportaccommodaties wordt een bedrag van € 150.000 toegevoegd t.l.v. de Concernreserve.

Programma 6 Sociaal Domein (saldo mutaties € 163.000)

Een bedrag van € 138.000 wordt onttrokken aan bestemmingsreserve Sociaal Domein in het kader van incidentele capaciteitsuitbreiding bij afdeling Mens en Samenleving. Tevens is er een onttrekking van € 25.000 aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten van Buurthuis Vlietwijk.

Programma 8 Wonen en Bouwen (saldo mutaties -/- € 250.000)

Bij deze begroting wordt een bedrag van € 500.000 gestort in de reserve Centrumvisie, waarvan in 2024 zal worden besteed t.l.v. deze reserve. Een deel van dit bedrag is gerelateerd aan de grondexploitatie, waarvan € 7.000 onttrokken wordt aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten en € 6.000 wordt onttrokken aan de Concernreserve ter dekking van een storting in de voorziening van de Duivenvoorde Corridor. Voor lasten invoering Omgevingswet wordt € 37.000 onttrokken aan de reserve Invoering Omgevingswet.

Nieuw beleid per programma

Tabel Nieuw beleid per programma
(Bedragen * € 1.000 / "-"= nadeel, "+"= voordeel)

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Programma 0 bestuur en ondersteuning				
Arbeidsmarktproblematiek	-200			
Stelpost organisatieontwikkeling	-200	-200	-200	-200
Communicatie	-20	-20	-20	-20
Nieuwe bestemming Ambachts & Baljuwhuis		-77	-77	-77
Programma 1 Veiligheid				
Ondermijning	-127	-127	-127	-127
Wet Bibob	-52	-52		
Programma 2 Verkeer en vervoer				
Mobiliteitsbeleid	-50			
Programma 3 Economie				
Programma 4 Onderwijs				
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie				
Combibaan (skeeler/ schaatsbaan)	-150			
Atletiekbaan Voorschoten'97		-31	-31	-31
Impuls Sport	-125			
Cultuur	-50	-32	-17	
Programma 6 Sociaal domein				
Inburgering	-56			
Brede combinatiefunctionaris	-26	-56	-84	-84
Schuldhelpverlening	-36	-36	-36	-36
Programma 7 Volksgezondheid en milieu				
Samenwerking WarmtelinQ	-80			
Programma 8 Wonen en bouwen				
Ontwikkelvisie Centrum	-200			
Realisatie flexwoningen	-250			
Realisatie standplaatsen woonwagens		-27	-27	-27
Programma overstijgend				
Beëindiging DVO MO Wassenaar	-141	-445	-330	-330
Totaal	-1.763	-1.103	-949	-932

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2024	2025	2026	2027
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-571.788	-571.788	-571.788	-571.788
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-418.536	-418.536	-418.536	-418.536
1a Waarde woningen eigenaren	-3.865.804	-3.917.780	-4.030.276	-4.179.440
Subtotaal	-4.856.128	-4.908.104	-5.020.600	-5.169.764

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2024	2025	2026	2027
8a-3 Bijstandsontvangers	1.497.841	1.456.158	1.455.366	1.464.506
2 Inwoners	9.778.258	9.902.903	10.052.411	10.140.278
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	4.702.209	4.525.586	4.141.178	4.196.758
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	1.042.809	1.069.586	1.097.356	1.124.019
3c Eenpersoonshuishoudens	663.748	687.290	665.957	674.242
8b Loonkostensubsidie	75.990	91.327	106.490	122.467
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	3.013.482	2.902.729	2.714.012	2.727.041
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	124.518	133.695	144.040	155.944
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	1.791.925	1.966.429	2.010.242	2.135.891
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	211.770	219.264	212.436	214.906
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	233.896	235.601	237.039	238.204
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	908.618	899.043	857.359	861.572
14c-2 Landelijke centrumfunctie	286.707	288.797	290.559	291.986
15h-3 Onderwijsachterstand	64.207	64.074	63.941	63.807
38 Bedrijfsvestigingen	431.700	445.852	460.004	474.156
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	37.663	37.663	37.663	37.663
36 Kernen	114.505	114.954	113.886	113.888
36a Kernen met 500 of meer adressen	75.167	75.167	75.167	75.167
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	36.168	36.168	36.168	36.168
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	481.470	489.169	496.091	502.087
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.917.529	2.023.233	2.161.196	2.217.741
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	8.896	8.896	8.896	8.896
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	1.206.711	1.206.711	1.206.711	1.206.711
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	23.703	23.703	23.598	23.598
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	708.312	708.312	707.120	707.120
19 Oppervlakte binnenwater	5.801	5.801	5.801	5.801

16 Oppervlakte land	43.251	43.251	43.251	43.251
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	29.950	29.950	29.950	29.950
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	139.594	141.803	143.787	145.511
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	676.449	687.151	696.766	705.121
39 Vast bedrag	980.358	980.358	980.358	980.358
Subtotaal	31.313.204	31.500.622	31.274.793	31.724.807

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2024	2025	2026	2027
Uitkeringsfactor	1,395	1,417	1,335	1,325
Subtotaal (B x C (=uf))	43.681.919	44.636.382	41.751.849	42.035.369

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	3.010.111	2.625.361	2.625.361	2.625.361
Subtotaal	3.010.111	2.625.361	2.625.361	2.625.361

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	10.215	10.215	10.215	10.215
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	38.643	38.643	38.643	38.643
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	89.573	89.573	89.573	89.573
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	862	862	862	862
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	3.000	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	33.113	33.113	33.113	33.113
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	13.727	13.727	13.623	n.v.t.
Subtotaal	189.133	186.133	186.029	172.406

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
260 Participatie (IU)	81.796	88.516	95.292	102.066
Subtotaal	81.796	88.516	95.292	102.066

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2024	2025	2026	2027
Gemeenteposten:				

Vrijval BCF cf realisatie 2017	165.294	165.294	165.294	165.294
Maatschappelijke begeleiding statushouders	14.220	14.220	14.220	14.220
NTO Jeugdzorg 2022 e.v.	0	0	295.324	181.057
Herverdeeleffect algemene uitkering gemeentefonds	0	0	-384.750	-769.500
Storting BCF financieringssytematiek	0	0	0	-82.484
Subtotaal	179.514	179.514	90.088	-491.413

Totaal	42.286.346	42.807.802	39.728.019	39.274.025
---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves en voorzieningen (Bedragen x € 1.000)

Overzicht reserves 2023-2027 per 31 december	Begroting 2023	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Begroting 2024	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Begroting 2025	Vermeerderingen 2026	Verminderingen 2026	Begroting 2026	Vermeerderingen 2027	Verminderingen 2027	Begroting 2027
Algemene reserves													
Concernreserve	15.157	0	-156	15.001	0	-6	14.995	0	0	14.995	0	0	14.995
Reserve weerstandsvermogen	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200
Totaal algemene reserves	20.357	0	-156	20.201	0	-6	20.195	0	0	20.195	0	0	20.195
Bestemmingreserves													
BR bovenwijkse voorzieningen	245	0	0	245	0	0	245	0	0	245	0	0	245
BR Volkshuisvesting	399	0	0	399	0	0	399	0	0	399	0	0	399
BR egalisatieres.sociaal domein	891	0	-138	753	0	0	753	0	0	753	0	0	753
BR regionale investeringen	378	0	-378	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR duurzaamheid	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
BR Gemeentewerf	805	0	0	805	0	0	805	0	0	805	0	0	805
BR rekenkamercommissie WVO	92	0	0	92	0	0	92	0	0	92	0	0	92
BR monumenten	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290
BR kapitaallasten (Hoofdrekk.)	3.014	20	-206	2.828	20	-206	2.643	20	-206	2.458	20	-206	2.272
BR Accom. Gem. personeel	142	0	0	142	0	0	142	0	0	142	0	0	142
BR Reorganisatie	826	0	-182	644	0	-17	627	0	0	627	0	0	627
BR egalisatie omgevingsverg.	1.900	0	0	1.900	0	0	1.900	0	0	1.900	0	0	1.900
BR invoering Omgevingswet	37	0	-37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR Maatschappelijke agenda	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80
BR Klimaatgelden	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37
BR Brede adviesraad	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
BR Exploitatie zwembad	801	0	-100	701	0	-100	601	0	-100	501	0	-100	401
BR Culturele accommodatie	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000	0	0	3.000
BR Groot onderhoud zwembad	500	0	0	500	0	0	500	0	0	500	0	0	500
BR Verevening soc woningbouw	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175
BR Onderwijshuisvesting	732	1.000	0	1.732	1.500	0	3.232	0	0	3.232	0	0	3.232
BR Noodfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR Opvang Oekraïners	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR Sporthal de Vliethorst	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181
BR Sportaccommodaties	0	150	0	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150
BR Centrumvisie	0	500	-200	300	0	0	300	0	0	300	0	0	300
Totaal bestemmingreserves	14.562	1.670	-1.240	14.991	1.520	-323	16.189	20	-306	15.904	20	-306	15.619
Totaal reserves	34.919	1.670	-1.396	35.192	1.520	-329	36.384	20	-306	36.099	20	-306	35.814

Overzicht voorzieningen 2023-2027	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting
per 31 december	2023	ringen	ringen	2024	ringen	ringen	2025	ringen	ringen	2026	ringen	ringen	2027
Voorzieningen verplichtingen, verliezen													
Voorz. pensioenen & wachtgeld bestuor	2.036	2	-90	1.947	2	-90	1.859	0	2	1.770	2	-90	1.681
Voorz. spaarcontracten	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40
+ Voorz. beeldenplan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorz. parkeergarage Rabobank Deltaplein	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen	5.301	2	-90	5.213	2	-90	5.124	0	2	5.036	2	-90	4.947
Voorzieningen voor risico's													
Voorz. Vd Hoevenpark stimul.subs. woning	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
Totaal voorzieningen voor risico's	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
Onderhoudsegalisatievoorzieningen													
Voorziening openbare verlichting	308	107	-100	315	107	-233	189	107	-108	187	107	-99	195
Voorziening baggerwerkzaamheden	61	11	0	72	11	0	83	11	0	93	11	0	104
Voorziening speelplaatsen	679	243	-234	688	243	-99	832	243	-24	1.051	243	-431	863
Voorziening buitenonderhoud schoolgeb.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderhoud wegen	2.153	703	-409	2.447	703	-179	2.971	703	-1.029	2.645	703	-841	2.507
Voorziening onderhoud VRI	339	69	-74	335	69	-223	180	69	-48	202	69	-9	262
Voorziening onderhoud bruggen	1.056	165	-134	1.087	165	-59	1.193	165	-103	1.254	165	-443	976
Voorziening onderhoud zwembad	564	0	-118	445	0	-110	335	0	-69	266	0	-22	244
Voorziening planmatig onderhoud vastgoed	401	316	-432	285	316	-346	255	316	-271	300	316	-271	345
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.561	1.613	-1.501	5.673	1.613	-1.249	6.037	1.613	-1.652	5.998	1.613	-2.116	5.496
Voorziening toek.verv.inv.heffing													
Voorziening riolering	2.359	0	0	2.359	0	0	2.359	0	0	2.359	0	0	2.359
Voorziening afvalstoffenheffing	1.948	0	0	1.948	0	0	1.948	0	0	1.948	0	0	1.948
Totaal voorziening toek.verv.inv.heffing	4.307	0	0	4.307	0	0	4.307	0	0	4.307	0	0	4.307
Totaal Voorzieningen	15.189	1.615	-1.591	15.212	1.615	-1.339	15.487	1.615	-1.742	15.360	1.615	-2.206	14.768

Bedragen x € 1.000

Investeringen

Investeringsplanning 2024 - 2028					
Omschrijving investering	2024	2025	2026	2027	2028
Bruggen / civieltechnische kunstwerken					
Grieglaan (app. complex)	130.990	-	-	-	-
Sint Nicolaespad	66.686	-	-	-	-
Mozartlaan-Schubertplantsoen	-	119.082	-	-	-
Jan van Gooyenplantsoen	-	119.082	-	-	-
Joh Vermeerplantsoen	-	119.082	-	-	-
Hofvliet	-	-	476.328	-	-
Grieglaan	-	-	50.014	-	-
Zwaluweg	-	-	-	803.803	-
Tuinderspad	-	-	-	654.951	-
Grieglaan (Fortgenschool)	-	-	-	-	65.495
Debussylaan	-	-	-	-	116.700
Welterdreef - Het Wedde	-	-	-	-	116.700
Juliana van Stolberglaan	-	-	-	-	-
Pr. Mauritslaan	-	-	-	-	-
Pr. Marijkelaan - L. de Colignylaan	-	-	-	-	-
Geluidsscherm Burg. Van der Hoevenlaan	-	-	-	-	-
Investeringen Bruggen / civieltechnische kunstwerken	197.676	357.246	526.342	1.458.754	298.895
Investeringen wegen					
Vervanging wegen - Adegeest midden	550.000	-	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noordoost	-	112.000	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noordwest	-	-	660.000	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noord	-	-	258.000	-	-
Vervanging wegen - Adegeest oost	-	-	-	230.000	-
Raadhuislaan / Oranjeboomstraat e.o.	337.920	-	-	-	-
Prins Bernhardlaan, straatwerk	121.856	-	-	-	-
Horstlaan rijbaan rehabiliteren, vervanging asfalt	-	226.304	-	-	-
Admiraal de Ruytersingel, vervanging asfalt	-	-	499.302	-	-
Vervanging wegen o.b.v. beheerplan	-	-	-	908.288	908.288
Investeringen wegen	1.009.776	338.304	1.417.302	1.138.288	908.288

Investerings Openbare verlichting					
Vervangingsinvesteringen OVL	100.426	233.004	108.098	76.626	-
Gemiddeld bedrag jaarschijf (2028-2033)	-	-	-	-	100.000
Totaal Investerings Openbare verlichting	100.426	233.004	108.098	76.626	100.000
Verkeersmaatregelen / inrichting					
Rotonde Raadhuislaan	151.000	-	-	-	-
Winkelcentrum Noord Hofland, herinrichten omgeving	300.000	-	-	-	-
Fietsveiligheid; div kruisingen Leidseweg	100.000	-	-	-	-
Fietsveiligheid; rotonde Wijngaardenlaan	15.000	-	-	-	-
Gemiddeld bedrag jaarschijf 2025-2032	-	360.000	360.000	360.000	360.000
Investerings Verkeersmaatregelen / inrichting	566.000	360.000	360.000	360.000	360.000
Vastgoed					
Verduurzaming vastgoed	33.300	-	-	-	-
Ambachts- en Baljuwhuis, verbouw	500.000	-	-	-	-
Woonwagenstandplaatsen	900.000	-	-	-	-
Atletiekbaan Voorschoten '97	624.000	-	-	-	-
NIEUW Richard Wagnerlaan 22	950.000	-	-	-	-
Fortgenschool (voorbereidingskrediet)	-	300.000	-	-	-
Fortgenschool	-	-	4.096.000	-	-
Nutsbasisschool	-	-	-	4.300.800	-
Koninklijke Marinelaan / gemeentewerf	-	-	1.740.800	1.740.800	-
Gemeentehuis upgrade & verduurzamen	-	-	-	5.667.930	5.667.930
MultiFunctionele Accommodatie, Wijngaardenlaan	-	-	-	-	1.065.964
Zwembad Het Wedde (renovatie)	-	-	-	-	-
RKbs Emmaus	-	-	-	-	-
Investerings Vastgoed	3.007.300	300.000	5.836.800	11.709.530	6.733.894
Tractie					
Sneeuwplough (groot)	12.000	-	-	-	-
Strooimiddelen A	-	24.000	-	-	-
Strooimiddelen B	-	-	-	-	24.000
Investerings Tractie (buiten gesloten systeem)	12.000	24.000	-	-	24.000
Overige					
n.v.t.	-	-	-	-	-
Investerings Overige	-	-	-	-	-

Totaal Investerings (buiten gesloten systeem)	4.893.178	1.612.554	8.248.542	14.743.198	8.425.077
--	------------------	------------------	------------------	-------------------	------------------

Investeringsplanning 2024 - 2028					
Omschrijving investering	2024	2025	2026	2027	2028
Integraal waterketenplan (IWKP) (riolering + waterbouwkundige kunstwerken)					
Riolering					
IWKP19-23 Oranjeboom/Raadhuislaan	2.888.105	-	-	-	-
Riolering - Adegeest midden	4.850.000	-	-	-	-
Riolering- Adegeest noordoost	-	3.850.000	-	-	-
Riolering - Adegeest noordwest	-	-	3.850.000	-	-
Riolering - Adegeest Oost	-	-	-	3.850.000	-
Riolering (IWKP - Nog nader in te vullen)	-	-	-	-	3.850.000
Totaal Riolering	7.738.105	3.850.000	3.850.000	3.850.000	3.850.000
Waterbouwkundige kunstwerken					
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest midden	150.000	-	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest noordoost	-	150.000	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest noordwest	-	-	150.000	-	-
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest Oost	-	-	-	150.000	-
Waterbouwkundige kunstwerken (IWKP - Nog nader in te vullen)	-	-	-	-	150.000
Totaal Waterbouwkundige kunstwerken	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Integraal waterketenplan (IWKP) (riolering + waterbouwkundige kunstwerken)	7.888.105	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Afval					
Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	250.000	250.000	100.000	100.000	250.000
Investerings Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	250.000	250.000	100.000	100.000	250.000
Tractie binnen gesloten systeem					
Werkbrug	6.144	-	-	-	-
Aanhanger Afvalverwerking (1)	10.240	-	-	-	-
Aanhanger Afvalverwerking (2)	10.240	-	-	-	-
Zijlader	400.345	-	-	-	-

Rioned aanhanger	-	30.000	-	-	-
Werkbrug 4-koloms	-	40.960	-	-	-
Investerings Tractie (binnen gesloten systeem)	426.969	70.960	-	-	-
Totaal Investerings (binnen gesloten systeem)	8.565.074	4.320.960	4.100.000	4.100.000	4.250.000
Totaal Investerings (binnen en buiten gesloten systeem)	13.458.252	5.933.514	12.348.542	18.843.198	12.675.077

Investeringsplanning 2029 - 2033					
Omschrijving investering	2029	2030	2031	2032	2033
Bruggen / civieltechnische kunstwerken					
Grieglaan (app. complex)	-	-	-	-	-
Sint Nicolaespad	-	-	-	-	-
Mozartlaan-Schubertplantsoen	-	-	-	-	-
Jan van Gooyenplantsoen	-	-	-	-	-
Joh Vermeerplantsoen	-	-	-	-	-
Hofvliet	-	-	-	-	-
Grieglaan	-	-	-	-	-
Zwaluweg	-	-	-	-	-
Tuinderspad	-	-	-	-	-
Grieglaan (Fortgenschool)	-	-	-	-	-
Debussylaan	-	-	-	-	-
Welterdreef - Het Wedde	-	-	-	-	-
Juliana van Stolberglaan	-	-	-	922.885	-
Pr. Mauritslaan	-	-	-	714.492	-
Pr. Marijkelaan - L. de Colignylaan	-	-	-	714.492	-
Geluidsscherm Burg. Van der Hoevenlaan	-	-	-	-	1.572.478
Investerings Bruggen / civieltechnische kunstwerken	-	-	-	2.351.869	1.572.478
Investerings wegen					
Vervanging wegen - Adegeest midden	-	-	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noordoost	-	-	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noordwest	-	-	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest noord	-	-	-	-	-
Vervanging wegen - Adegeest oost	-	-	-	-	-
Raadhuislaan / Oranjeboomstraat e.o.	-	-	-	-	-
Prins Bernhardlaan, straatwerk	-	-	-	-	-
Horstlaan rijbaan rehabiliteren, vervanging asfalt	-	-	-	-	-
Admiraal de Ruytersingel, vervanging asfalt	-	-	-	-	-

Vervanging wegen o.b.v. beheerplan	908.288	908.288	908.288	908.288	1.210.368
Investerings wegen	908.288	908.288	908.288	908.288	1.210.368
Investerings Openbare verlichting					
Vervangingsinvesteringen OVL	-	-	-	-	-
Gemiddeld bedrag jaarschijf (2028-2033)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Investerings Openbare verlichting	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Verkeersmaatregelen / inrichting					
Rotonde Raadhuislaan	-	-	-	-	-
Winkelcentrum Noord Hofland, herinrichten omgeving	-	-	-	-	-
Fietsveiligheid; div kruisingen Leidseweg	-	-	-	-	-
Fietsveiligheid; rotonde Wijngaardenlaan	-	-	-	-	-
Gemiddeld bedrag jaarschijf 2025-2032	360.000	360.000	360.000	360.000	360.000
Investerings Verkeersmaatregelen / inrichting	360.000	360.000	360.000	360.000	360.000
Vastgoed					
Verduurzaming vastgoed	-	-	-	-	-
Ambachts- en Baljuwhuis, verbouw	-	-	-	-	-
Woonwagenstandplaatsen	-	-	-	-	-
Atletiekbaan Voorschoten '97	-	-	-	-	-
NIEUW Richard Wagnerlaan 22	-	-	-	-	-
Fortgenschool (voorbereidingskrediet)	-	-	-	-	-
Fortgenschool	-	-	-	-	-
Nutsbasisschool	-	-	-	-	-
Koninklijke Marinelaan / gemeentewerf	-	-	-	-	-
Gemeentehuis upgrade & verduurzamen	-	-	-	-	-
MultiFunctionele Accommodatie, Wijngaardenlaan	4.263.854	-	-	-	-
Zwembad Het Wedde (renovatie)	-	8.832.000	-	-	-
RKbs Emmaus	-	-	5.222.400	-	-
Investerings Vastgoed	4.263.854	8.832.000	5.222.400	-	-
Tractie					
Sneeuwplough (groot)	-	-	-	-	-
Strooimiddelen A	-	-	-	-	-
Strooimiddelen B	-	-	-	-	-
Investerings Tractie (buiten gesloten systeem)	-	-	-	-	-
Overige					
n.v.t.	-	-	-	-	-

Investerings Overige	-	-	-	-	-
Totaal Investerings (buiten gesloten systeem)	5.632.142	10.200.288	6.590.688	3.720.157	3.242.846

Investeringsplanning 2029- 2033					
Omschrijving investering	2029	2030	2031	2032	2033
Integraal waterketenplan (IWKP) (riolering + waterbouwkundige kunstwerken)					
Riolering					
IWKP19-23 Oranjeboom/Raadhuislaan	-	-	-	-	-
Riolering - Adegeest midden	-	-	-	-	-
Riolering- Adegeest noordoost	-	-	-	-	-
Riolering - Adegeest noordwest	-	-	-	-	-
Riolering - Adegeest Oost	-	-	-	-	-
Riolering (IWKP - Nog nader in te vullen)	3.850.000	3.850.000	3.850.000	3.850.000	3.850.000
Totaal Riolering	3.850.000	3.850.000	3.850.000	3.850.000	3.850.000
Waterbouwkundige kunstwerken					
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest midden	-	-	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest noordoost	-	-	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest noordwest	-	-	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest Oost	-	-	-	-	-
Waterbouwkundige kunstwerken (IWKP - Nog nader in te vullen)	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal Waterbouwkundige kunstwerken	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Integraal waterketenplan (IWKP) (riolering + waterbouwkundige kunstwerken)	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Afval					
Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	250.000	250.000	250.000	100.000	250.000
Investerings Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	250.000	250.000	250.000	100.000	250.000
Tractie binnen gesloten systeem					
Werkbrug	-	-	-	-	-
Aanhanger Afvalverwerking (1)	-	-	-	-	-
Aanhanger Afvalverwerking (2)	-	-	-	-	-
Zijlader	-	-	-	-	-
Rioned aanhanger	-	-	-	-	-
Werkbrug 4-koloms	-	-	-	-	-
Investerings Tractie (binnen gesloten systeem)	-	-	-	-	-

Totaal Investerings (binnen gesloten systeem)	4.250.000	4.250.000	4.250.000	4.100.000	4.250.000
Totaal Investerings (binnen en buiten gesloten systeem)	9.882.142	14.450.288	10.840.688	7.820.157	7.492.846

Investeringsplafond

In iedere begroting en de meerjarenramingen wordt de omvang van de afschrijvingslasten berekend en opgenomen. De gevolgen van investeringen sorteren met name op de langere termijn hun effect.

Subsidies

In de begroting 2024 zijn de volgende bedragen opgenomen, waarvoor subsidies beschikt kunnen worden:

Tabel Subsidieoverzicht

Onderdeel subsidieplan 2024 t/m 2027	Budget	Subsidieplafond vastgesteld
Thema 1: welzijn	€ 2.139.374	Ja
Thema 2: bibliotheekvoorziening	€ 436.000	Nee
Thema 2: vluchtelingenwerk	€ 97.072	Nee
Thema 2: lokale omroepactiviteiten	€ 17.435	Nee
Thema 2: reddingswerk	€ 1.221	Ja
Thema 2: preventie jeugdcriminaliteit	€ 6.994	Ja
Thema 2: antidiscriminatievoorziening	€ 18.460	Ja
Thema 3: cultuur, cultureel erfgoed, sport, scouting	€ 93.419	Ja

Subsidieplafonds

Het college heeft voor het overgrote deel van de subsidies subsidieplafonds bepaald (onder voorbehoud van vaststelling van de bedragen in deze begroting) om de uitgaven juridisch te limiteren. De subsidiebudgetten waarvoor geen plafond is vastgesteld, worden bepaald op basis van wettelijke richtlijnen of worden anderszins beïnvloed van buitenaf. Hierbij moet – binnen de financiële kaders over de begroting – afgeweken kunnen worden van het hier opgenomen subsidiebudget. Voor wat betreft de verdeling van subsidies binnen de thema's is bepaald dat verstrekking van subsidie plaatsvindt zoals verwoord in het subsidieplan 2024-2027, totdat het voor de betrokken subsidie vastgestelde subsidieplafond is bereikt.

Het college stelt subsidieplafonds bij als aanpassingen in de begroting 2024 daar aanleiding toe geven.

Rapportage via de jaarrekening

De rapportage over de beschikte subsidies wordt opgenomen in de jaarrekening 2024.